DIKTER

AF

FRANS HEDBERG.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI, 1866.

Förord till den elektroniska utgåvan

Scannat från original av Kalle i november 2008.

DIKTER

AF

FRANS HEDBERG.

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI, 1866.

Till min läsare.

Jag kommer med mina dikter Och klappar på din dörr; Dock äro ej många nya Du sett de flesta förr.

Jag har blott bundit dem samman Uti en enkel bukett, Ej som om de praktblommor vore — Det tror jag på intet sätt;

De äro blott vilda blommor, Konvaljer och sippor små, Som för enfaldiga sinnen Bland tufvor och stenar stå.

De äro ej granna hybrider Af lärdom och snillekraft, De hafva hedljungens färger Och fattigdom på saft.

Men älskar du det svenska Om också det torftigt är, Så kan du kanske finna En blomma för minnet här.

Och att af stunden de föddes För den och för dess kraf, Det är en sak som de nästan Sig vilja berömma af.

Ty ögonblicket är spegeln För evighetens glans, Och intet lefver i tiden Hvars frö ej i stunden fanns.

Och träffar det bördig jordmån Så bärer det skörd i arf Åt ännu ofödda slägten Och kommande tidehvarf —

Och derför — om mina blommor I morgon bladen strö; Om, som i stunden de lefvat, I den de också dö;

Ej sörjer jag deras öde Ty detta är min tröst: De voro, den dag de lefde, Ett genljud af tidens röst;

Ett blomsterspråk, fast ringa, Som talat på klippig strand Om kärlek, hopp och längtan Och frihet och fosterland.

1866.

*

FOSTERLÄNDSKA BILDER.

Bältespännarne,

1.

Två fosterbröder voro Björn och Ragnar,

Som farit vida kring på sina drakar

Och pröfvat ondt och godt med samma mod.

De hade tagit skatt af Wälsklands hinder,

Och kämpat mången strid med Jomsborgs hjeltar,

Och landat uti stål på Erins ö.

Yidt öfver hafven kändes deras härskri Och krämarn bleknade, då öfver vågen Den gyllne drakens röda stam samm upp.

Och gödda munkar stammat sina böner Då i Provences lagerprydda lundar Sjokungarne planterat sina svärd.

Men icke söderns drufvor, ej dess lager Och ej dess rodnande, dess sköna tärna, Från nordens armod deras hjertan drog.

De vände segerkransad stäf mot norden,

Och, snabbare än stormen, deras tanke

Flög öfver skummig våg mot hemmets strand.(8) Vid rodret Ragnar satt, så ung som våren Och blomstrande som den; invid hans sida Satt Björn, så kraftfull som en mognad höst.

Och Ragnar sade: "Följ mig till min fader, Och bida der en tid vid vännens sida, Och drick med mig inunder sotad ås.

"Af sköna tärnor skall du intet sakna Uppå min faders gård, Jarl Hakons dotter, Skön Gerda, är af mör den fagraste;

"Men hon är min. Be andra må du kyssa, Och låta mjuka händer brynjan lösa Ifrån ditt broderliga kämpabröst.

"När så vi sutit sommarn ut, vi skynda Med höstens vindar åter ned till södern Och kämpa der för Wallhalls segerfröjd.

"Och du som jag då eger en Valkyria

Som står på hemmets strand och leder striden

Med kärlekssuckar för sin fjerran vän.

"Se här min hand. Slå till och låt oss gilja På hemmets strand till fridens glam, förbundna Så som vi varit det i farans stund." —

"Topp!" —sade Björn — "jag följer dig till hemmet Dock, hvad skön Gerda angår och de andra, Mig lockar icke deras svandunsbarm.(9)

"Min mö är faran, henne vill jag gilja, Men mjödet älskar jag, och tömmer gerna Mitt horn med dig, uti din faders hus." —

Så sagt, och hän emot den fjerran stranden Flög draken längtande med spända vingar, Lik fogeln sökande sin barndoms land.

2.

Satt i hög den gamle Sedan vintrens början, Och ur fyllda horn, Ragnar drack i högbänk Högt den tappres minne, Sjelf nu ensam herre På sin ärfda gård.

Skön och mild som Freja, Gerda hornet frambar, Fullt af åldrigt mjöd. Blygt för ungersvennen Och hans fosterbroder Sänktes ljusblå blicken Emot golfvet ned.

Full af längtan Ragnar Slog kring hennes midja, Smekande sin arm. Och han kysste eldigt Hennes friska läppar,(io)

Drickande tvemännings Med sin hulda mö.

Och med sakta hviskning Tolkade de unga Väntans långa qval. Utan blick för vännen, Utan minsta tanke Att i vida verlden Funnos fler än de.

Och midt öfver bordet, Allvarsam och dyster Satt den starke Björn. Känslor underbara Väcktes i hans hjerta, När han såg dem glömma Allt for stundens fröjd.

Aldrig förr han skådat Jordisk mö så fager, Och så vän och huld. Och ju mer han fäste Blicken på den sköna, Desto mera föddes Trånad i hans bröst.

Och en listig svartalf Blåste i hans öra: "Hvi är Ragnar säll?(11)

Hvi skall du stå ensam? Kan du icke bjuda Hulda mön ett hjerta Som ej glödde än?

"Väl! så res dig väldig I din kämpastyrka, Röfva bort hans mö! Mins blott att det sköna Alltid vill det starka, Och att hon skall glömma Ragnar vid ditt bröst." —

Så den lede hviskar Och den starke kämpen Glömmer ärans röst. Utaf Frejas välde Är hans kraft besegrad Och han glömmer mjödet, Glömmer vän och allt.

"Min hon måste blifva, Skall det också kosta Tusen vänners lif!" — Och han tömmer hornet, Och med mörka blickar Afundsamt han skådar På de ungas fröjd.3.

Skön Gerda vaknade först ur sin ljufva dröm Och sade med blick på Björn, der han dyster satt Som rufvande åskmoln: "Låt mig fylla din broders horn!

"Ej glömme vänskapen vi för vår kärleks skull, Ty vän som pröfvats i nöd, är den bästa skatt Som Odin gaf kämpen, Då på draken han vida far!"

Och Ragnar svarade: "Bätt har du tält, min mö! Bäck mjödhornet fullt åt sonen af Aukathor Som varit i striden Bagnars koppargjordade sköld." —

Och lätt som dansande elfva i månlyst lund, Steg rodnande mön med bräddade hornet fram Till väldige kämpen, Drack med leende mund hans hell.

Men Björn lik vaknande storm lade djerft sin arm Kring ungmöns lif, och han drog henne till sitt bröst, Och hastigt som blixten Stal från läpparnes glöd en ros.

"Bort tvekan!" — ropade han — "vid den starke Thor! Ditt öga, o mö! har uppsmält mitt hjertas is; Som drifva för solen Tinar kraftens stål i min barm!(13) "Som brudgum famnande dig ser mig nästa sol Som stiger i glöd ur rodnande österhaf. Och ve den som ställer Sig emellan Björn och hans rof!" —

Men ungmön, snabb som en hind, vred sig ur hans arm, Mer skön uti vredens skrud än i mildhetens, Och hotande Ragnar Eeste sig ifrån högan bänk:

"När blef det väl gästväns sed uti nordens land Att röfva med våld från mångpröfvad vän hans brud? Min är hon, och ingen Vill jag råda att glömma det!

"Kom åter, Björn, till dig sjelf! Låt ej Lokes röst Förleda en ärlig kämpe till nedrigt dåd! Bäck vänligt mig handen Och blif åter hvad förr du var!" —

"Med fagert tal" — sade Björn — "ej du dårar mig ; Min blifver den fagra, ty jag är den starkaste! Må ej ungersvennen Lära seder åt mognad man.

"Och sök ej hejda den storm som du födas såg; Ej brottas med björnen som stiger ur idet upp Och, väckt af begäret, Skakar af sig sin djupa sömn!

"Din ljumma älskog steg upp ur er barndoms lek Som norrskenet kylig, — hvad är den väl emot min Som tändes, ett Hekla, Utur trettio vintrars snö!(14)

"Kom ej for när, ungersven, den vulkanens glöd. — Men om det dig lyster, om du är vid solen trött, Må striden bestämma Hvem af oss hennes brudgum blir." —

"Välan ! ej fruktar jag strid. Ej om Ragnar skall I sagan man sjunga att han skänkte bort sin brud. För ädlare byte Höjdes aldrig mitt goda svärd!" —

"Hvad talar du här om svärd?" — sporde Björn

med hot — Den ungmön är värd att för hennes famntags skull Med eggskarpa knifvar Spänna bälte på nordiskt vis.

"Min mantel är kastad bort, kasta du ock din Och låtom oss mäta på blänkande knifvens blad Hur mycket af stålsegg Som en hvar af oss tåla kan."

"Jag utan mål" — svarar Ragnar med trotsigt mod — Skall veta att träffa ditt trolösa hjertas rot! Yar tröst min Yalkyria! Än i qväll skall vårt bröllopp stå." —

Som väldiga örnar nu de till bister strid Sig rusta med ifver, trots knaböjda jungfruns bön, Som bäfvande sluter Kring sin älskling sin runda arm.4.

Kif blef då For gastabud tagit.

Och envig For ollags glam. GUNNARSLAGR 5 5.

Såg du på fjellen Två stormar brottas? Såg du i luften Två starka örnar Om rofvet strida Med vilda skri? Såg deras ögon Som flammor glöda, Och hur med skarpa, Roflystna klor De höggo vildsint Uti hvarandra Och kämpade, Till dess de båda Förblödda föllo Till marken neder, Och än i döden Med hvassa näbbar Upprefvo hätska Hvarandras sår?

Såg du två björnar I vilda skogen, Med starka ramar. (16)

Hyarandra famna, Och brummande Af vrede, tumla Om med hvarandra Så furor skakas Och grenar falla, Och stenar rubbas Som sedan urtid I marken vuxit Med mossa fast?

Såg du det icke, Hvad språk kan tolka Den vilda strid, Som tvenne männer, Af vrede, afund Och kärlek tända, Har kämpade ? Som stormen vilda, Som örnen snabba Som björnen starka De voro båda; Hvar sena spändes Af mod och stridslust; Hvar åder svällde Liksom af längtan Att snart af knifven Från fängslet frigjord, Eå gjuta ymnigt Sin purpurflod.(17)

I högsta skönhet Men vildhet äfven, Såg här man styrkan Hos mogne mannen, Och smidigheten Hos senfull yngling, Hvarandra möta Som stål och guld. Och mannaskaran Kring platsen sluten, Med häpnad skådar En strid, hvars like Ej norden såg. De veka jungfrur Med skräck i hjertat Och snö på kinden, Ej kunna vända Tårfyllda blicken Eran vilda gruppen, Hur hemsk den är. Stödd af dem alla Står hon, hvars skönhet Upptände striden, Och ber till Odin Och Thor och Ereja Om Ragnars lif.

Men kampen fortgår Med samma styrka, East såren redan

(18)

Med röda munnar Om döden hyiska. Be breda brösten Eör mödan flämta; Men spända senor Ännu ej mattats, Fast ned på knä De båda sjunkit Af stridens hetta. — Man vill dem skilja Men fåfäng möda: Om bältet sprunge,

Dock sammangjutna Dem hatet höll. — Mer lätt det vore Att skilja ljungeld Eran åskedånet, Att skilja himmelen Ifrån jorden, Än skilja dessa Ifrån hvarandra. Än mera bjuda De upp sin styrka, Då den vill mattas Af blodförlusten Eran djupa sår; — Tills högt i solen Två knifblad blänka, Och sänkas hastigt I vreda hjertan. — Ett rop af fasa(19)

Eran qvinnoskaran Förkunnar blodiga Stridens slut.

Ja, slut är striden Och kämparne På gräset ligga Som ekar, slagne Af himlens eld. Från Björn den starke Re'n anden flyktat; Den unges knifblad, Af vredgad kärlek Fördt, hade klufyit Hans kämpahjerta. Vid Eagnars sida — — Han andas ännu — Knäböjer Gerda Med bleka kinder Och tårlöst öga, Och från hans läppar Hon sakta kysser Hans sista ord:

"Farväl, min vana, Min hulda brud! Jag går till Odin. Gråt ej mitt öde: Jag dör med seger. Res mig en hög Vid blåa fjorden,(20)

Der draken sörjer

Med slappa ringar

Sin herres fall.

Och lägg min broder

Invid min sida;

I döden har han

Sitt brott försonat,

Ees uppå högen

Oss två en vård

Hvars runor tolka

För ofödd tid

Vårt mörka öde. —

En kyss ännu,

Det ar den sista —

Ku brister hjertat —

Nu öppnar Odin

Sin ljusa sal!"-------------

Och slut är striden Och kämpaparet På röda rosor Så stilla somnat, Som vågen sofver Vid vindlös strand.

5.

Vid blåa fjorden reser hogen sig, Och trogna händer hafva ristat in I djupa runor fosterbrödrens namn, Och minnet af så mången stor bedrift Som fördes ut af dem på fjerran våg.(21)

Den sista strid de kämpade, der står Beskrifven uti trogna, enkla drag. Och uti högen sofva kämparne Den ljufva sömnen på all storsint bragd, Och icke obegråtne, liksom den Som, feg och veklig, utaf Odin döms Till sotdöd i sin ålders sena stund. Nej! han till kämpagriften stilla går Elekkindad mö och gråter deras fall, Med blicken fästad på den kalla mull, Så som man gråter då man mistat allt, Och står besviken på sin ungdoms fröjd Vid brädden af den graf der hoppet göms. Men utan högljudd klagan dock, lik den Som vet att döden icke skilja kan Två trogna hjertan längre från hvarann Än för den stund som flyr, tills Gimles sal Upplåtes för den efterlemnade, Och lifvets saga är förtald till slut. Hon sörjer dem som man det skönas fall På jorden sörja må: med tanken höjd Upp till dess fosterland, der nyfödd dag Med morgonrodnans purpur vittne bär Om att dess fall härnere är det bål

Hvarfrån det träder an sin himmelsfärd. Och ensam vorden som en asp i lund, På fränder fattig som på qvistar furn, Hon vårdar troge.t kämpaparets graf, En bild af troheten i högan nord; Till dess hon sjelf går uti högen in Att hvila få invid sin Eagnars bröst.(22)

Och ämne ge till saga och till sång, Som for en nyfödd slägt uttala må Att flyktad tid med allt sitt vida trots Var mera rik på handlings jättemerg, På storsint dåd och manligt dödsförakt Än hvad den njutningslystna nutid är, Hur långt den hunnit än på vetandets Och ljusets bana, och hur högmodsfullt Den med ett ömkans löje blickar ner I flydda tiders sagokrönta graf*').

1860.

*) Det var Molins utmärkta grupp af samma namn som in-gaf förf. tanken till ofvanstående dikt, så svag i jemförelse med den väldiga dikt i marmor som hans mejsel skapat.Orvar Odd på Samsö.

1.

Åter från Upsala kom den Ädle Orvar, full af sorg. Höglagt hade han sin Hjalmar, Famn i famn med Ingeborg.

Nu ifrån sin trötta drake Steg han upp på Samsö strand, Söka ville han den unga Sköldemön från hemmets land.

Heryora den sköna, dotter Till den grymme Angantyr, Som med Tirfing nyss i högen Steg från stridens äfventyr.

Dödat hade Odd dess fader, Faders bröder äfVenså; Huru skulle deras bane Kunna fram för sköldmön gå?(24)

Och han sade: "Thor styr striden, Ingen känner kampens slut; Men den fallne är af nornan Walhallsbjuden re'n förut.

"Skulle jag min broder svika För en fager tärnas skull? Vore än mer smal dess midja, Mjällare än lockens gull?

"Och dock kan jag ej förgäta Kungadotter klädd i stål! Sedan stridens buller tystnat, Är hon stadigt tankens mål.

"Fagert under silfverbrynja Döljer sig så hyit en barm! — Sköldemön, af Freja bunden, Vill jag famna med min arm!" —

Framåt han på holmen träder Angrims söners hög han ser; Mörk den reser sig mot himlen Der i skyar sol går ner.

Men det flammar rundt kring högen, Lågor stiga upp derur, Och der dåna vildt ur djupet Holmgångsskri och kämpalur.(25)

Och i dånet hörs en stämma Klingande som stål och skär: "Gif mig Tirfing, fader! svärdet Som du vid din sida bär!" —

Och en stämma, djup som grafven, Svarar: "Mö, om svärd ej bed; Onda andar bo i Tirfing, Kräfva blod från led till led!

"Upp i dagen skynda, dotter, Kränk ej mera högens ro!" — "Gif mig Tirfing blott, o fader Och jag lemnar grafvens bo!

"Vill du ej? Skall Sejd dig tvinga? Väl! i blekblå Helas namn, Och i Lokes! gif mig svärdet, Andelösa nidingshamn !" —

Och det dånar vildt i högen,

Och det flammar högre än:

"Tag det, dotter! — stämman stönar —

Tirfing tag, vi ses igen!" —

Och ett skri ur djupet stiger, Gräsligt, ej af dödlig höjdt, — Men ur högen Hervor träder Svängande sitt rof förnöj dt.

Utanför dess tärna dröjer, Räcker henne skrämd sin arm —(26)

Men det dragna Tirfing sänkes Ljungeldssnabbt i tärnans barm.

Tärnan faller; utan fasa Skådar Hervor så sin vän; Tirfings runor högre glöda, Lössläppt är förbannelsen.

3.

Och nu störtar Hervor framåt, Orvar hon på afstånd ser, Och de röda runor glöda Uppå svärdet mer och mer.

Häpen ser han henne nalkas, Våldsam som en hvirfvelvind, Svärdet flammande i handen, Vredens rodnad på sin kind.

"Stanna, Hervor!" — så han ropar — Vänd ej svärdets udd mot mig! Brynjan, utaf trollet virkad, Genomstinges ej af dig!

"Stanna, Hervor! Tirfing kräfver Blod, och när ej mitt det får, Skall det, fördt af mörkrets makter, Gifva sjelf dig banesår!" —

Men hon hör ej kämpens varning "Niding! som min fader slog,(27)

Vill du Hervors kärlek vinna, Var det derför hit du drog?

"Hervors kärlek? Sjunk till Kastrand

För ett hugg af sköldemön,

Och förbannad stunden vare,

Då du, niding, fann mig skön!" —

-Och hon höjer svärdet, stöter Det med kraft mot kämpens barm, Men det studsar ifrån brynjan Slappt, som hennes egen arm.

Och förrn kämpen hejda hinner Nytändt raseri, han ser Hur till fästet Tirfing sänkes Uti Hervors hjerta ner.

Matt hon dignar, svärdet faller Klingande mot jorden ner; Det har fyllt sitt mål, — de röda Bunor blekna mer och mer.

Bleknad, som en bruten blomma, Hvilar hon mot hjeltens knä, Och, försonad nu, hon hviskar I hans öra döende:

"Töcknet rymmer från mitt öga, Snabbt som lifvet från min barm, —(28)

Och nu är jag säll att slockna, Stödd utaf din hjeltearm.

"Hatet viker bort för döden, Slut mig mer ditt hjerta när — Hervor visste ej i lifvet Huru högt hon höll dig kär!" —

Och dess armar sjunka neder, Barmen höjes icke mer, Men mot tårfullt kämpaöga Ännu kalla munnen ler.

Och en kyss på läppar bleka Trycker han; — med senfull arm Lyfter sen han kära bördan, Sluter den mot sorgfull barm.

Och allvarlig, tyst som natten, Beder han med egen hand Åt det kära stoft en väldig Grafhög invid hafvets strand.

Högen redo, så han hviskar: "Ku har Samsö gömt mitt allt, Gömt den enda mö som värmde Hjertat, nu för evigt kallt!" —

Och sen han med vrede slungat Tirfing ned i träskets dy, Går ombord han på sin drake Innan dagen uppstått ny.(29)

Än en blick från rodret kastar Han tillbaks på Hervors graf Och med töcknigt öga styr han Arla ut på vidan haf.

Men på stranden Loke drager Återfunnet trollsvärd ut, Köpande med giftigt hånskratt: "Än är Tirfings skörd ej slut!" —

1864.Gustaf Wasas flykt.

1.

Mitt fosterland! Hur ofta stod du icke I flyktad tid yid branten af ditt fall? Hur ofta såg det icke ut som skulle Din frihet sköflas, och från modershjertat Din son som slaf till segrarns fötter släpas, Och främlingsskaror plöja stolt den jord Som fädren brutit upp ur öde bygd, Och värnat om med sina syärd och pilar?

De hafva flyktat dessa dystra tider Af brödrahat och blodiga bedrifter, Och endast uti häfden sprida de Sitt återsken ännu vid horizonten, Men kunna ej förtaga glansen af Den klara sol som lyser öfver norden, Och föder välstånd, frid och enighet, På hvarj e fläck der mild dess stråle faller. Halfsekelgammal frid tömt sina skatter Med fulla händer öfver nordens land, Och öfver djupa såren vuxit ärr, Och öfver fordna slagfält vagga skördar(31)

För sommams vindar sina gula böljor,

Och drakar, frustande som trollen förr,

Gå, oberoende af vind och. vågor,

Att emot fjerran länders rikdom byta

Ut klippans jern och skogens gran och fur.

Med undran öppna hädangångna fäder

De höga kämpagrifterna och skåda

Hur klippan genomspränges, myren fylls,

Och springaren af jern på banad stig,

Mer snabb än Sleipner, åttafota-gångarn,

Kring vida landet förer sina bördor;

Dock uti snabbhet öfvervunnen af

Det tankens nät som menskosnillet spunnit

Kring verlden, för att sända sina bud

Med blixtens kraft och fart från nord till söder.

Med rätta är den nya tiden stolt

Af allt det stora som till lif den manat,

Af allt det ädla och det menskliga

Som tagit in den fordna styrkans ställe.

Med orätt förbiser den dock den grund

På hvilken alla nutidstempel byggdes,

Och glömmer att den flydda tidens stormar

Och blodregn, hafva luckrat upp den jord

Uti hvars sköte nutidsskörden gror.

Med orätt den förhäfver sig, i känslan

Utaf sin kraft, och glömmer bort för stundens

Bestyr, sin skuld till forna tiders män

Som vakat, stridt och blödt för fosterjorden.

Och derför är det godt att kalla fram I bild och sång ur det förflutnas gömma(32) För folkets ögon minnena utaf De store män som flydda tider alstrat, De faror hvilka hotat fädrens byggder Och hjeltarne som undanröjde dem, Och derigenom häfdat sina rum I minnets tempel och i folkets hjertan. — En sådan bild framkalle här för eder En sorglig, blodig, oförgätlig tid Med sina drag af oförvansklig storhet. Då Sverge närmast yar den undergång Som under seklers lopp så ofta hotat Dess gamla jord; men räddades derfrån Utaf en enda man, som i sitt hjerta, I sin okuiliga förtröstan, vittne Bar om sin höga sändning, och som gaf Sitt fosterland en stulen frihet åter! Ja, ännu mera: kraft att njuta den Och så den värna, att igenom sekler Af split och afund, utaf skiftande Och undransfulla öden, sorg och fröjd, Den lyftat kärnfull stam ur svenska jorden, Och reser bladrik krona än mot skyn!

Omilde Christierns ok låg tungt på norden Och för hans bödelsyxor hade blödt De ädlaste af Sverges män och hjeltar. Kring hela landet ljöd ett rop af fasa, Och folket böjde hopplöst hjessän ned Eör ödets slag, i denna modlöshet(33)

Som stundom, lik en gräslig pest, förlamar

I nödens stund nationers handlingskraft

Och lemnar dem till rof åt öfyermodet.

Blott i ett enda bröst fann nordens genius

Ett återsyar, då, sökande en man,

En hämnare, han flög med tårfullt öga

På sänkta vingar öfver sköflad jord.

Elott i ett enda hjerta lefde än

Det sköna hoppet om en bättre tid,

En tid af verldslig och af andlig frihet

Eör fosterjorden, — nu så bittert syiken

På Kalmarunionens frukt, som blef

De trenne syskonlandens Erisapple.

Förtyiflat hade detta hjerta ej

I fångenskapens nesa, ej då ändtligt

Befrielsen var inne, och med glädje

Det åter klappa fick på fosterjorden

Eör att med spott och hån mottagas af

Dess blinda söner, som, invaggade

I sömn af Christierns sockersöta löften,

Eorföljde räddarn som förrädare!

Eörtyiflat hade detta hjerta ej

Vid tidningen om Stockholms blodbad, som

Så många ädla fränder lifvet kostat; —

Ej ens vid ryktet om det pris som satts

Utaf tyrannen på dess eget lif. —

En enda känsla fyllde detta hjerta

Som klappade i Gustaf Wasas bröst -—

En enda tanke bodde i hans själ,

Och det var tanken uppå Sveriges räddn'ng.

Till nordens frihetsvagga, till den gamla,

Af Engelbrekts och Sturarnes frejdstora

Och höga minnen, genomträngda bygd,

Der Dalaelfven speglar fjell och skog

I sina forssars djup och der naturen

I kargt och styfsinnt skick, men majestätisk,

Ger nödtorft val, men aldrig öfverflöd,

Och ofta också barkebröd och brist

At sina söner, — upp till Dalarne,

Af sveket följd, den unge riddarn drog,

I bonde-kläder gömmande sin ädla

Och ridderliga skepnad, full af hopp

Att här se födas nordens frihetsdag. —

Igenom tusen faror, hvaraf minnet

Än lefver troget uti folkets bröst,

Kom han omsider upp till Mora kyrka,

Att derifrån för samlad menighet

Omtala landets nöd, och söka mana

De morske Dalamän till Sveriges frälsning.

Och Dalamännen togo sina bågar

Från stugans vägg, och kommo ned till Mora,

Att se den unge riddaren som talte

Så manligt djerft om konung Christiern.

'Men hur han talade, hur varma orden Än gingo från hans läppar, huru dystert Han målade ännu i sanna drag Det gamla fosterlandets fara, orden Ej genklang funno strax i folkets hjertan. De Dalamännen trodde att kung Christiern Var bonden god, och vana vid att taga(35)

Om händer sjelfva fosterlandets sak,

De sågo ej ogerna att han lade

Sin hand så tungt på herremannens nacke

Att hufyu't föll. — De hade icke glömt

Den herredag i Stockholm än, der adeln

Gick Engelbrekt förbi, som frälsat riket,

Och valde till Kiksföreståndare

Carl Knutson Bonde — och den gamla harmen

Uppflammade på nytt till Sverges skada.

Envisa som den björn, hvarmed de brottats

Så mången gång i djupan furuskog,

De vände nu döförat till, och mången

På tunga bågen lade jernskodd pil,

Att dermed tysta riddersmannens tunga.

De äldste och de visaste bland hopen,

Om också ej så afgjordt emot saken,

Dock ville dröja, ville "tänka på't!"

Då släcktes hoppets ljus i Gustafs hjerta, Och denna tillit, som hans mod bevarat Uti så många faror, öfvergaf Eör första gången i hans lif hans själ. Bedragen i sitt hopp på Dalamännen, Han insåg att det dyra fosterlandet Ej kunde räddas mer af mensklig hand. Och liksom ynglingen, hvars första kärlek Yar blott en lusteld som steg högt, men föll I längtans högsta stund, utslocknande, Med sköfladt hjerta skyndar ut i verlden Att på ruiner sig en framtid timra, Så sade han farväl åt hopp och lycka

Och drog i nattens tystnad hän mot vester, Med hjertat blödande ur tusen sår.

3.

På gamla dagar, när den store kungen

Satt rik och aktad uti sitt gemak

På Stockholms slott, och såg med glädje att

Hans ädla verk bar frukt för fosterjorden,

Och att han ärad var i furstars råd,

Och lycklig vid sin Margarethas sida, — -

Med sällsam rysning mindes han den dag

Då han i arla morgon skidan spände

Uppå sin fot, och drog mot fjellen upp,

Att söka sig ett hemland bortom dem.

Den fattigaste man i landet då

Var Gustaf Erikson, ty allt hans hopp

Om bättre tider, låg i hjertat dödt,

Och framtidsdrömmarnes högresta tempel

Uti ruiner störtat för hans fot.

I vintrens svepningskrud låg all naturen,

Och kölden bister var i mark och skog;

Men han det kände ej, ty hjertat brann.

Kvar han gick fram uppå de öde fälten

Han sällskap hade utaf skogens ulf

Som tjutande utöfver skaren följde

Den snabbe flyktingen med girig blick;

Han såg det ej, han såg blott Sverges fall. —

I skogens snår, af färdens buller väckt

Utur sin varma, tunga vinterdvala,

Den ludne björnen sträckte fram sitt hufvud

Och brummade då han en menska såg;(,37)

Men han det hörde ej, han framåt drog Liksom en vilsen ande, utan mål, Likgiltig hvar han skall sitt hufvud luta.

Så kom han ändtligt genom natt och dag

Till Lima upp, och såg med dystra blickar

De snöbetäckta fjellen skymta fram

Igenom morgondimman. Salens by

Låg framför honom, som den sista vrå

Af fosterjorden der han kunde hvila

Sin trötta fot, och höra sista gången

Den ljufva klangen af sitt modersmål.

Hvad bortom den yar, det var öde fjell,

Och främlingsjord och landsflykt, och en framtid

Af bitter grämelse och djup förtviflan —

Så som den kännes utaf ädla sinnen

Som kastats utaf ödet ur sin bana

Och dömts till störtad ärelystnads qval. —

På höjden af en bergås stannade

Han nu sin färd, och vände sig tillbaka,

Samt mätte med en outsäglig blick

Den sköna tafla som, i vinterskruden

Ku dubbelt stor, framför hans öga låg.

De tankar som bestormade hans själ

Frambröto våldsamt och med qvalfylld röst

Han sade sitt farväl åt fosterjorden:

"Farväl! farväl! min barndoms land, Min ungdoms sköna jord! Min mannaålders dröm och hopp! — Kär skall din frihets sol gå opp? —(38)

När skall jag återse din strand Du gamla, kära nord?

"Se, som en flykting bort jag drar, På hopp och glädje arm Du lyssnade ej till min röst, Du stötte sonen från ditt bröst, Och nu du skydd ej mera har Emot tyrannens harm.

"De ädlaste af dina män För bilan hafva blödt; Men uppifrån det nedåt går, Och bonden snart sin galge får, Och barn och qvinnor mördas sen, Tills allt för våldet dött. —

"O! låt mig prägla dina drag Djupt i mitt hjerta in! På det att hvart jag lända må, Din bild der oförkränkt skall stå, Tills jag på fjerran strand en dag Läggs ned i grafven min! —

"Så! — Aldrig glömmer jag din prakt,

Du mina fäders land

De tusen sjöar himmelsblå,

De fjell med björk och fur uppå,

De elfver som från Öde trakt

Uppsöka hafvets strand!

"Din barska vinter, stjerneklar, Med högspänd himlapell! Din vår som ler i skog och dal Med ros och lilja utan tal; — Din sommarnatt, då solen qvar Sig glömt från fridfull qväll!

"Farväl, farväl! Jag skiljs från dig Så som man skiljs från allt! — — Tyst! hördes ej ett rop ur skog? Nej! bergets genljud mig bedrog . . . Farväl mitt fosterland! för mig Är lifvet tomt och kallt!

"En dag skall gry, då dina män Sig ångra djupt likväl! — — Nej! må den dagen aldrig gry! Gud signe dig med sol och sky, Med skörd och frihet! — Flyktingen Må vara dömd! Farväl!"-------------

Med begge händer döljande sitt anlet,

Mot fjellen vände han sig åter om,

Och snabbt utöfver blanka snön han fördes

På skidorna förbi den låga byn

Till skogens början; — ännu några steg

Och bland de höga stammar han försvunnit.

Då nås hans öra af ett sällsamt ljud,

Det är som ropades hans namn långt borta.

Han stannar .. . lyssnar ... ja! nu hör han klart Aflägsna rop af djupa menskoröster, Och skogens genljud återkastar doft Ett: "Stanna! stanna, Gustaf Erikson!"

Han stannar tvekande, — långt bort på fältet Hans skarpa öga spanar tyenne män På snabba skidor, — närmare de komma, De sträcka bedjande mot honom händren

Och ropa: "Stanna, Gustaf Erikson!"--------

De nalkas mer och mer, de äro framme,

Och nästan dignande af färdens möda

De stamma flämtande: "Kom till oss åter!

"Herr Gustaf Erikson! Från Stockholm fingo

"Vi tidender om gräseliga dåd;

"Och konung Christierns Eriksgata skall

"Betecknas utaf bål och höga galgar

"Kring hela landet! — På hvar danneman,

"Han ämnar hugga hand och fot utaf;

"Derför nu Dalamännen' samla sig

"Eran skog och slätt, med båge och med yxa,

"Att draga ut emot tyrannens fogdar,

"Och dig vi korat till vår höfvitsman!

"O! Lemna oss ej nu i nödens stund,

"Eörgät vår tvekan, och kom till oss åter!"--------

Med hjertat öfverfullt af ädel fröjd, Hör flyktingen de gäfve dannemännen, I hvilkas enkla ord Guds stämma talar. På knä han sjunker, och med eldig bön Till Herrskaren derofvan, viger han(41)

Sig in till fosterlandets segerhjelte.

Och snart emellan raske Dalamän

Han skyndar åter ned till Siljans stränder,

Att derifrån med snölavinens makt

Utbreda sig kring den förtryckta bygden,

Och krossa fiendernas stulna välde,

Samt skänka ljus och frihet åt sitt land!

1860.Lotsen.

Ett minne från 1719.

1.

Vid stranden, der Östersjöns salta våg

Bespolar de gråa fjell,

För öfver hundrade år sen stod

Ett lågt och förfallet tjell.

Det stod som en mås på klippans brant Vid stormarnes vilda fejd, Och ensamt, liksom en dvergbjörk står Bland snön uti fjellens nejd.

Omfluten var klippan der kojan stod, En mil från det fasta land, Och endast sällan en seglare sågs Besöka dess branta strand.

Derinne bodde en gammal man Som sett sina åttio år; Men, kraftfull och hög, ännu han bar Med heder sitt hvita hår.

När lugnet låg öfver vidan sjö, Från hyddan med trötta fjät(43)

Han styrde till sluttande strand sin gång Och lade sitt slitna nät.

Men sjöng sitt dräpa en nordanstorm, Och dånade djupets graf, Då såg man den gamle sin lätta båt Kringstyra på vredgadt haf.

Och trygg han satt vid naturens strid, Ty innan han ut från ön Bland skummande böljorna sig begaf, Han bad till himlen en bön.

Den bönen var gammal, och enkel ock, Som bedjaren, voro dess ord: "Jag lemnar mitt öde i Herrans hand, Han styrer himmel och jord!" —

Och hvar en seglare vilse gick Ibland de villande skär, Och hvar en skeppsbruten brottades, Den gamle var oskadd der.

Och mången för hvilken den hafsfru ren Upplåtit sin kalla famn, Af den gamle räddades ifrån död, Och fördes i säker hamn.

Och känd var den gamle af alla män Både nära och fjerran från; I tacksamt hjerta hans minne bars Af mången en hafvets son.(44)

Och gladare seglarn ej stjernan såg Som visade fädrens land, Än under stormen det matta ljus Som lyste från MåsÖns strand.

Den gamle satt ensam en kulen qväll Invid sin sprakande härd, Med drömmande blick han i elden såg Och lefde i minnets verld.

Derute låg hafvet och suckade Tungt under en ostlig vind; — Ej hörde det gubben; en ensam tår Föll ned på hans vissna kind.

"Hvar äro de alla ?" — så sade han Och torkade bort sin tår, — "O! kände jag blott den kalla jord Som famnen omkring dem slår.

"Så gammal jag är, jag stafven tog Och vandrade af förnöjd, Och när jag nått mina söners graf, Jag slumrade in med fröjd.

"Men ack! den gömmer fiendeland, Och jag sitter ensam här, Och kan ej lära den sanning tung Att en sonlös gubbe jag är!(45)

"Dock, ske Guds vilja! de föllo ju I striden för kung och land, — Och i skogen ju fälles ej ett träd Som ej räknas af Herrans hand.

"Men kalla mig ej en hjertlös son, O fosterjord, på min graf! Fem blomstrande söner, ålderns tröst Jag dig såsom offer gaf.

"Men du gaf mig maka och hus och hem, Och det fria, svallande haf; — Jag vill ej klaga — vi äro qvitt Blott du skänker mig än — en graf.

"Min store konung är kall och död, Han slutat sin lejonstråt, Och äran försvann på samma gång — Ty de båda följdes åt.

"Och skaror komma nu östan från Med plundring och mord och brand, Och hafVet jag mången natt har sett Uppglödgadt af eld från land.

"O! vore jag än en man som förr,

Jag flöge utöfver sjö

Med hämdens glaf, — men jag gammal är

Och derföre vill jag dö!"--------

Så talade gubben i kulen qväll Invid sin slocknande härd,(46)

Och djupare sjönk hans hufvud ned — Han lefde i minnets verld.

3.

Allt mörkare samlade molnen sig,

Och hafvet svällde och röt.

Det slog högt mot klippornas nakna bröst,

Och den vexande stormen tjöt.

De svarta böljorna slungade Mot stranden sitt hvita skum, — Då vidgades gamle lotsens bröst Och trångt blef hans öde rum.

Han skyndade ut på klippans brant Och hän mot hafvet han såg, Som skyhögt vräkte sin vilda harm Och slungade våg mot våg. —

Väl är det herrligt när lugnet rår Utöfver den bölja vid Och månen sitt silfver deröfver strör Och vinden dör bort i frid;

Men skönare är dock i nattlig stund Elementernas vilda strid, Som drabba samman, så höjd och djup Eeskåda hvarann dervid.

När blixten släcker i fräsande våg Sin skarpa, brännande pil(47)

Och dundret tystnar, konungsligt stort, Den tjutande stormens il!

Då lärer det häpnande menskobröst I åskans och stormens ljud, I hafvets dån och i blixtens ljus: "Allsmäktig är Herren Gud!"

Då krymper tillsammans den stoltes mod, Och vingskjutet högmod står, Då ser man rätt hur man ringa är Mot den som på vädren rår.

Då bleknar syndaren, nyss så fräck, Och bäfyar för straffets stund; — Men oskulden lugn och tryggad står Med frid i sitt hjertas grund.

Så stod den gamle. Mot österns bryn Hans spejande öga såg; Som måsens vinge så höjde sig Ett segel der öfver våg.

Än gömdes det undan, än syntes det Lik en stjerna i stormig höst; — Den gamle såg upp mot himlens rand, Och suckar höjde hans bröst.

"Gud hjelpe de arma!" — så bad han varmt "Som kommit i denna stund, De hafva att kämpa mot storm och ström Mot skär och mot gömda grund!" —' (*8) Så sagt, ett skott Öfver vågen ljöd, Men qväfdes af åskans ljud; — "De lots behöfva!" — sad gubben raskt, — "Så hjelpe mig himlens Gud!

"Kan menskokraft rädda, jag rädda skall Om Herran mig nåd beskär! Jag fruktar ej hafVets och stormens dån, Ty Han är mig lika när.

"Raskt ut min julle! flyg hurtigt fram På skummande yågens rygg; Med frid i hjertat och mod i barm, Öfverallt är man lika trygg!

"Och om jag förgås, hvad är det mer? Jag bad ju nyss om en graf, Och man sofver ej bättre i svartan mull Än i det svallande haf!" —

Och i sin båt den gamle styr ut Med mod från sin lugna ö, Och stranden försvinner för hans blick, Han är ensam på vredgad sjö.

På skeppet förtviflan med fasa stred I ansligt klappande bröst; Till svar på de vilda bönerna ljöd Blott den hvinande stormens 'röst.(49)

Och bleka barbarer sig vredo nu På knä inför jungfruns bild, Men åskan dånade lika högt Och stormen röt lika vild.

De hade sig fröjdat vid åsyn af Den fjerran skymtande strand, Och njutit på förhand med vildt begär Af plundring och mord och brand.

Men masterna knakade, duken flög Med bräckta, sargade skot, Inför dem alla i dödens skrud Låg straffets förfärliga hot.

Den ene lofvade vaxljus fromt Åt helige Frälsarns bild; En annan förbannade högt och röt, Som en tiger i öknen, vild.

Och lösta voro lydnadens band Med piskan knutna förut; Och menniskofruktans dystra makt Yar af fruktan för döden slut.

De liknade alla passionens träl

Som stolt är i medgångs stund,

Men som då motgångens storm blåser upp,

Är redlös och svag i grund. —

Men vågorna vexa allt mor och mer Och slingra kring skeppets bord;

Hedberg, Dikter 4(50)

För hvarje våg höras jemmerskri Och vilda, förvirrade ord.

På däcket förtviflad stod en man

Med afgrunden i sin blick;

En svensk han var — och han mätte nu

Den lön som förrädarn fick.

Men hastigt öfver ovädret ljöd Ett skallande, djupt: Hollah! Och för de häpna vildarnes syn Sågs en båt uppå böljorna.

Den närmade sig allt mer och mer — Nu sjönk den vid skeppets bog, — Men en gubbe, hög och med snohvitt hår, Sin arm omkring ankaret slog.

Easkt äntrade gubben upp på däck: "Lots!" — ropade han, och vred Ur gråa lockarne vågens skum, Och gick emot rodret ned.

Han grep deruti med kraftig arm Och ny kurs åt skeppet han gaf, Sen först han slungat med ungdomskraft; Från rodret en jemrande slaf.

Och alla med häpnad de sågo nu

På gubben som på en Gud,

Och hoppet tändes i allas bröst

Och af jemren blef fröjdeljud. —(51)

"Och säg hvart J ämnen er, och hvarifrån I kommen till Sveriges strand, Så skola vi ankra, med himlens hjelp, Om en timme i ro vid land." —-

"Vi komma från steppernas vilda trakt Att sköfla det usla land Som skymtar derborta vid himlens bryn, Med klippig och fattig strand.

"Och vill du oss fora i säker hamn, Af guld skall din hatt bli full, Och ej din egendom brännas skall, För denna din trohets skull!

"Men vill du det ej, så skall du dö, Och din boning i lågor stå; — Besinna dig, du är i vårt våld, Och tvekar du — ve dig då!" —

Ett löje flög kring den gamles mund: "Vid den evige Gudens namn, Jag lofvar att jag er föra skall Om en timma — i säker hamn!" —

Allt närmare skeppet flög mot land, Han höll rodret med stadig arm, Och tankar, djupa som hafvets sköt, Sig hvälfde i gubbens barm.(52)

Han höjde sin blick mot skyarne opp I den mörka, stormande natt; Men till tröst för den armes heta qval, Ingen tindrande stjerna der satt.

"Nå välan!" — han sade med mörkt beslut, —

"En man må råda sig sjelf!

Det går många vägar till dödens dal,

Ofver lifvets slingrande elf!

"De skynda att sköfla med mord och brand Min älskade fädernebygd; — För att rädda den, skall jag svika min pligt, — Hvad är brott här, eller dygd?

"O Herre! se ned till mig i min nöd Och ett strålande tecken gif! Skall jag viga i natten som gärd åt dig Dessa usla menniskolif ?"--------

Och en blixt öfver himmelen uddig för Och slog fräsande ned i våg, Och den gamle sig reste i manlig kraft Med fast beslut i sin håg.

Mot ett blindskär som stod i hafVet opp Han styrde skeppet med fart, Och det lopp åstad som en hind, för att Som en spån blifva krossadt snart.

"O fädernesland! mina barn jag gaf! — För hårdt min dom icke skrif: —

För första gången jag sviker min pligt, — Jag skänker dig — heder och lif!" —

Ett brak, — ett skri mot himmelens höjd — Och allt var tyst som förut, Och kring skäret hafvet vildt svällde opp, Under stormens förnyade tjut.

Och så långt det vingade ögat ser Skönjes endast naturen vid, Och allt mera sänks nattens slöja ned Omkring elementernas strid. —

Men när morgonsol kysste klippans barm, Hon såg så sällsam en syn: Der låg den gamle, en kungsek lik Ibland drifved vid hafvets bryn.

Den mojnande vind lekte med hans hår, Som sköljdes af saltan våg; På pannan låg frid, och hans brustna blick Mot fädernekusten än såg.

1854.Wadstena Slott,

l.

Du gamla borg vid Wettems strand

Som står i aftonsolens brand

Lik ett förstenad t minne,

Som grusats under tidens lopp; —

Hur väcker du ej bilder opp

Af flyktad fröjd, af sorg och hopp,

Dem du en dag slöt inne?

Det går en saga underbar

Om dig från de förflutna dar,

En dyster dubbelsaga,

Allt om kung Göstas dotter varm

Som glömde allt vid älskarns barm, —

Och om hans son, som, lyckoarm,

Pick vanvetts börda draga.

Den sagan vill jag tälja här Så mörk och dyster som den är Från folkets läppar gången. Ty öfverallt om qvällen än(55-)

I gård och stuga taljes den,

Och ungmön bäfvar, — ynglingen,

Han glöder högt vid sången!

Och jungfru Cecilia löser sitt hår Och frigör sin knoppande barm, Då fönstret slås upp, och framför henne står Gref Johan, så ung och så varm, "Christ styrke mitt sinn! J kommen ej in. J kommen ej in, grefVe Johan.!" —

Men fager han stod der med älskogsvarm blick,

Och rosor på ungdomlig kind, Så ömt och så bedjande syntes hans skick Att trygg blef den darrande hind; Men bad likväl än: "Nedstigen igen! Och kommen ej in, grefve Johan!"

Men ynglingen brann utaf kärlekens glöd,

Han hörde ej oskuldens bön, Och midnattens timma från borgtornet ljöd Och jungfrun var fager och skön. Han hviskade så: "O bjud mig ej gå! Gif plats vid din barm åt gref Johan!"(56)

Och månen den sprider ett darrande sken

Och stjernorna komma och gå, Snart morgonens strimma hon faller alltren Med glöd på de murarne grå: "O, fäll ingen tår, Förrn året förgår, Som friare kommer gref Johan!

"Och ännu en kyss på din svällande mund

Och ännu en suck vid din barm! Och aldrig jag glömmer den ljufliga blund, Den famnen så mjuk och så varm! — Farväl, o farväl! Från himlen sig stjäl Den arme, den sälle gref Johan!"

Till fönstret de trädde, ett famntag igen,

Och ned vill på stegen han gå, — Men — himmelens Gud! — se, försvunnen är den, Och darrande stanna de två — Prins Erik med harm Vid dörren gör larm: "Jag vet du är der, grefve Johan!"

Och dörren slås opp, med beväpnade män,

Prins Erik så vred störtar fram, I bojor de smida den greflige sven

Och jungfrun hon dignar af skam — "Cecilias fall Du gälda mig skall, Med bojor och död, grefve Johan!" —(57) Och fångtornet gömde den ungersven snart,

Men gömde ej tungornas tal, Det flög oiver land öfver rike med fart, Det troddes på höjd och i dal. Kung Gösta så vred, Den småleken led: "Det kostar ditt lif, grefve Johan!' —

Men Johan till slutet sig löste med ed Från brottet att jungfrun han svek, Men aldrig han sen egde lycka och fred, Och blomstrande kinden blef blek. Och jungfrun hon fann Till make en ann, Men aldrig hon glömde gref Johan.

Och ännu, går sägen, i vårfager natt,

Man skådar de älskande två, Vid fönstret de skymta der stegen han satt, Och slagna af fasa de stå. Då beder eho Som ser dem, om ro För jungfrun och unge gref Johan.

3.

Och månan går ur molnen fram Och ser på Wetterns borg, Der unge hertig Magnus Han lefver uti sorg Om dagar och månljusa nätter.(58)

Hvad fattas väl den kungason, Hvi är hans kind så blek? Hvi suckar han så svåra, Långt skild från dans och lek, Om dagar och månljusa nätter?"

Han älskade en fager brud, Den Skottlands drottning skön, Men henne tog en annan, Och sorgen blef hans lön,

Om dagar och månljusa nätter.

Så tvangs han af kung Eriks hand

Att fälla Johans dom

Och sedan den han skrifVit,

Blef verlden honom tom,

Om dagar och månljusa nätter.

Ku irrar han vid Wetterns strand

Omkring på åldrig borg,

Nu suckar han så svåra

Och lefver uti sorg,

Om dagar och månljusa nätter.

Han lutar öfver fönstrets karm Sitt bleka anlet ut; Hans hår för vinden flyger, Han gläds åt stormens tjut, Om dagar och månljusa nätter.(59) Då hörs från djupa böljan blå, En sång så underbar; Den stiger och den sjunker, Den tjusar och betar, Om dagar och månljusa nätter.

Den är som harpotoners klang, Den är som suckars ljud, Den är som kyssars hyiskning I famnen hos en brud, Om dagar och månljusa nätter.

Den Täcker heta känslors glöd, Den söfver sorg och qval, Den tränger sig ur djupet Till kungasonens sal, Om dagar och månljusa nätter.

"O kom! o kom, du kungason,

Kom ned i salar blå!

Här skall du jorden glömma,

Och sällhet smaka få

Om dagar och månljusa nätter.

"Här väntar dig en fager brud Med liljehvitan barm, Här skall du henne kyssa Den svala kinden varm, Om dagar och månljusa nätter."Här skall du glömma broderdom,

Och röfyad ungdomsbrud;

Här skall du lifvet glömma

Och alla sorgens ljud,

Om dagar och månljusa nätter!" — —

Och kungasonen lyssnar till Den våguppstigna sång, Han störtar sig från fönstret I vågen med ett språng, Från dagar och månljusa nätter.

Så slutade kung Göstas son

Af svårmods töcken höljd;

Men ännu han sig visar

Ut af sin syn förföljd,

Om dagar och månljusa nätter.

Då vänder fiskarn blicken bort Och ber helt tyst en bön, For unge hertig Magnus Som irrar omkring sjön, Om

dagar och månljusa nätter.

1865.Bellmans död.

J Djurgårdselar! susen vanligt ofver Den störste sångarns bild som norden bar; Det jmns ej tid som dessa toner sofver, Del Jinns ej land som deras like har!

TEGNÉR.

Blek skalden var. Förstummad låg hans lyra, Af damm betäckt, invid hans hufvudgärd; Han slog ej mer dess sträng i helig yra Och tjusade med tonrik sång en verld. Utöfver ögats blixt låg sorgens dimma Likt töcken öfver lund i morgontimma.

Hans hjerta slog dock än de friska slagen För glädjens vingade och sköne gud, Och ännu låg utöfver anletsdragen Ett återsken utaf hans sångers ljud Och, lätta gratier lika, löjen lekte Kring sjunkna läppar, utaf plågan blekte.

Han Öppnade sitt öga, såg sin maka, Den trogna, sörjande invid sin bädd. Såg henne orofullt, men mildt bevaka(62)

Hvart andedrag, för hvarje vexling rädd; Och ömt han räckte henne matta handen Som glödgades af heta feberbranden.

"Haf tack! — så sade han, — för all den lycka

Som sångaren fick smaka vid ditt bröst!

Låt ej din klagan på mitt hjerta trycka,

Låt qvinnans styrka vara enkans tröst,

Ty mildt skall himlen för de faderlösa

Tröst utur nådens djupa källa ösa.

"En dröm är lifvet. Lycklig den som vaknar

Och får det drömda paradiset se,

Der ingen sorgsen ande mera saknar

Ber fridens englar mot den trötte le;

Der sångaren ej nås af jordisk villa,

Men får sin längtans törst, den heta, stilla.

"Vår sång härnere är ju blott en aning, Deruppe flödar sångens källa klar; — Ack! ofta hördes i min själ en maning Att söka den i de förflutna dar; Men hvarje gång jag ville henne hinna Hon gycklande sågs uti skyn försvinna!

"Nu faller slöjan! Dess najad jag skådar, Ej som en dunkel, töcknig drömbild mer! Nej, ljus och leende, hon frid mig bådar Och sväfvar sakta till mitt läger ner. Hon visar leende uppå min lyra Och frågar hvi jag glömt den förr så dyra!(63)

"O, jag förstår! Man kalle mina vänner,

Ännu en gång de höra må min sång,

Bort flykte plågan som mitt hjerta bränner, —

Jag glädjas vill och lefva än en gång!

Väl är min själ i smärtans bojor fången,

Men som jag lefvat vill jag dö: i sången!" —

Och vännerna sin sorgsna rund snart slogo

Omkring den sjuke skaldens lägerstad,

Med nya rosor kinderna bedrogo

De skarpa blickar. Allt blef tyst. Han qvad

Som forntidsbarden vid sin ättestupa

Sin lefnads dräpa uti toner djupa:

"Pris dig, o skapare! som gaf mig tunga Att tolka allt det sköna som jag såg; Att dina under i naturen sjunga Med aldrig mattad, alltid hänryckt håg! Att prisa dig, blott dig, i glädjens nektar, I källans sorl och uti vindens flägtar

"Pris dig som lät mig födas uti norden, Der sommarnatten är en slöjad dag, Der tusen väsen i och öfver jorden Kringsvärma, dansande med ljuft behag! Der utur träden fram Dryader blicka, Och der Najader upp ur vågen nicka!

"Du sköna land för sången och för sagan Der sippan tittar upp från drifvans barm, Der vakteln slår i qvällen ljuft sin klagan

Och nattviolen doftar blyg och varm! Du stolta gränsvakt mellan tvenne zoner, Gud signe dig! du födde mina toner!

"J Djurgårdslundar med de stolta ekar, Der drömmande jag satt så mången gång Och såg på glädjens landtligt yra lekar Och stämde lyran till Bacchantisk sång, Och kunde verlden och mig sjelf förglömma Samt evig fröjd vid sångens hjerta drömma;

"Förtrogne vänner till de bästa stunder Dem jag har lefvat på min vandringsstig Jag helsar er, J mystiskt sköna lunder! Du täcka Fiskartorp, jag helsar dig! Hur ofta glänste ej hos dig vår Ulla, Prestinnan bland de korgar öfverstfulla!

"Och J, som mina taflor brokigt prydden, J Bacchi riddersmän förutan flard, Som glädjens gudom hyllad en och lydden, Och glömden vid ett glas vår hela verld. J skuggor, gjutna för att ljuset visa, Fvi skulle er min sista sång ej prisa?

"Den dag skall komma då min ande fattas, Då den sig bryter utur formens skal, Då ej som rusets sångare jag skattas Och kannan misstänks för mitt ideal! Ej doppades min pensel uti bålar, Den fick sin färg af morgonrodnans strålar.(65)

"Se lärkan! Utur skyn hon sången liemtar;

Se trasten! han den hemtar ur sitt grus, —

Den ene svärmar och den andre skämtar,

Men grunden uti bådas sång är ljus.

Och ifrån samma källa ljuset flyter

Hur än i stoftets speglar det sig bryter!--------

"På gods och gull var sångarn alltid ringa,

Men egde vänner, fattigdomens skatt!

Till eder ära skall min lyra klinga,

Med fulla toner i min sista natt!

Tack för den fröjd J på min bana spridden,

Nu känner derutaf jag värman, vidden!

"Det är vid grafvens rand som vänskap pröfVas,

Ty kärast är hvad ödet från oss tar:

En ros är skönast när hon från oss röfvas

Och bor i evig glans i minnet qvar.

Så vill jag bära ifrån jordastranden

Er vänskaps minne till de fjerran landen! — —

"En skugga ser jag uti Hagaparken, Som sväfvar blodig mellan träden fram: Jag känner den ljuslockige monarken Af gamla Wasas ädla kungastam! Jag ser den klara flamman i hans öga, På hvilken sjelfva grafven rådt så föga.

"Det ligger solsken öfver milda dragen Och på den höga pannan tronar frid, —

(66)

Mildt munnen ler som förr emot behagen Och snillet tronar ädelt derinvid! O sångar-konung! du din skald ej glömmer Som i din lofsång lifvets pulsar tömmer!

"Du satt, en tjusar-konung, uppå thronen

Och sången flödade invid din fot!

Du talade! upp höjde sig nationen

Och med beundran såg sin Gustaf mot!

Du solen var för snillets alla banor,

Ditt namn var valspråk uppå konstens fanor!

"Du blödde, konung! — öfver svenska jorden Ett sorgdok sveptes vid ditt dystra fall, Och mången sol skall uppgå ofver norden, Eörrän din like der man skåda skall! Och Ragnarök ses hota nordens skalder, Ty Gustaf föll — bort gick den ljuse Balder.

"Och ensam stod jag snart, förlist på stranden, Bland spillrorna af lyckans farkost; — fann Ej någon Gustaf mer som räckte handen, Sjelf skald, åt glädjens sångare som brann — Brann utaf längtan att få hjessän dölja Som solros höfs, när sol gått ned i bölja.

"Väl sjöng jag än; men har du hört hur svanen Tar afsked af sin lyckas frida strand Och seglar ut på djupblå oceanen Med bröstet såradt utaf kulans brand ?(67)

Så var min sång en återklang allena Af flydda toner uti natten sena!

"Nu får jag dö, nu får jag åter skåda

Min store kung uti de sällas ro,

Och der vi skola såsom vänner båda

I evig fröjd vid sångens källa bo!

Och blicka neder uti sommarnatten

Som tvillingsstjernor öfver nordens vatten!

"Farväl då lif! Du ämne för så många Och skiljda qväden! för så mycken lust! Du glädjedag — med sorgetimmar långa, Du granna drufva — med så ringa must! — Jag har dig smakat! jag är nöjd att sofva I egandet utaf din bästa gåfva.

"På bottnen af min sång som grumlad tyckes Skall eftertanken finna känslans gull.

Och nu farväl--------mitt matta öga lyckes

Och lyrans sträng den klingar vemodsfull. . . Den sjunker ur min hand — nu får jag vingar — Jag kommer .. Gustaf! . . himlasången klingar!" —

Och död var skalden. Eorta ljusa anden,

Och tystnad rådde uti vänners rund;

De blickade mot klara himlaranden

Der snillet firade sitt ljusförbund.

Och klar i minnet stod den stunden dyra

Då afskedssången klang från Bellmans lyra.(63) Och ofta bundits diktens kransar, skona På nordens strand af sångarsnillen sen, Och mången vår dess lunder färgat gröna, Men oupphunnen tronar Bellman än, Och mången sol skall le i sommarbranden Forrn sådan lyra slås i nordanlanden.

1852.Den gamles nyårsgäst.

1 stugan vid sin låga spis

Satt gamle korpral Snäll,

Eramfor en brasa utaf ris

På årets sista qväll.

Hans böjda hufVud var så hvitt

Som drifvan utanför,

Men ögat blickade dock fritt

Som vintermånen gör.

I tanken än så mången strid

Han sin styrkas dar

Han stridde om; — från flyktad tid

Stod han ju ensam qvar.

Ty barn och maka hade gått

Till hvila längesen,

Och ensam hade gubben stått

I femton solhvarf ren.

Längs upp i skogen hade han Sin stuga timrat opp, Ty gubben var en styfsint man Och senig än hans kropp.(70)

Och hellre satt han har i nöd Den långa vintren om, Än, för att äta tiggarns bröd, Han ned åt bygden kom.

En gång om året blott han tog

Sin slitna rock uppå,

Och ut ifrån sitt ide drog

För att till kyrkan gå.

Och mången lapp fanns fram och bak

På gubbens nötta rock,

Men lika stolt och lika rak

Han stod på gången dock.

Medaljen på hans breda barm, East hängd i urblekt band, Yar minnet af en dust så varm För kung och fosterland. Och ofta nog han såg på den Med ögat fullt af frid, Ty lika blank var slanten än Fast lappen satt bredvid.

När så han stod och fromt såg opp

Till kyrkans juleljus,

En hviskning genom mängden lopp

Eundt om i Herrans hus.

Ty alla visste hvem han var; —

Men ingen hvi han kom.

Och frågte någon — utan svar

Han vände åter om. —(71)

Nu satt han vid sin låga spis,

Den gamle korpral Snäll,

Framför en brasa utaf ris

På årets sista qväll,

Och elden hade falnat ner,

På glöden aska låg,

Och tankediger, mer och mer,

Han in i härden såg.

Det var som hade rullats opp

Hans lefnads bild i den;

Han såg sin ungdoms glada hopp,

Sin styrkas dag igen.

Han såg så mången flyktad vän,

Så mången slocknad fröjd,

Så mången strid mot fienden,

På mannakraftens höjd!

Han såg sig vid sin makas arm

Stå stolt i krigisk skrud,

Och kärligt mot sin starka barm

Han tryckte än sin brud.

Så såg han stugan full af lek

Och stoj från muntra små —

Och sist han såg sig matt och blek

Till kära grafvar gå.

Och medan så hans forntid gick Förbi den gamles syn, Allt mattare blef ögats blick Inunder buskigt bryn.(72)

Då hörde han en klappning svag På kojans låga dörr, Ett enda kort och sakta slag — Och allt var tyst som förr!

Han ropade: stig in! men ej

Han hörde något svar —

Han ville resa sig, men nej!

Han som förstenad var. —

Men snart en hand på klinkan vred,

En hand så lätt och len,

Och in i gubbens stuga skred

En hvitklädd liten en.

Och blicken ifrån brasans glöd

Han vände på en gång,

Ty från den låga dörren ljöd

En sällsam helsningssång:

"Guds fred! på årets sista qväll,

I stugan, gamle far!

Och får jag hvila i ditt tjell

Tills morgon lyser klar?" —

"Visst får du hvila i mitt tjell, Du kära barn, men säg Hvem styrde hit i bister qväll Till gubben dina steg? Och säg, hvar kommer du ifrån, Med fagerlockigt hår ? . . . Du är så lik min lille son Som dog i späda år!" —(73)

Och är jag lik din lille son

Som dog i späda år,

Helt visst vid varma spiselvrån

En liten plats jag får!" — —

"Nej på mitt knä, der blir du varm,

Och jag kan se dig då,

Och vill du sofva, på min arm

Du lugnt skall hvila få!" —

Och barnet sprang på gubbens knä Och slog sin späda arm Omkring hans hals, och somnade Med hufvut mot hans barm. Och der det lilla hufvut låg Det blef så varmt, så skönt, Att större frid i själ och håg Den gamle aldrig rönt.

Det var som om all lifvets strid Ku varit kämpad ut; Kring barnet spreds ett sken af frid Som han ej kännt förut. Han sträckte sina matta ben, Och med ett: "J Guds namn!" Han somnade vid glödens sken Med barnet i sin famn.--------

När nyårsmorgon stjerneklar Kring jorden breddes ut, En ynglings väg till kyrkan bar Förbi den gamles knut.

Med undran dörren då han såg På vidan gafvel stå, Och, fastän rädd uti sin håg, Han trädde in ändå.

Midt framför dörren vid sin spis

Satt gamle korpral Snäll,

Helt rak och styf på gammalt vis,

Och munnen smålog säll.

Det tycktes som om gubbens arm

Skänkt åt ett barn sitt stöd;

Men stel och frusen var hans barm,

Och han var kall och död.

1860.Tredje Gustaf.

I svenska häfdens gömma står En herrlig, oförvansklig bild, Som lemnat der ett blodigt spår, Och likväl är så ljus, så mild; — Men spåret som han visar på Är af hans eget blod också.

Man smädat länge grymt hans namn Och talat högt om list och flärd; Man rycka sökt ur minnets famn Hans bragd, som var den intet värd. Och solen som i glans sågs le, Man ej för fläckar velat se.

Man sagt att han har intet gjort

För detta land hvars son han var,

Att smickret blott hans namn gjort stort,

Och att ej glorian mer finns qvar,

Sen efterverlden fällt sin dom,

På sanning rik, på smicker tom.

Men huru fälldes domen då, Och hvem har förestafvat den? Har stormen hunnit stillas så Att ej en dyning svallar än? Och har ej hatet, tändt i brand, Satt pennan uti domarns hand?

All aktning för historiens röst; Men minnet tolkas ock af fler, Och det som bor i folkets bröst Ett lika vittnesbörd jag ger; Ty häfden skrifs på många sätt, Men folkets känsla dömmer rätt.

Och djupt uti dess hjerta göms Den tredje Gustafs milda drag, Och när han hårdt af klandret döms, Nationen svarar än i dag: "Han var en tjusar kung ändå, Ett snille var han dock, som få!

"Han gaf oss lugn och frid igen

Från adelsväldets anarki;

Han förde oss mot Eyssen sen,

Och än i hjertat jubla vi,

Då namnen Högland och Svensksund

Stå fram i glans på blodig grund!

"Han gaf oss skalder, hvilkas sång Han ledde med sin andes ljus;(77)

Han löste konsten ur dess tvång Och log helt gladt vid farans brus. Och när det hårdast satte till, Han gladast var — som svensken vill!

"Så muntert som han gick till dans Och skämt och lek i hofvets sal, Gick han att vinna segrens krans, Med blodig bragd kring höjd och dal; Och medan kulan hven förbi, Han tänkte på en komedi —

"Hans blick var ljus, hans panna klar, Och gången sväfvande och lätt; Ibland de höga högst han var, — Bland folket bytte han om sätt: Han var en fader, öm som den, Och lätt tillgänglig som en vän!

"Och när han föll för mördarns skott Och från sitt verk i natten bars, Så, fastän blek, han smålog blott Och

blicken var ännu en fars, Som sörjer mindre egen död, Än barnens klagan, barnens nöd!

"Om tolfte Carl utaf vår kraft, Vårt mannamod, ett uttryck var, Som Gustaf dock ej kung vi haft

Att uti dagen ställa klar, Den sorglöshet vi sätta mot Hvad dagen ger af sorg och hot!

"Med fröjd vi derför städse se

Hur invid ÖsterhafVets strand

Vår aldrig glömde tjusare

Står trollad fram af Sergells hand;

En leende Apollobild,

Så manlig och likväl så mild!

"Och än i dag med fröjd vi gå

Till Hagas nu så tysta park,

Och der med stilla vemod stå

Vi på hans minnes egen mark, —

Och fast hans namn ej finns der mer,

Hans själ der bor, hans bild der ler!

"Ja, tänka vi oss något skönt

Och något strålande och ljust,

Och något gladt och segerkrönt, —

Yår tanke, undrande och tjust

På stilla saknads vingar far

Tillbaks till tredje Gustafs dar!"---------

Sa klingar skär och klar den röst Som gent emot det skrifna ord Uppstiger utur folkets bröst; — Det är hans minne i vår nord,(79)

Och detta minne dör ej ut, Det lefver godt till tidens slut.

Må derfor tadlet svärta ner Hans bild uppå historiens blad, Nationen likväl tacksamt ser Tillbaks på sin Gustaviad, — Och skalden sörjer mången gång Hans tidehvarf af glans och sång.

1860.De två kämparne.

Der bodde tyå kämpar vid nordanfjell

I gråaste forntid tillsamman, De tömde sitt mjödhorn så mången qväll

Och gingo mot faran med gamman. De flögo med draken till lagrarnes land, Och munkarne bådo på flammande strand:

"Gud hjelp oss för yikingaskaran!" —

De tider försyunno; från sotig härd Med åskmoln på vredgade pannan,

Som härjande örnar med eld och svärd De drogo i fejd mot hvarannan!

Så spillde de båda sin ädlaste kraft

Och snart var förbleknad den ära de haft, Och södern ej bäfvade mera!

Så gingo de rullande sekler förbi,

De kände ej mera hvarandra. Den ene låg kedjad, — förblödd, men dock fri,

På valplatsen sörjde den andra. Och sonen af södern som bäfvade förr, Nu stängde de blodiga stridernas dörr,

Och bjöd dem att famna hvarandra.(81)

De tvekade ännu, men hand i hand De stodo till slut invid fjellen,

Den flyktade vänskapens brutna band Tillsammans de knöto i qvällen!

Och sågo de misstroget än på hvarann,

Allt mera dock splitet och oron försvann: De lärde att akta hvarandra!

Nu firas förbundets guldbröllopsdag, Af båda med tacksamma sinnen,

De moln som ibland skuggat vänskaps drag Nu sjunkit som bleknade minnen!

Nu hafva de kännt sig från fordom igen,

Och är det Guds vilja kan verlden väl än Få skäl att de kämparne vörda!

Nu sitta de åter vid nordanfjell

Som fordom i tiden tillsamman!

De tömma sitt mjödhorn i stjerneqväll Och se på hvarandra med gamman!

Och lusteldar flamma på höjd och i dal,

Och glädjen är gäst uti koja och sal, Yidt öfver det eniga norden! .. .

1864.UR NATUREN OCH LIFVET.Jättestriden.

Folksägen från Djupaforss i Blekinge.

Och stod du en gång på Blekinges jord I den yppiga blomstersalen? Nog minns du då det Eden i nord, Och lyssnar väl vänligt till sagans ord Om forssen i Djupadalen!

Två jättar der bodde i fordomtid; — De sattes båda i låga Af en jättemö, så fager och blid, Och de rustade sig till bister strid, För henne sitt lif att våga.

Den ene var Runne, en kämpe böld, Och mägtig och vild att skåda; Allt lefvande var uti hans våld, Och skogens starkaste björn var såld, Om de möttes, brummande båda.

Den andre var Mörrum, en fager even, Men likväl med stål i armen.(86)

Ej sådana svenner man skådat sen: Han brottades djerft med ett dussin män, Och slog dem alla i harmen.

Nu sågo de svartsjukt hvarandra an

Och båda af vrede brunno.

— Kom! — ropade Eunne, — är du en man

Så låt oss kämpa om mön med hvarann ! —

Och vildt hvarandra de hunno.

Då nalkades Blida, den jättemö,

Så skön som vaknande dagen;

Ej ville hon se de kämparne dö,

Och i hennes barm gömdes listens frö,

Och hon sade, i Mörrum betagen:

"Blott en kan jag älska af eder två, Det blifve den ödet korar! Ej skolen J vildt uti tvekamp gå; Ty fallen J båda, jag skulle då Bortsörja min ungdom i tårar.

"Ett vilkor jag för mitt egande gör, Ej svårt J månden det finna: Den först en å ned till hafvet för, Den Blida för hela sitt lif tillhör, Den skall hennes kärlek vinna!

"Men börja J skolen på samma stund Att sjumilabädden gräfva,(87)

Från speglande sjö uti skogens grund, — Och blicka jag skall öfver dal och lund På dem som min tro eftersträfva!"--------

Sagdt. Jättarne drogo med fröjd åstad Det väldiga värf att börja, Och Blida på jättehög satt så glad 1 morgonsolens strålar och qvad: "Ej Mörrum hörVes dig sörja!

"Fast Eunne är starkast, jag visar dig Den ländiga stigen att följa! Gräf utåt den väg som slingrar sig Från villande skogen och hän till mig, Och hafvet ser först din bölja!" —

Men Bunne ej hörde skön Blidas sång, Han skyndade rask och trägen Att från den skogssjö så mörk och trång Sig gräfVa flodbädden djup och lång — Och han töfvade ej på vägen.

Ur djupaste Smålands backiga skog Han grof den skinande fåra; Hans spade gick fram som en väldig plog, Och medan ung Mörrum lekte och log, Vid mödan han svettades svåra.

Men fjerran från hinder af stock och sten Ung Mörrum stod nere på slätten.(88) Han började ögna hafvet alltren, Och Blida den fagra hon var icke sen Att uppmuntra älskade jätten.

Vid Djupadals klippor snart Eunne står,

Ser trotsigt på väldigt kummel:

"Jag hade väl lust, men förbi jag går,

Ty väl är jag stark, men min tid ej förslår

Att dit styra böljornas tummel!" —

Och för att nu leta en lättare grund För spaden, på berget han springer; — Då hör han sången i aftonstund, Ser Mörrum som gräfver i slätan lund, Ser jättemöns visande finger.

Nu inser han hastigt det falska svek

Och vrede hans hjerna fattar;

Från klippan han rusar som döden blek:

"Dyrt skall eder stånda den djerfva lek!" —

Han ropar och hånande skrattar!

Och derpå sin hammare fattar han i, Som blixt i solen den blänker, Mot klippan han rusar och slår deruti Med all sin kraft, allt sin själs raseri, Så att stenregn mot himlen stänker.

Och klippan hon remnar af hugget itu, Och öppnar sin tysta gömma!(S9) Och floden som fängslats af hindren ännu, Sig kokande störtar i renman nu, För att sedan mot hafvet strömma.

Allt Blida skådat. För segren rädd, På Mörrum hon ängsligt kallar. Han lemnar den snart fullbordade bädd, Ser Eunne stå stolt vid remnans brädd, Och högt utaf hämdelust svallar.

Snart kämpa de jättar bröst mot bröst

Och klippan af striden skälfver;

De höra icke den jättemöns röst,

De brottas som sommar och mulen höst, —-

Men ån mot hafvet sig hvälfver.

Med starka armar i svindlande höjd Ses Eunne sin fiende lyfta; Den jätten är ej för försköning böjd, — Han slungar rivalen med gräslig fröjd Som en boll i den stenhårda klyfta.

Och Mörrum från lifVets och kärlekens rus Till dödens boningar hastar, Men hör i sin dödsstund ett aflägset sus: Det är Eunnes å som med muntert brus Sig i Östersjöns armar kastar! —

Skön Blida hon glömde vid segrarns barm Snart jätteynglingens öde; —(90)

I klippan hon ännu så älskogsvarm

Till sömn gungar Runne på snöhvit arm,

Från lefVande skiljd, och från döde

Men om man på klippan stiger opp

Ej långt ifrån forssen strida,

Så synes i stenen på bergets topp

Än märket etter ung Mörrums kropp,

Der han dödens qval månde lida!-------------

Så lyder din saga, o Djupadal,

Så bor den i folkets minne.

Och mången natt sitter en näktergal

Vid forssen och sjunger om kärleks qval,

Och ungmöns vexlande sinne.

Och vandrarn står fäst med osynliga band Vid forssens väldiga stupa. Med drömmande själ, med bröst i brand Han sagan hör ljuda från fallets rand, I toner så starka och djupa!

1856.Vid Sundet.

1.

ilerrlig en tafla för ögat sig breder, Uti den leende morgonens stund! Lekande vindar den seglande leder Fram som en svan på det blå Öresund.

Seland så rikt man i solljuset skådar, Kronoborg står som en skiltvakt derpå; Se! nu en blixt från dess eldgap bebådar Att någon seglare osedd vill gå!

Ångaren skymtar lik mörknande dimma Mellan de snöhvita seglenas prakt; Lifvad af ångan kan trotsigt den simma Fram emot strömmen, mot stormarnes makt.

Skogar af master på vågorna vagga, Här hela verlden ju skall ge tribut! Seglena svälla, och. flagga vid flagga Bulla i luften så glänsande ut.Der ser man Englands, den blåa och röda, Tydande kanske på stenkol och blod! — Der ses Amerikas stjernekrans glöda Trotsig och skön uti ungdomligt mod.

Danmarks med silfver på klara rubinen, Norges med kors utaf himmelens blå, — Eysslands, med oskuld förställande minen —-Preussens, med kolsvarta roffogeln på!

Frankrikes sköna, trefärgade fana Nyckfull som fransmannen, färgen på tvärn; — Hollands, så trygg på sin välkända bana, Och gravitetisk som sjelfva "mynheern"!

Men jag blott följer en enda bland alla, Blågula flaggan, så enkel och huld! Skönt är att se den i morgonen svalla,

Liksom ett moln af safir och af guld!

Blått är det stål som ur bergen vi bryta, Guld har hvart hjerta i nordmannaland, Vittna derom öfver verldshafvets yta, Älskade flagga, från strand och till strand!

2.

Jag står vid stranden, der hafvet slungar De vreda massor mot mörka skyn, Och blodröd blixten i rymden ljungar Och färgar vågornas hvita bryn!(93)

Hur stark är stormen dock, då den svingar Kring land och haf sina örnevingar!

Ej finnes jätte så stark i skogen Som nattlig storm öfver hafvets våg, Ej finnes ekplanka ännu mogen Att trotsa härjarens djerfva tåg! Hvar timlig boja den starke bryter Och slungar vågen mot skyn och ryter!

Skönt är likväl detta vilda tummel Af elementer i nattlig stund! Vid vågors brus och vid åskors mummel De gå till envig på djupets grund! I skum allt lefvande är begrafvet, Och himlen sänker sig ned i hafvet!

Skönt är väl lugnet på hafvets yta När himlen rodnar vid vattnets rand, Och när de lekande vågor flyta Med sakta hviskningar emot land. Och solen sist i den klara bölja Ses glansomstrålade hjessan dölja.

Men lugnets eviga enahanda, Till slut dock mördar den starkes frid! Hvem vore sjöman, om man fick landa, Vid fjerran kuster, förutan strid? Nej, det är herrligt då stormar skapa At trotsig viking hans hjeltedrapa!(04)

Sjung gladt din krigiska sång kring hafven,

Derför, o nordan, ty frisk du är!

Om åt den ene du bäddar grafven,

Du högt en annan till lycka bär!

Och blåa böljor den fallne gunga,

Och vidt kring rymden hans minne sjunga 1

3.

Starka makt som allting hvälfver, Du för hvilken herrskarn skälfver, Tid, hur mäktig är ej du! Der du med din lia färdar, Slockna solar, grusas verldar, Djerfva välden, skyhögt burna, Palla sönder i ett nu!

Snabbt du till ditt mål ej flyger, Sakta, ofta ohörd smyger, Du i mensklighetens fjät. Stolta verk af menskohänder Grusas, ramla ett i sender, Och kring skapelsen du spinner Ett osynligt spindelnät.

Ser jag dit der afton stjernan Tindrar, står det gamla Kärnan, Dystert, mörkt och hotande. Likt en jätte uti natten Det beherrskar land och vatten,(95)

Pastan det har mist sin krona, Ännu vördnadsbjudande.

Dessa murar styrkan reste; Klippa den vid klippa läste Fast, vid viljans starka makt. Och i dagen steg ett under, Trotsande kanoners dunder, Och i långa, mörka sekler Blickande kring yppig trakt!

Sundets silfverklara bölja Sågs dess starka fötter skölja; Kringomfluten borgen stod! — Ovans land var andra stranden, Svärdet blixtrade i handen, Broder sig mot broder reste, Böljan färgades af blod! —

Det var vilda, grymma tider, Sköldeklang och bistra strider, Holmgång, sjöslag, mord och brand! Konungar, i borgen döde, — Landskap, härjade och öde, — Segrar vunna, som för evigt Lade nyckeln i vår hand!

Detta allt du skådat, gamla, Gråa borg, och dock ej ramla Bjöd dig storm som lössläppt var! Lik en kung, från tronen fallen, Syns du större för vasallen,(96)

Större i ditt fall, din nesa, Än då lyckans dag sken klar.

Stenar efter stenar falla; — Dig engång, liksom oss alla Tiden skördar i sin fart. Men hur fädrens ära blänkte,

Huru kraftigt, stort de tänkte, Hur de brottades med döden, Står i dig dock' uppenbart!

Nu du löst din uppgift, hjelte! Sedan hatets isborg smälte Bort för brödrakärleks brand! Nu kan fritt du gå till hvila, Sedan Sundets böljor ila, Förda utaf lätta vindar, Mot ett älskadt broderland!

1852.Utvandrarne.

Allt klart! Uti höjden re'n ankaret går,

Och hämmande trossarne falla, Och seglen de svälla på master och rår

Och sjungande böljorna svalla. Det ståtliga skepp styrer långsamt sin färd -Till aflägsen kust, till en nyare verld,

Med frukter af flit och af möda.

God lycka då följe den simmande last

Uppå den förrädiska vågen! Må hafsguden mildt hålla stormarne fast,

Att kölen ej bräckes och tågen. Och måtte den flygande draken så glad För dansande böljor och munter passad

Få skynda till väntande hamnen!

Men, himmelens Gud! Det är menskor ombord,

Med sorg i de aftärda dragen! —

Hvad? "skeppar du ut dina söner, o nord?

Är, moder, med blindhet du slagen? Hedberg, Dikter. 7(98)

Se huru de stå der på gungande däck Och hviska farväl åt den torftiga fläck Af jorden, som bar deras vagga.

Hvad är det som lockar mot aflägsen kust

De söner af frejdade norden? Säg, drifvas de väl utaf ombytets lust

Att öfverge fädernejorden? Och är det af nyck, utaf lättsinne blott De lemna sin säkra, fast torftiga lott,

För framtidens ovissa löften?

Tropikernas glöd, Australiens guld,

Förlofvade landet i vester, O! kunna de locka från moder så huld

De bleka och gråtande gäster? Och är det så trångt mellan dalar och fjell Att dessa ej kunde få rum för sitt tjell,

Och bröd åt de hungrande barnen?

O nej! mången hed ligger obruten än Och väntar på spaden och plogen,

Ännu är det sparsamt med qvinnor och män, Och björnen rår ensam om skogen.

Ännu väntar torfvan på arbetets börd,

Och myren och mon vilja ock gifva skörd, Och vårdas af menniskohänder!

Ännu finns det malm uti klippornas famn Att smida till svärd och till lia,

Än hafvet har skatter af tusende namn, Och vildbråd i skogarne skria.

Ännu eger arbetet banor att slå, Och anden har väldiga fält att beså, Och styrkan har hyddor att värna!

Hvi draga de då mot den okända strand, De bleka och sörjande skaror?

Hvi lemna de fädernas hyddor och land Och skynda mot okända faror? —

O moder! med smärta och sorg i mitt bröst,

En osminkad sanning dig tolke min röst, Och måtte du orden besinna!

Väl sökte du följa den manande tid

På rastlösa stigen mot ljuset, Väl bytte du ut emot fridsvärf din strid,

Och påbyggde urgamla huset; Men grunden, den murkna, den lemnade du Och derföre svigtar det åldriga nu,

Och knakar i bristande fogar.

Ett barn utaf sin tid, — din reformation, —

Du lemnade qvar i sin linda! Och nu vill med bojor du fasthålla tron,

Och äflas att samveten binda. Du äflas att fängsla det friaste ting Som finnes på jordens förgängliga ring:

Den forskande menniskoanden.

Och skådar du ej hur den bryter sig fram, Trots alla de hinder du ställer?

Slå ned dem, att ej du må komma på skam, När sjelf sina bojor den fäller!(100)

En fader vi dyrka: gif menniskorätt At alla, fastän uppå olika satt De vilja den evige prisa.

Ditt samhällsskick byggdes af väldige män

För mörka och stormiga tider, Men ljuset har kommit, — dock ståndar det än

Och kring sig förruttnelse sprider! Och formernas tyngd, det förlegades stått Eörlama din fot då du längtar framåt —

Så lossa de tryckande banden!

Slut barnena alla till moderlig barm

Med lika beskyddande händer! Gör skillnad ej mer mellan rik eller arm,

Att afund och hat du ej tänder. Bygg ensamt ej mer på de lysande namn Som sjunka allt mer i förgängelsens famn,

Och dö med sin gengångarära.

Låt likhet för lagen bli sanning en gång,

Ej endast en skylt till att bära! Och lossa med allvar på arbetets tvång,

Att de som få så, ock må skära. Låt hvarje din son, i den mån han det kan På älska och tjena sitt land som en man,

Så söker han aldrig ett annat.

Bland dem som dig lemna, du åldriga nord, Finns mången hvars arm du behöfver!

Och gladt lemnar ingen sin fädernejord Och far till en fremmande öfver!

Nej! vill du framåt, vill bli ärad och stor Så var emot barnen en älskande mor

Som fasar för styfmodersfamnen!--------

Men seglena svälla; mot stormande haf

Ses vingade seglaren ila. Snart känner du, moder, ej ens till den graf

Der trötte utvandrarne hvila! Men varmt vill jag hoppas att skeppet jag såg Må vara det sista som far öfver våg

Med menniskolast ifrån norden!

1860.I Dalom.

Om sommaren sköna, när marken hon gläds

Vid Dala två elfverna vida!"--------

Den visan jag hörde i barndomen stads

Med undran vid moder mins sida. Hon tålde om Siljan, den fagraste sjö, Der stränderna spegla i blom och i snö Sin bild i det klaraste vatten.

Hon tålde om elfven den vida, som går

Igenom de löfrika hinder; Än bred som en speglande insjö den står, —

Än skakar den klippornas grunder, Då den uti forssar sig störtar med makt Och sprider sitt genljud i obruten trakt,

Der väldiga björnarne brumma.

Allt detta jag hörde och mera ändå

Om Dalarnes urgamla bygder, Och längtande gick jag att skåda dem få,

Och värmas af forntida dygder! Så kom der en dag då vid Utmelands strand Der restes ett minne af svenskmannahand, —

Den dagen förgäter jag aldrig!

Ty väl var hon klädd i sin höstliga skrud

Den urgamla Dalkarla-jorden; Men klart såg en hvar att af himmelens Gud

Hon rikligt välsignad är vorden! Ej fagrare sänkes den leende dal, Ej stoltare reser sig skogarnes sal,

Ej blåare fjellena trona!

Och elfven den klara, hur väldig den styr

. Sin färd emot Bottniska viken, Och skattar på vägen mång skogsbäck så yr

Och gästar som kung sina riken! — Och lurande Necken i djupet vid strand Han gräfver allt undan den rullande sand

Att småningom kyrkorna sänka!

Ty Necken han sörjer den flyktade dag

Då ensam i månlysta qvällen På harpan han spelte de lockande slag

Som genljödo sakta bland fjellen! Han förde då hem mången rodnande brud, — Nu stäckes hans välde af klockornas ljud,

Och derför han gräfver i sanden.

Men ännu ses Leksand mot löfskogens bryn

Afteckna den runda kupolen, Och Mora hon sträcker sin spira mot skyn,

Och Rättvik står snöhvit i solen. Och Necken må gräfva så länge han vill: Hur stark han än är, räcker styrkan ej till

Att kyrkorna störta i djupet.(104) Ty kring dem står slutet i enfald och tro

Ett folk med uråldriga seder, Som manligt bland forntidens minnen ses bo,

Och bryter sin torfva med heder! Och drägten och språket och hjertat ej hanns Af nutidens flärd, som i gycklande dans

Med allting sitt narrspel vill drifya!

Sven Elfson i Isala bröder har qvar

Ännu, fastän sekler försvunnit, Och Tomte-Matts hustru, hon systrar nog har

Fast namnen ej häfderna hunnit. Och hotar en fara vårt fädernesland, Kan ännu en gång ifrån Dalelfvens strand

Den manliga räddningen komma! —

Man sagt: det bor stolthet i dalkarlens bröst Och att han är sträf till sitt sinne;

Man vet att han sänker ej gerna sin röst, Och trifs ej bland smickrare inne! —

Men ära han har af det laget också,

Ty rakt fram det höfves den mannen att gå Som lefver i sådana minnen!

Den jord som han odlar är hård liksom han, De passa så präktigt tillsamman!

Och tages han rätt, är han mild som en ann, Och älskar båd glädje och gamman.

Och ger han sitt handslag och säger sitt ord

Så står det så fast som en klippa i nord, Och troget man derpå kan bygga, —(105)

Ja, aldrig jag glömmer min höstliga färd Till Siljans och Dalelfyens stränder

Och väl vore jorden, den herrliga, värd En hyllning från rikare händer! —

Och måtte den fostra, årtusenden än,

De blomstrande kullor, de modiga män, Till heder för fädernejorden!

1860.Solnedgång.

Sakta du sjunker i gyllene skyar, Herrliga, blomstrande, strålande brud! Blickar så vänligt hit ned, och förnyar Hopade molnens dimmiga skrud!

Hvart går du hän,

Flammande tärna? Går du att brinna som älskande stjerna

Vid allmaktens knän?

Aldrig så herrlig jag sett dig försvinna, Praktfull ännu i din sista minut! O! att som du kunna lysa och brinna, Värma en verld och så stolt dö ut!

Och få ännu

Skönt låta glimma Återsken rosigt i afskedets timma

Kring bergen, som du!

Fåfängt dock söker vårt vacklande sinne

Lysande gåtans förborgade ord!

Vår sol går ned, och det flämtande minne(107)

Skiner som blekkindad måne på jord!

Ensam du är

I att så tändas, I att med seger till grafven få sändas,

Som glans du beskär!

Sjunk då, o sjunk i de flammande skyar, Sjunk för att lysa en väntande verld! Du är den enda som stolt dig förnyar, Allt annat faller för härjarens svärd!

Sjunk hvarje qväll

För att oss lära, Att som ditt ljus, tänds ej åter vår ära

Kring vaknande tjell!

Eåfängt med böner vi skiekelsen mana, Söka att kämpa mot mörker och grus: En gång blott uppåt går menniskans bana, Skymning hon har, icke gryning så ljus!

Du sjunker ned

Kungligt, ty hoppet Hviskar att evigt kring rymden slår loppet

Sin gyllene ked!

1861.Stenen i lund.

Nu fuktar den gamla stenen i lund, Se! droppar perla på den! — Och hade man väl en vacker stund, — Nu skall det bli rusk igen!"

Du pratar, mormor! ej regn det blir,

Se blott hur solen går ner I uddiga skyarnes gyllene skir,

Och rosor åt berget ger.

Nej mormor, att stenen är fuktig, jag

Långt bättre förklara kan: Ty djupt i dess inre, sen forntids dag

En elfva sin fristad fann.

Hon sörjer sin flyktade, sköna tid,

Då riddarn i aftonstund På gångaren kom i mantel vid

Och tog vid stenen sin blund.{. 109)

Som skimrande dimma då steg hon opp

I månens darrande glans, Och trasten slog uti furans topp

Sin takt till den lätta dans.

Hon sväfvade tjusad kring somnad sven

I luftiga ringar om, Och kysste hans mund, och flydde sen

Kär rodnande morgon kom!

Nu sörjer hon djupt den strålande tid Som sjönk uti glömskans grund —

Och gjuter en tår så bitter dervid — Och då fuktar stenen i lund!

1863.Den tysta Kraften.

Jun klippa reste, djerf och hög Mot himmelen sin topp; Ifrån dess branter örnen flög Med mod mot solen opp. Och stolt hon stod i dagens sken Och tyckte sig i prakt allen, — Fann intet uppå jordens rund Så fast som hennes egen grund.

Med högmod sade hon till sig: "Fritt himlens åskor må Omkring min hjessa samla sig För att mig nederslå! Fritt rase stormens vilda hot: Min nakna barm tar den emot, Och utan verkan studsar den Vingbruten från min sköld igen.

"Så skall jag stå mång tusen år Och lyfta hjessans topp I sommar, vinter, höst och vår Mot himlahvalfvet opp.(m)

Och slägten skåda, Ömkansfull, Nedsjunka uti glömskans mull, Och trona högt på griften sen, En jätteformad bautasten!" —

En liten blygsam källa flöt

Vid klippans fasta fot

Så stilla utur jordens sköt,

Och hörde hennes hot.

Men intet ståtligt tal hon höll,

Dess droppe endast föll — och föll —

Ihärdig, tyst, af ingen hörd

Hon sådde frö till väldig skörd.

Hon hade ingen brådska, hon,

Och hvar minut blott såg

Hur droppen föll med sakta ton

Och med ihärdig håg.

Men hur den föll och hur den klang

Ett stycke efter annat sprang

Ur klippans fasta höfter ner —

Och då hon yfdes icke mer.

Snart darrande uppå sin grund

Den stolta klippan stod,

Och droppen föll från stund till stund

Med samma tålamod.

En morgon, när af solens glöd

Sken klippans hjessa purpurröd,

En rysning skakades hon af

Och sjönk med dån i djupets graf.(112 -) Och klippans minne sjöngs i skog Af trast och näktergal, Men droppen som mot ljuset log Sig tyst i mullen stal. Och obesjungen vattnade Den späda blomsterrötterne, Och hvar ett hinder mer den slog — För samma tålamod det dog! —

O, tysta kraft! som utan skryt

Och buller, målet når:

En väg för ljuset mägtigt bryt,

Ty om än tusen år

Den stolta klippan trotsar dig,

Snart likväl böjer hjessan sig

Och faller för din makt till slut,

Fast ohörd du ditt verk fört ut!

Och hvad är verldens hela makt, Hvad är eröfrarns namn, Som, segrande, från trakt till trakt Bärs uti ryktets famn . . . ? — Hvad är all verldens kämpasång Höjd under buller, bråk och bång, Mot tålamodets tysta strid Hos liten vattendroppa blid?

1859.Vår sång.

Grip hurtigt uti harpans sträng, Du nordanskald, och sjung din sång Som vintrens storm, då dal och äng Han vyssar till en sömn så lång.

Sjung icke veka nöjens rus, Och smärtor dem du diktat har: Din sång, en morgonstjerna ljus, Må flamma på en himmel klar.

Sjung fädrens ära, fädrens tro, Och kämpens raska mannabragd ; Sjung om den ädles ljufva ro, Från stolta värf i högen lagd.

Sjung fosterlandets rika prakt, Och bergens friska furors doft! Sjung kärlekens och hoppets magt, Och höj vår själ från dagens stoft!

Vi älska icke sorgens skri Och smärtans veka klagoljud,

Vår sång en annan melodi

Fick på sin lott af himlens Gud.

Och vill du skapa dig ett namn I folkets bröst, så låt din sång Få sväfva ut i örnehamn Kring haf och jord förutan tvång!

Den bleke skald som tolka vill Sin smärtas suck, sin längtans brand, Hör söderns rika lunder till, Men icke nordens enkla land.

Sjung derför icke nöjets rus Och smärtor dem du diktat har: Dinsång, en morgonstjerna ljus, Må flamma på en himmel klar!

1864.Loke och Sigyn.

Ur nordiska gudasagans töckniga natt, Framskymtar med hånets löje kring lappar tunna, En mörk gestalt som i gudarnes lag sig satt — En son af Jotunhems vinter, den öfvervunna.

Han satt der, förkroppsligad bild af den råa kraft Som bröts af ljusa Asar, från östern komna; Han bytte i list den styrka som förr han haft Och smekte sin hämd till ro, men lät den ej somna.

När Vallfader talade djuptänkta visdomsord, Och Thor från striden drog åter med dån emot höjden, Och Brage sjöng väldigt kämparnes lof i nord, — Då mängde den mörke sitt gift i Yallhallafröjden.

När Erigga spann full sin ten med flammande gull,

Och Ereja begrät med gyllene tår sin Öder,

Om stulna fröjder hviskade ondskefull

Den mörke gestalten, som spanat i norr och i söder.

När hvite Baldur, gudars och menniskors fröjd, Stod fram i salen att pröfva sin makt öfver tingen,(H6) Och starkaste pil mot hans bröst blef som vidja böjd, Och ljusets och kärlekens gud blef besegrad af ingen;

Då flammade hatet vildt i den trotsiges håg,

Med Mistelten, skuren till spjut, han till Yallhall länder,

Och Baldurs fall och gudarnes Öde låg

Af ondskan rigtadt, i Höders darrande händer.

När Hel den blekblå, hans dotter, af trollet född, För att släppa sitt rof bjöd sorg åt hela naturen, Som spåqvinna satt han och log, invid stafven stödd, Och dödens byte blef qvar i den isiga buren.

Men nu var måttet rågadt:'han smiddes fast, En ny Prometheus, vid klippan, sitt brott att gälda; I vanmäktigt trots han mottog sitt ödes kast, Med ormens droppar af gift på sin panna fällda.

Men mera säll än titanen, den lede fann Ett älskadt väsen som delte hans grymma öden; Han egde en maka hvars namn förr ej sagan hann, Än då för sin fjettrade make hon lindrade nöden.

En bild af himmelsk, uppoffrande kärlek, satt Den adla Sigyn så ömt vid den bundnes sida. Hon höll sin skål under giftregnet dag och natt, Och lindrade så den fjettrade hånarens qvida.

När skålen blef full, och hon gick att tömma den ut, Det glödande ettrets qval hans anlete brände, — Då vred han sig i raseri, med smärtans tjut, Och jorden af fasa skalf när han musklerna spände.A 117)

Så ligger den mörke bunden till evig tid

Och Sigyn sitter som tröstande alf vid hans sida,

Den renaste bild af kärlek så öm och blid,

Och ensam trofast bland allt uti verlden vida! —

Som mythens Loke, så kedjas ännu i dag Så mången vid straffets klippa i eviga banden, Och mången Sigyn bär trofast det hårda slag, Och svalkar ömt den tärande samvetsbranden!

Förglömd var hon ofta i glädjens och segrens stund: Titanens ande ej fattade kärlekens under; Men när hans timrade borg föll neder i grund, Hon räddade stormaren från att förkrossas derunder!

1864.Fienderna.

Två fiender jag känner Som hafva samma hem, Men bli dock aldrig vänner — Och sjelf jag eger dem.

Den ena är mitt hjerta, Ett högst oroligt ting, Som tror sig finna smärta På hela jordens ring.

Den andra är min tunga, — Ett envist, trotsigt ting, Som låter orden ljunga I vårdslös fart omkring.

De kunna aldrig trifvas Tillsammans, dessa två, De oupphörligt kifvas, Och jag får mellan gå

När hjertat varmast brinner, Och nästan sprängs af fröjd,

Ett ord ej tungan finner Som tolka kan dess höjd.

Och får jag henne skåda Som är mitt lif, mitt allt, Blir fejden mellan båda Af ännu värre halt.

Vulkaniskt hjertat klappar, Och är så fullt af glöd; Men tungan ordet tappar Och sofver som en död! —

Och derför lägg, o flicka, Din hand på hjertats rum, Och mig i ögat blicka, Fastan min mund är stum.

Den låga som mig brännr Kan ensam du förstå, — Blott du kan göra vänner Af fienderna två!Till min dotter.

Din framtid, barn! Ack, uti dessa orden, Det bästa ligger som jag tänka kan Må du bli god, så blir du säll på jorden, Om lyckans yttre sken du ock ej fann! Må du bli god; se der den konst bland alla Som helst jag ville lära dig förstå; Ty makt och rikedom till intet falla Och yttre skönhet skall så snart förgå.

Men hjertats skönhet är en ädel perla, Fast ej i värde uppå yerldens torg; Må den hos dig le arla, vissna serla Och vara mot allt ondt din fasta borg Ty är den hos dig uti lifvets faror Och är den rättesnöret för din bragd, Då är jag trygg för alla ondskans snaror, Och ser emot din framtid oförsagd.

Må du en dag, då hjertats sommar brinner Och slår i rosor ut på ungmöns kind, Ej dåras af att ytan skön du finner, Och vara så för kärnans tomhet blind.Må du ej fråga blott till råds ditt sinne, Ty yran släcks som bubblan löses opp, Och finns ej dygd och tro i hjertat inne, Så har du byggt på lösan sand ditt hopp! —

Sälj ej ditt hjerta till den fåle guden Hvars tron är rest på högar utaf guld, Ty köld och ofärd bo i granna skruden, Och bittert får du gälda sådan skuld. Eryt hellre torftighetens hårda kaka Med glädtigt sinne och förnöjsamt mod, Och var som älskande och trofast maka En ärlig, fattig mans tröst och klenod.

Från fattigdomens gamla ätt du stammar, Till folkets gömda lott du arfving är, Och om en gudomsgnista hos dig flammar, Hän till ditt ursprungs altare den bär. Men är du mer, är du blott qvinna blifven, Så var en sådan — äflas icke om Att trängas i en krets, dit du ej drifven Af andens längtan, ofrivilligt kom!

Se der det arf jag lemnar dig, min dotter! Det enda fadersarf helt visst du får; "Ty osedt skiftar ödet sina lotter, Och ingen fee invid din vagga står! Men vex till fröjd för fader och för moder, Och blif en dag de båda gamlas tröst; Ty tro mig, våra bästa ärestoder Dem reser uppfylld pligt i våra bröst!

1860.Min son.

Jin son jag har! o, lär mig honom lära Att blifva värd den tid som honom bar, Och lär mig leda så hans dagar kära Att sjelf jag dör en dag som lycklig far!

Må derför inga tunga bojor trycka Hans späda barndom, att han leka må Förnöjd med litet i sin sköna lycka, Och yara barn så länge han kan få.

Må fritt han snille och talanger sakna, Blott känsla och förstånd jag skönja kan Den sköna dag då båda måste vakna, Och barnet går ur puppan ut som man !

Må varmt och innerligt han älska norden Och oiffa hvarje tanke för dess väl, Samt blifva värd den dyra fosterjorden Med ord och handling och med lif och själ!

Må gerna han en dag för skönhet brinna,

Och plocka rosen som mot honom ler,(123)

Men aldrig sjelfviskt glömma att en qvinna Ger bort sitt allt, då hon sin kärlek ger.

Må han sin unga styrka icke släcka I lastens armar, men med hjertat rent Förstå en ädel qvinnas kärlek väcka Eörr'n bitter ånger ropar högt: för sent! .

Hvad än han blir, må framför allt han blifva

En man af ära, och en man för sig!

Ej en af dessa veklingar som drifva

För hvarje stundens vind på planlös stig!

Hvad än han vinner, må han alltid minnas Att guld och glans oss lemna vid vår graf, Att blott med ädel bragd kan minne vinnas, Att verksamhet är hvarje timmas kraf!

Att bästa skatten som en man kan lemna I barnaarf, det är ett aktadt namn, Ett namn som barnen stolte kunna nämna, Om ock det icke bärs i ryktets famn!

En son jag har! han läse dessa rader Och göre sanning af mitt hopp, min sång, På det han sjelf som öm och älskad fader Må kunna drömma såsom jag en gång!Kärleken.

Jag tänkte mig kärlek som hjelte, Med koger och pil i bälte, Men jag bedragen blef, Och mig oro till forskning dref.

En skald jag mig kärleken tänkte, Som herrliga sånger skänkte; — Men nej, han renast var När han tystnadens slöja bar.

Sen honom som konung jag trodde I länder der engiar bodde; — Men uti tiggareskrud Yar han alltid densamme gud!

Till slut honom uti sitt välde Ett barn jag mig föreställde; — Och dervid blifva jag vill, Ty: barn hor er himmelen till!

1854.Säljerskan,

Hon är en blondin uppå aderton år

Med smidiga former och rika, Med svällande läppar, med lockigt hår,

Och djupblåa ögon tillika. Och gyllene bojor hon bar på sin arm, Och, blixtrande perlor på mjellhvit barm —

Men säljer likväl för hvarenda dag Sitt eget, blomstrande jag!

Hon är ju så fager, hon är ju så fin,

Hon umgås med blott diplomater!

Hon släcker sin törst i det bästa vin,

Och leker med blanka dukater. I dyrbara speglar sin skönhet hon ser, På svällande soffor hon sjunker ner, — Men all denna prakt utaf tusen slag Den arma köpt med sitt jag.

Dess fot är så liten, så täck och så rund,

Den kan icke gatan fördraga, Och vill hon ut, kommer vagnen på stund

Att mjukt i sitt sköt henne taga.(126)

Och ärbara qvinnor som sträfva framåt På knaggliga stenar sin tunga stråt, Se kanske med afundens bleka drag Den arma som sålt sitt jag.

Hur barnsligt oskyldig är icke dess min

Der hon sig mot dynorna lutar, Hur är hon ej som en furstinna fin

"Uti sina gyllene klutar! Hur log hon ej nyss när hon såg så varm En fästmö sig stödja mot älskarns arm, Och han såg med undrande välbehag På henne som sålt sitt jag?

Och när hon helt nyss för palatset förbi,

Då log hon också; men det löjet Det låg något segrande, stolt uti — Det var ej blott minnet af nöjet. Nej hellre det sade att höghet och magt Och ära och rykte, och glans och prakt Sig böjt för ett välde af annat slag — För henne som sålt sitt jag!

Och såg du den gamle i guldsirad drägt

Med rika kraschaner på fracken? Och såg du hans vink inåt vagnen fräckt, När han gick förbi den i backen? — Hon märkte hans tecken och smålog på nytt

Fast löjet var till sin natur förbytt--------

Ty guldsmidde token är bräcklig och svag Och hon — hon har sålt sitt jag!(127)

Snart slutar hon sin triumferande färd På hvilken ej helsning hon byter, Ty solen belyser ju än vår flärd, —

Hon är känd först när natt inbryter! När strålande solen i yester gått ner, Då helsar en hvar som nu illa ser, — Då lyda de ädlaste namn hennes lag,

Men ej förr, — ty hon sålt sitt jag!

Då glimmar den prägtiga våning af ljus, Och manner med titlar och stjernor Der fladdra och prata i sus och dus

Omgifna af villiga tärnor. Då tömmes champagnen och plånboken fort, Och hustrur och heder slås bort på ett kort, Och rusig man helsar den nya dag Hos henne som sålt sitt jag.

Och räcker det länge? En vara ju går

Så länge den köpare finner! Men vissnandet följer i lastens spår

Och köpareskaran försvinner. Hon lemnar den gräsliga marknadens torg, Och gömmer i trasor sin blygd och sorg — För att skänka åt bårhuset sist en dag

För intet sitt sköflade jag.

1862.Vallkullans sång.

Öfver Siljan till Mora strand gå Kyrkebåtarne alla så granna! Men här oppe vid skogen ändå Eår jag ensam med

kritterna stanna. Hå, hå!

Matts till stan måste gå, Och fast hjertat till honom vill trå'

Tår jag valla ensam ändå!

Stackars kulla! jag har intet stöd, Har ej hem eller fader och moder, Måste äta ett främmande bröd, Utan vän, utan syster och broder! Hå, hå!

Men det går fäll ändå! Glad i soln ser jag elfven der gå —

Månn' till Stockholm elfven kan nå ?. . .

Helsa ska' han då Matts ifrån mej Att jag troget på vännen vill bida,

Tills han samlat så mycket åt sej Att det börjar till hemtärden lida. Hå, hå!

Nog vi stuga kan få; Och fast fattiga, går det ändå

När en liks, och bara ä' två!

Då på söndagens morgon så ljus, Med min trofasta vän invid handen, Skall jag också få gå till Guds hus, Som står fagert der nere vid stranden! Hå, hå!

Beta, kritterna små! Och om Matts inte kommer, så få

Vi väl valla här troget ändå !

1860.Källan.

Hällan sprang ur jordens barm, Log mot solens kyss så varm, — Klar som dagens blick den var, Lika djup och underbar.

Kom så fram till källans brädd, Liten tärna blyg och rädd; Såg sin spegelbild i den, Tvådde ros och lilja sen.

Källan, grumlad en sekund, Af den leken på dess grund, Stod snart åter lika klar, Lika djup och underbar.

Tiden gick med barnets lek, — Snart en jungfru skön, men blek Fram till källans spegel gick, Med en bruten liljas skick.

När hon såg sin bild der stå Föll en sorgens tår derpå, —

Och fast nyss så spegelklar, Nu förmörkad källan var!

Och der vexla höst och vår: Mörk och grumlig källan står! Sommar kommer, vinter far: Aldrig mera blir den klar!

1884.Dröna och Ta ka.

Jag trodde att jag sett dig blott

I sälla stunders dröm, Emot mig le så ljuft, så godt,

Med blick så varm och om.

Jag trodde att du kom till mig

Liksom en aning, om Att uppåt, uppåt bar min stig,

För hvarje gång du kom!

Jag trodde att du kysste mig, Som hoppet kysser den,

Hvars öga aldrig speglat sig I ögat på en vän!

Jag trodde att du var en gäst

Ifrån ett annat land. Som bjöd mig dit på högtidsfest

I nattlig stund ibland.

Du yar min ljusa sångmö då Du gaf mig kraft och mod, —

Nu ser jag häpen för mig stå En mö af kött och blod!

Nu skänker du mig jordens fröjd,

All lust, för sinnet kär! Men, från den ljusa drömmens höjd

Jag handlöst fallen är.

1854.Ett minne.

Ett ögonblick, ett enda, Jag dig i lifvet såg Men aldrig skall ditt minne Förblekna i min håg.

Ett enda ord du sade Till mig, förr'n du försvann; — Men mer musik jag aldrig I någon stämma fann!

En enda blick vi bytte Och sedan var det slut; — Men aldrig släcks den blicken Uti mitt hjerta ut.

Som seglare vi möttes Uppå det vida haf, — Och foro åt skilj da kuster, Till fjerran bäddad graf.

Vi visste ej hvar Ödet Oss skulle ge en hamn, —

Vi hade ej hört ljudet Utaf hvarandras namn.

Hvarfrån vi båda kommo ? Hvarthän vår bana gick? — Vi möttes och vi skilj des I samma ögonblick!

1855.Min tanke.

Min sköna tanke! fly ej bort, Jag papper ju och. penna har! Jag vill dig teckna inom kort I skrift, så herrlig som du var.

Helt säkert skola många då Dig läsa, tänkande med fröjd: "Hvad det är skönt att kunna så Sig svinga upp till himlens höjd!"

Haf tack! nu är du fängslad här! — Men hvad, du har bedragit mig: Du ej den ljusa tanke är Som höjde hjertat så på mig!

Hur tung uppå mitt blad du står, Du har ju inga vingar mer? Det är ej himlens ljusa vår — Nej! det är jordens höst jag ser. —

Så! sönderrifvet bladet är, Och du är åter fri, — farväl!

Jag kan ej återge dig här Så som du lyste i min själ.

Och förr än jag vill se dig sänkt Och fläckad vingen hvit och klar — Förr, som om aldrig ännu tänkt, Tillbaka till din himmel far!

1864.Blomman.

På himlen brann en stjerna Så leende och klar; I lunden stod en blomma Som tyst och ensam var.

Hon blickade med längtan Till stjernan der den gick, Men trampad föll hon neder I samma ögonblick.

Dock blicken än i döden Med kärlek fästad var Uppå den flammande stjernan, Som lyste lika klar.

1864.

LPaddan.

En solstråle föll ifrån ekens blad

I det djupa stenröset ned, Och hoppade kring der så ljus och glad,

Och i djupaste gömmor gled.

Den föll på en paddas klibbiga hud, Der hon giftfull och dåsig satt,

Och ansåg sig allraminst för en Gud I sin hålas fuktiga natt.

På solstrålen såg hon med giftig blick

Och vände sig trotsigt sen, Samt gömde, med dumhetens vreda skick,

Sitt hufvud under en sten.

Och solstrålen kom hvar morgon igen Men paddan sin ställning behöll —

Yisst var den mägta besvärlig, men Ur sin gudomsroll hon ej föll!

1864.Konsten.

Hvad är all konst? En ljusglimt utur fjerran, I menskans själ en återglans af Herran, Ett vittnesbörd om själens högre lif! Väl brytes bilden uti stoftets speglar; Men mången herrlig syn förbi oss seglar, — För en, till stillande af längtans smärta, Och för en annan — blott till jtidsfördrif! —

Och konstnärn, hvad är han? Han är den degel,

I hyilken bilden gjutes, är den spegel

Som återkastar den på hjertats duk!

Ju mera ren den spegelns fokus strålar,

Dess mera sannt, dess mera skönt den målar

I evighetens färgor menskolifvet,

Med pensel, kraftig på en gång och mjuk!

Men icke en och hvar är konstnär vorden Som kläder i dess purpur sig på jorden, Och icke allt är sannt som lyser skönt! Den yttre formen kan man efterapa, Men något verkligt stort och snillrikt skapa,Är förbehållet menskligheten hjeltar, Som oftast menskligheten otack rönt.

Yår tid är dilettantens gyllne ålder; Af honom slagen, liksom förr vid Svolder, Kung Tryggvason af de förbundne tre, Ses konstens konung, blödande i stammen Af gyllne drakskepp, två utaf sig skammen Af nederlaget, uti hafvets bölja — Men under den sig rädda simmande.

Och medan segrarne stå stolt på stranden Och dela bytet, kasta lott om landen —

Den fallne drager till Jerusalem!--------

Förstår du bilden? — De stå qvar i seger Men den besegrade, han ensam eger Den hjertats längtan som kan vägen bana Till fjerran morgonlandets ljusa hem!

1864.Till den sextonåriga.

Du vackra barn, värmd af de sexton åren Som le i snöskrift från en knoppad barm, Hvi glimmar i ditt klara öga tåren, Hvi sjunker hjessan sorgset mot din arm?

Är det af fruktan för den lifvets gåta Som lösas skall för dig som för en hvar? Och kan du icke ynglingen förlåta Att i sin blick så mycken glöd han har?

Hvad hviskar du? "O Gud! jag ville vara

Som dina himlavasen, endast själ,

Och ren och fläckfri som din englaskara

Få säga jordens fröjd och flärd farväl!" — —

Du vackra barn! vet du väl hvad du beder, Yet du hur otacksam mot den du är Som efter gifna lagar lifvet leder, Och jungfruns själ i ljufva former klär?

Vill du ifrån den glädjearma jorden Borttaga grymt dess bästa poesi, Du som af Skaparen är ämnad vorden Att offer taga mot, och offer bli?

Vill du missunna en af jordens söner Att tjusas af din herrliga gestalt, Att nalkas dig med sina varma böner, Och få af dig i hoppet vinna allt?

Ack, tro mig, hulda barn! att vara qvinna, Är engel vara uppå samma gång; Det är att tända lågor och att brinna, Att föda sällhet, bragder, dikt och sång!

En dag skall randas då en ynglings hjerta Ditt hjerta lär att känna kärleks glöd, Och lär det slå af oro, lust och smärta, — Och förr'n det händt, du ville vara död?

Ack, vackra barn! det vore ju att släckas Förrän man ännu hunnit blifva varm; Det vore att ur drömmen aldrig väckas, Men glida medvetslöst i dödens arm!

Det vore ju att ingens lycka göra, Att ingens hårda bana blomsterströ, Att Skaparns bästa mästerverk förstöra, Att aldrig lefva — endast långsamt dö!(144)

Så önska dig ej derför bort från jorden, Du är dess doft, dess bästa poesi! — Du är, o flicka! dertill skapad vorden Att offer taga mot — och offer bli! —

Du vredgas, rodnar — fattar ej min lära, Jag ser det väl uppå ditt rädda skick! — Men tro mig, hulda barn, den dag är nära Då allt du lär — utaf en encla blick!

1863.Hennes bild.

Om ock du fjerran är från mig Dock solen här af bildat dig, Det är din blick, det är din mund Som le mot mig från mörkan grund.

Det är den samma blick som såg På mig så varmt, med blygsam håg, Den dag då hjertat en sekund Steg upp och talte på min mund.

Det är den samma mund hvars ja Mig höjde upp till himlarna, Då ängsligt väntande jag stod, Och uti suckar smalt mitt mod!

Den samma mund, hvars kyss så ren Så varm, mig ofta tröstat sen, När ifrån mödan, trott och arm Jag smugit mig intill din barm!

Ja, det är du — och dock ej du! Ty allt är blott en skugga ju, —Och ingen genkyss känner jag När jag dig kysser dag från dag!

Och blicken som du fäster på Mitt anlete, är kall ändå! Den liknar nordens midnattssol Som glanslös står invid sin pol. —

Din vänskap, om du vore här, Är lik din bild, då du är der! Väl är det du, men dock ej du, Ty bilden har ej hjerta ju!

Och dock, hur tacksam är ej jag Som i min väntans långa dag, Min saknads natt, vidt från dig skiljd, Likväl får kyssa ömt din bild

1856,Lätt pligt.

En pligt man kallar troheten Emot den hjertats valda vän Som fjerran borta är! Men detta är en grundlös dikt: Den är behof, men icke pligt, Om kärlek sann man bär.

Den dag då jag uppå min stig En annan föredroge dig Som jag mitt hjerta gaf, Den dagen skulle solen gå I vester upp, och ned också I fjerran österhaf!

Väl ser jag mången tärna huld Med blick af eld, med lock af guld, Med full och rundad barm, — Men kall och liknöjd skådar jag De friska, tjusande behag Som göra mången varm.

Det är ej du, må än hon le, Mång tusen gånger skönare, Och prydd af prakt och flärd! Bet är ej du, om än hon var

Den skönaste som jorden bar, Och rådde om en verld

Hon kan ändå som du ej se

Mig uti ögat ömt, och le

Då der din bild du ser

Hon kan — om också allt hon gaf —

Dock ej mig gifva hälften af

Hvad i en kyss du ger!

Och derför är det blott en dikt Att kalla troheten en pligt; — Men om den det ock är: Hur lätt är ej den pligtens bud Då lönen skänkes af en brud, En maka, öm och kär?

1856.

^Pressade blommor.

(Till Henne.)

1.

Och minns du den sköna dagen Då på sjuksängen jag dig såg? O! hur den dagen lefver Beständigt i min håg.

Du låg der blek om kinden, Och utaf plågan tärd, Liksom en bruten lilja På drifvans hufvudgärd.

Jag satt vid dina fötter Och tyst var det rundt omkring, Då rörde sig i mitt hjerta Så underlig en ting.

Det var som om det velat Till dig ur bröstet fly, Och gjuta i dina ådror Nytt lif och styrka ny.(150)

Det var som om jag sutit, En far, vid barnets bädd, För dyra älsklingens dagar Djupt i mitt sinne rädd.

Då öppnades mitt öga,

Jag såg i samma stund,

Hur djupt detta barn stod spegladt

Uti mitt hjertas grund!

Jag kände uti mitt sinne Att ungmön i feberbrand, Yar fästad invid mitt hjerta Med oupplösliga band.

Och från den sköna dagen Då du på din sjukbädd låg, Mitt bröst fick helsan åter, Min himmel jag öppnad såg!

En sak mig hjertligt gläder, Min egen hulda mö: Yår kärlek, fast född med stunden, Skall icke med stunden dö.

Den kärlek som föds bland fröjder Och njutningar utan tal, Den dör kanske som den föddes: Med ruset på en bal.(151)

Men se, vår trogna kärlek Stod upp ur sorg och qval, Den reste upp sitt altar I pröfvade hjertans sal. —

Det står så mången blomma Med prakt i vårdad jord,

Men bruten hon dör och vissnar För blott en storm från nord.

Men sedan stormen rasat Står björken frisk och grön Och oskadd i bergets remna, Och hviftar sin krona grön!

Och det mig så hjertligt gläder, Min egen, hulda mö Vår kärlek liknar björken, Den skall för en storm ej dö!

3.

Att du ej var den första

Som älskades af mig,

Det vet du; — men dock den enda,

Det vill jag bevisa dig!

Der springer en pilt på ängen Och letar med längtan varm, En liten doftande blomma Att fästa vid sin barm.(152) Han finner mången som glänser Och doftar i qvällens frid, Han stadnar berusad hos dem, Och fröjdas så — en tid!

Men hjertats oro stillas Ej af de blommors prakt; Det glöder en ständig längtan I gossens bröst med magt.

Då finner han sist en lilja Så öm och blyg och ren, Som gömmer sig vid tufvan Så tyst i solens sken.

Den fäster han vid sitt hjerta, Och se! nu känner han Att henne i alla han sökte Till dess han henne fann!

Om ej rivaler du eger? Så, flicka, frågar du, Och ärligt måste jag svara Uppå den frågan ju.

Jo! du har tvenne rivaler, Så sköna båda två, Och båda med lockar gula Och båda med ögon blå!(153)

Den ena är min sångmö, Med kinder uti brand; — Den andra är mitt kära, Mitt herrliga fosterland!

Men frukta dem ej, hulda! Den första min tanke får, Den andra mitt lif, — du ensam Det hjerta i bröstet slår!

Och så vi skola, vi fyra, Tillsammans vandra ömt, Och tre J endast ären När en af er jag glömt!

1856.Spridda stanzer.

1.

Lifvet är en slösande, lättsinnig gäldenår Som blott lånar utan att betala. Döden borgenärn är, har mycket tålamod Stöter väl på ibland och vill hafva liqvid, Men blir sällan hörd; till slut utan skoning Tager sin fordran han ut med ränta och allt, Och utan att fråga om tiden faller sig läglig.

Kärleken är som en fogel i skogen:

Fri, om ock utan bröd, han sjunger i fröjd

Sina herrliga sånger; men fängslad,

Om ock i bur af guld — han tiger och dör,

3.

Vill du veta hvar sorgen bor?

Fråga blott glädjen, — hon visar vägen

Bättre än någon kompass det gör!4.

Tag en vårdags storm, och en vinters sol, Tag en böljas lugn och en blommas prakt, Tag en himmels tro och en afgrunds svek, Tag allt rent på jord och allt lågt på jord, Och i samma degel det blanda hop — Och du har skapat en qvinna.

Jag såg en fluga som fladdrade kring

Stolt af sina vingars glans,

Och glad af att ega förmåga att

Från ställe till ställe sig flytta snabbt; —

Men så såg jag en spindel hvars fina nät

Snärjde den surrande flugans fot,

Och hörde henne qvida af plågans glöd

Sluten i spindelns klor,

Och såg henne mattas och dö —

Och jag tänkte: o menska! hvad är du dock

I det omutliga ödets hand?

6.

När det glöder i vester en aftonstund, Säger landtmannen: "nu blir storm!" — När jag ser en flickas fina kind Slå i lågor ut vid en ynglings blick, Tänker också jag, men säger det ej: "Här blir storm uti själens djup!" — .Ingen är fattig förrän han har sin heder förlorat Ingen olycklig är, förrän han förlorat sig sjelf.

^

Hvarför måste menskan sörja? Frågar du, — men se på liljan; Hvarför tindrar daggens droppe I dess kalk? — För det att himlen Speglas skall i den för henne. — Derför måste menskan sörja, Ty blott i ett tåradt öga Speglas himlens blåa salar. —

9.

Gud qvinnan skapade af mannens refben Så säger skriften; — hvadan kommer det Att detta refben dock så sällan passar För den som det med rätta hörer till?

10.

Jordens glädje är en bubbla, Simmande på stundens flod; Aftontankar fåfängt söka Hvar dess morgontempel stod!11.

Ynglingen älskar med sinnet, Mannen med hjerta och själ, Gubben med flämtande minnet; — Hyena älskar trognast likväl?

Hoppet sviker. — Låt det svika, Du har dock ej bättre vän! Ve dig, om den skulle vika Bort ifrån förgängelsen!

Solen sjunker. — Låt den sjunka! Se! den stiger upp igen, Land och haf i purpur prunka, — Klagar du på hoppet än? —

13.

En ljuf, en blomstrande engel Den vallmokransade är, Som modren den lille vaggar, Han dig vid sitt hjerta bär,

Han kommer till dig hvar afton Och tystar dagens larm,Och sofver dig in så vänligt Som barnet vid modrens barm.

En gång, den sista gången, Med lia han sväfvar ner; — Men räds ej, han är densamme, Han längre sömn blott ger.

När sist en dag ur grafven Du väcks vid harpors ton, Då står han som lifvets engel Invid Gud faders tron.

14.

Som Prometevs invid klippan fäst, Ärelystnan långa nätter mäter, Tärd af tviflet, denne mörke gäst Som, likt gamen, vildt hans hjerta äter.

Tärd af qval, han fikar ifrigt än Efter ära, — vexer nytt hans hjerta! Så från dag till natt och om igen Sjelf han skapar sig sin lefnads smärta.

15.

Hvem har dig skapat, brännande, mörka tanke Som så ofta gästar uti mitt hjerta, Och som hviskar att allt uppå jordens rund Är ett omutligt öde?(159)

Var detta öde till, förrn ur intets djupa Natt, till lifVets saga mig skaparn väckte? Skref det oblidkeligt in sitt herrskarbud På den nyföddes panna?

Ledes af denna makt jag till dygdens tempel Omedvetet, liksom till lastens boning? Är jag ett kraftlöst verktyg som slungas fram Utaf händelsens stormil?

Bort då med viljans merg utur mannens sinne, Bort med handlingens krans från häfdens urna! Då är ju hjelten endast en kraftlös boll, Då är äran en saga!

Herrlig den drömmen bodde uti mitt hjerta, Att med sträfvandets makt en bana bryta; Att uti tankens verld få med eget ljus En gång lysa som solen.

Att få kämpa en dust med det vreda ödet, Och få falla kanske, men ej besegras! Och i fallet det vitsord förtjena dock Att min strid varit ärlig!

Var det dröm blott? O själ, gå med snäckans lojhet Att förnöta den tid som lifVet skänker! Hoppas ej, lid ej, sträfva ej mer mot skyn Som du aldrig skall hinna!(160)

Var det sanning? Då hjerta med glädje klappa, Strid och segra öfver ditt ödes nycker! Yiss att solen skall le genom molnen fram, Och att natten skall flykta!

1856—60.TILLFÄLLIGHETS-SÅNGER.Vårt nederlag.

Vid Pultava-festen 1862.

Högburen panna! ingen klagan

På denna dag, J nordens män!

Utaf den stolta Karla-sagan

Är Sverges himmel purprad än.

Fritt Czaren må vid Newastranden

Sin seger fira stolt i dag

Ibland ruinerna från branden —*)

Vi fira förr vårt nederlag.

Hvad vann han väl? Ett folk af slafvar Som börjar krossa bojans tvång, Som tidens nya läror stafvar Och tar i blod sin hämd en gång. Förbannelser och blod och tårar Dem himlen hämna skall en dag, — En sådan seger fröjde dårar, Vi fira förr vårt nederlag.

*) Det var Tid denna tid som mordbrand hörde till ordningen för dagen i den ryska kejsarstaden.

Förf. Anm,

Ty från de blodbestänkta fälten

Den ryske örnen girigt flög, —

Sen krossad var den svenske hjelten, —

Och Europas lifskraft sög.

Han i allt ädelt klorna tryckte

Och mörker var hans vingeslag,

Och rof på rof han till sig ryckte,

Så modig af vårt nederlag.

Väl var den grym för svenska hjertan,

Pultavas olycksdigra strid,

Och med dess budskap trädde smärtan

In i de arma hyddors frid.

Men fast vår lycka svek, vår ära

Gick fläckfri ur sitt nappatag,

Och derför högt vi hjessän bära

Och fira stolt vårt nederlag.

Väl är det sannt att der vi miste

Vår plats i Europas råd,

Men hvad den kostat nog vi visste,

Af söners blod, af mannadåd.

Att inom egna gränser slutna,

Lagbundet fria, vi i dag

Som en nation stå sammangjutna,

Det tacka vi vårt nederlag.

Ty förr vi våra krafter spridde På Polens hedar, Tysklands fält; För andras menskorätt vi stridde Som männer, der oss ödet ställt.Ej sörje vi vårt blod, ty verlden Fick ljus vid svenska svärdens slag — Men att vi värna egna härden Det tacka vi vårt nederlag.

Det gaf oss stoff till stora minnen I häfd och saga, dikt och sång Det manar fram för våra sinnen Vår hjeltetid ännu en gång. Och tolfte Karl i vår historia Står ofördunklad än i dag, Ty släckas kan ej Narvas gloria Utaf Pultavas nederlag.

Och bland vår hjeltetids ruiner, Som fallna tempel, sköna än, Stå fram de gamla Karoliner, De hjeltekungens trogne män. Vid deras namn slå våra hjertan Med mera snabba, friska slag, Och deras bragder dofva smärtan Af tusen, tusen nederlag.

Men snart ej blott i häfdens skrifter Vi jättevålnaderna se, Nej, modren sönernes bedrifter Har ändtligen en vård att ge. Snart ibland kungarne på torgen Vi skåda hjeltekungens drag, Ungdomligt strålande, trots sorgen Utaf hans enda nederlag.

Ja! folket vaknar ur sin dvala Och minnets engel, mild och huld, Går att vår störste Karl betala Yår sekelsgamla hedersskuld. Ty ingen har som han i dagen Lagt svenska lynnets alla drag: Okufligt mod, trots, kraft, ej slagen Ens af det värsta nederlag.

Och bästa svar på segerfröjden Som jublar nu på Nevas strand, Är krigarkungens bild, mot höjden Gladt visande med kraftfull hand. På svärdet stödd, i nöd och lycka Tryggt vädjande till Guds behag — Den stöden skulle värdigt smycka Åtankanaf vårt nederlag.

Kring stöden sen vi skola samla I farans stund oss som en man, Och eldas, unga liksom gamla, Att segra, falla, dö som han. Och de som på vår ofärd rufva, Då skola tänka sist en dag: "Det folk är icke lätt att kufva Som firar så sitt nederlag!" —Sång

för Pristagarne vid Stockholms Skarpskytteförenings första allmänna skjutfest 1863.

Ej trenne år än hafva sjunkit neder

I det förflutnas djupa haf,

Sen här ett manligt ord åt sjelfförsvarets leder

De första, raska skaror gaf.

Och se, hvad då var blott en glad förhoppning

Har blifvit verklighet i dag;

Står som en blomma sprungen ur sin knoppning

Och lofvar riklig skörd, en skörd af ädelt slag.'

Ty rot slog ordet uti slott och koja

Vidt' omkring nordens gamla land,

Från mannasinnet föll den tunga tvekans boja,

Och hjertat slog i högre brand.

Till nyinvigda fanor sågos strömma

Af raska ynglingar en här,

Och mannen sågs sin trägna möda glömma

Och sjelfva gubben tog i handen sitt gevär.

Så gnistan spriddes rundt om fält och dalar Och fann i hvarje bröst en härd;(168)

En med sin arm, en annan med sitt guld, betalar

Den manliga idén sin gärd.

Och Öfver allt kring våra berg och hinder

Står nu en käck, fast ringa stam,

Kring hyilken, om de komma, farans stunder,

Snart nya leder träda gladt i striden fram!

Med lugn ser Syea ned från klippetronen

På rika skördar, fagra fält;

Hon vet att som en enda man har sig nationen

Kring fosterlandets altar ställt.

Och lejonet vid hennes fötter blickar

Med mod kring vida verlden ut,

Ej trotsande det sin utmaning skickar,

Men rädes heller ej, afvaktar som förut.

Och kommer stridens dag, då pröfvas modet,

Ty bister blir den sparda dust.

Då gäller det med säker hand att sända lodet,

Och träffa målet sitt med lust.

Då gäller det att häfda forntids ära

Och skydda framtids gömda dag,

Då gäller det att manligt vittne bära

Om att det lefver än, vårt lynnes krigardrag.

Hell eder derför, som i dag med heder Utur det första profvet gått;

Eörnyad glans J gifVit edra raska leder Vid dånet af de säkra skott. Hvem vet om detta dån ej eko gifver Båd'

österut och söderut,

Der listig statskonst nu sitt spel bedrifver Att plåna folkslags namn utur historien tit?

Hersklystnan bjuder öfver stora härar

Som härja under vilda rop,

Men deras väldiga falang oss ej förfärar

Fast, nu som förr, en ringa hop!

Mot menskorätt och frihet svärd de bära

Och rusa sig af mord och brand,

Vi strida nu som förr för ljus och ära,

För frihet, sjelfbestånd och kung och fosterland!

Mildt skydde friden våra fält och ängar

Och våra skördars gyllne pragt,

Men stundar blodig vapen dans kring Eotas sängar

Så fattom vårt gevär med makt! —

Ty ej så kärt vårt lugn oss månde vara

Att stunden skymmer framtid bort,

Och att vi blunda tyst för fränders fara

Som skall vår egen frihet hota inom kort!

Med fröjd derför, Er segrare vi helsa

Från mästerprofvet nyss i dag,

Friskt mod och säker hand J egen för att frälsa

Ert land från fall och nederlag!

Om åskmoln snart förmörka himlaranden,

Om nordens himmel klarnar opp,

J sen, med pröfvadt vapen uti handen

Mot framtiden med mod, och vi med hopp!Till en Finsk frivillig

vid hemkomsten från Danska kriget.

Låt oss vår hyllning skänka har At mannen från Suomis strand, Som gick från hemmets krets så kär, Att slåss för Danmarks land. En ojemn strid, en bitter strid Han kämpat har med hjeltemod; Det bittraste likväl dervid Är tanken på den usla frid Som köpts af högtyskt öfvermod För allt det spillda blod!

Hell honom dock som drog sitt svärd

För nordens sak, i farans stund,

Som gaf sitt unga blod till gärd

At framtidens förbund!

Ty att ur Dannevirkes mull,

Ur Dybböls grus, sig resa skall

En mur af kraft och framtid full, Och prydd af kärleks rika gull, Det är vårt hopp, vår sträfvan all, Yår frihets fotapall!

Ty så som nu det Danmark gått Kan det oss sjelfva gå en dag, Och österns jätte lurar blott På tid för samma slag. Och när den stunden inne är Då är det godt att vara tre, Att veta, det bland Finlands skär Det bor ett folk som kärlek bär För nordens stora statsidé Och vill den främjad se! —

Tag med dig hem till fädrens land, Som var mot öster förr vår borg, Yår tack för det du räckt din hand At en nation i sorg! Hvar droppa blod som rann för den Skall stråla med en stjernas glans Kär norden blifver ett igen — Och för en hvar bland tappre män Som stred derför, den har till hands Sin bästa minneskrans!

Yår hyllning är ej mycket värd Och väger lätt på stundens våg Men tag den mot som trofast gärd Af ärlig brödrahåg.(172)

Vi hade händren bundna, vi

Och endast ord till hjelp att ge; —

Du mera lycklig var, var fri

Att uti handling bistånd bli

Åt den af alla gäckade —

Ditt väl, du lycklige!

Om ödet mer ej sammanför Oss, broder, uppå lifvets stig, Ditt namn i våra bröst ej dör, Ej minnet utaf dig! Men när den stundar, hämdens dag Och fullt är orättvisans mått, Och norden slår ett bättre slag För ära, lif och framtids dag, — Välkommen, tappre! der du stått:

Vi bida stunden blott! —

i

1864.Fältbön för Stockholms Skarpskyttekår,

Du, härars Herre, verldens Gud, Som sänder nu ditt kärleksbud I blomsterskrift kring jorden! Beskydda med din allmaktshand, Yår konung och vårt fosterland; Gör lagen stark, att rätt och ljus Må trifvas väl i norden!

Gif herrlig skörd åt fält och teg, Gif styrka åt vår frihets steg, Att lugnt, men fast, de tagas Förlama oväns onda råd Och visa nordens folk din nåd, Att solklar morgon, ljus och blid Må för vår framtid dagas!

Må ofrid sofva länge än,

Att fosterlandets ädle män

Sig kunna till den rusta!

Men ingen smide om sitt svärd

Till plog och bill vid hemmets härd,

Ty jern har svenska jorden nog, Att hejda våldets lusta!

Och derför stå vi här i led, En ringa hop, på fädrens sed, Från dagens tunga sträfvan; Med eldig håg, af hjertans grund, Vi offra gladt vår hvilostund, Att lära oss den skörden slå Som ovän slår med bäfvan!

Vi äro alla fridens män,

Och frid vi älske; gif oss den,

Du fader god derofvan!

Men ligger det uti ditt råd

Att strid och död skall komma bråd,

Då gif oss kraft att dö med mod,

Det är den bästa gåfvan!

Välsigna, Herre Gud, vårt verk, Och armen stålsätt, hjertat stärk, Att det på Dig månd' bygga! Ty är du med oss, Fader vår, Ej någon öfvermakt oss slår, Och maka, barn och fosterland Då kunna blomstra trygga!

1864.För Norge.

Vid festen för de norske kröningsdeputerade 1859.

Med granna fraser ej vi hasta Att tolka er vår vänskaps höjd, Men såsom vänner stå vi fasta I storm och lugn, i sorg och fröjd Och nordiska samhälligheten, Hur dagens skrik an bullra må, Står än ej i minoriteten, Och skall, vill Gud! der aldrig stå.

På denna stund vi dock ej spille Ett ord på hvad som flyktadt är; Vårt samqväm är ett hoppets gille Och glömdt allt missmod vore här. Ty icke är väl vår förening Så lösligt fästad i vår grund, Att stundens skiftesrika mening Kan rubba den på en sekund?

Och blicka vi omkring i våren Som nu sin födslotimma har, Så se vi hur i rika spåren Så mången häftig vindstöt far.(176)

Den flyger kring med stormens vingar Och förer snö och hagel med, Men lika hastigt den förklingar, Och solen ler mot jorden ned.

Så är det ock med feberglöden Som ofta folkens panna rör, Och mänger eld i blodets flöden Så att det hastigt uppror gör. Snart inom öfverstigna stränder, Med återvunnen sans och frid, Den svällda floden återvänder, Och speglar himlen, klar och blid!

Det är den visshet som vi hysa, Och snart skall mellan molnens rand Den friska sommarsolen lysa Med nyfödd glans på nordens land. Och vänligt skola vi betrakta Uppå allt närmre håll hvarann, Och svensk och norrman skola akta Hvad godt hvar hos den andre fann.

Er stat står ung ibland nationer

Och mycket veten J ej af

Som gammal häfd och gamla troner

At ålderstigna samfund gaf.

Och att så varmt J söken värna

Er unga frihets offer bål,

Det fatta lättast vi, som ärna

Oss sakta fram till samma mål.(177)

Och aldrig skall den dagen randas, Vi hoppas det af all vår själ, Då nordens brödrafolk ej ändas Med samma glöd för nordens väl! Och då de ej gemensamt bara För frihet och för mensko rätt Den aktning som gör folkens ära, Och hvarje tidens börda lätt!

Med detta hopp yi bägarn tömma

För Norges män och Norges land,

Och bedja eder att ej glömma

Hvad godt J funnit på vår strand.

Ty om vi mycket gammalt äga,

Som, fastän murket, än står qvar,

Vår forntid dock, — vi stolt det säga, —

Kan borga för vår framtids dar!Invigningssång

i Sällskapet Idun,

den 6 December 1862.

En forntida bard skulle sjunga i qväll

Till harpans klang, Att sången i prakt öfver dalar och fjell

Som stjernskott sprang, Vid tanken uppå det glada förbund Som nybildadt står i denna stund; — Ja, högt skulle slagen ljuda Som fogelns i vårklädd lund!

En nutidens tarfliga litteratör

Vill på sitt vis Ock fira den stund som oss samman för,

Med sångens pris Men högstämd som bardens hans sång ej är, Och "harpolek" tåls helt visst ej här, Och derför, J ädle gäster! '"Ord, ord!" blott den till er bär.(179)

Den flygtiga tid står som vanligt på språng

Med vingad fart, Och halftimman, annars minsann rätt lång,

Här flyr så snart. Och längre, så var den stiftade lag, Ej räcka får något föredrag; — Jag hoppas att mitt skall taga Blott en qvart af vår första dag!

Vi gingo en hvar på vår urgamla stråt,

I Birgers stad, En läste, en drack, en sig fröjdade åt,

Gud vete hvad! En skref poesier, en gjorde musik, En målade taflor med färgprakt rik, En annan skref recensioner Och en obducerade lik!

På scenen stod en uti hjelteskrud fram,

Bland bifallsbrak, En stridde helt osedd bland luntors dam,

För ljusets sak. En lefde sin tid ibland blommor hän, En svärmade ömt vid de skönas knän, En byggde palatser och tempel, En annan högg hjeltar i sten.

En höjde med kraft i politiska mål

Sin stämma opp; En tog frivilligt gevär, att få stål

I dufven kropp.

På riksdagen en sitt forum fann,

Och en blott till sockenstämman hann, —

En svärmade för Garibaldi,

Och för Karl den tolfte en ann!

Med ett ord sagt: det var lif öfver allt,

På andens fält, Men ensam man stod helt lugnt och kallt,

Der man sig ställt. I förbifarten blott såg man hvarann, Men aldrig man mer än helsa hann, Och blott på hatten man spåren Af ett konstnärligt samlif fann.

Man vexlade högst något likgiltigt ord

Mellan akterna Någon qväll vid operakällarns bord —

Och dermed bra! Man möttes kanske på ett sweitzeri Der skrålet har allt — utom harmoni, Eller ock midt emot hvarannan Man svor vid ett spelparti,

Då hördes en dag öfverallt i stan:

"En klubb vi få!" — Och alla ansågo idéen f-n

Så apropos! Och hvar "gröna stugans" husvilla kund Fick glans i ögat och löje på mund, Och mången från målareklubben, Pick friskare färg på stund!

Så strålande glad månget ledsnadens rof

Man såg alltren; Den fyllde "ett länge kändt behof",

Den der idén! Det föll som fjäll från hvart öga då: "Gud läte det bara vilja gå", — — Så sade en hvar, — "detsamma Gick jag just och tänkte på!" —

Och sexmannarådet med ungdomligt mod

Utsände bud, Och se, nu bar tanken fått kött och blod

Och form och ljud! Med lag är ju redan landet byggt, Och säkert skall telningen vexa tryggt, Och fästa väldiga rötter, Och mana anden till flygt!

Till samqväm vi blott skola samlas här,

Så lagen bjöd, Men samqväm i glädje och lust, det är

Just själens bröd! Der lär man att känna hvarandras lag, Der byta tankarne nappatag, Der jemnas de skarpa kanter På enslingens skrofliga jag:

Och när så vi mötts i samqväm en tid

Skall ur vårt glam, En vexelverkan i gyllene frid,

Stå hastigt fram.

Idéerna skola som gnistor gå Emellan gamla och unga då, Och många ovana syner Man skall i vårt samqväm få.

Ty der skall man se recensenten gå

Yid konstnärns arm, Der hos redaktörn skådespelarn skall stå

Förutan harm! Och läkarn skall småle med vänlig min Åt den som föraktar hans medicin, Och sjelfva vetenskapsmannen Skall dränka filosofin!

"De allvarsamma, politiska män

Åf motsatt färg, Här skola bli varse att punschen, den

Kan bryta berg! Att får man blott den utaf äkta sort Så blandas höger och venster bort, Så att stock-konservatismen Blir ultra-röd inom kort!

Se der hvad vår klubb, vi hoppas, snart

Bevisa skall, Och framåt skall den gå med snälltågsfart,

Och glädjens svall Ej någonsin öfver bräddarne gå, Så att här öfversvämning vi få. — Nej! spegla himmelens stjernor, Och vattna plantorna små!

Ja, måtte här gro i glädje och frid,

En ädel skörd, Och måtte här blifva i skämt och strid,

Hvar mening hörd. Här söke det sköna sin majoritet, Och ingen härinom förgäte det: Att ett glas ibland många

vänner Är själens bästa diet! —På femtionde årsdagen

af Sverges och Norges förening,

den 4 November 1864.

Om fädren kunde stiga upp ur jorden

Och se sig åter om bland skog och fjell,

Med hvilken häpnad skulle de i qvall

Ej fästa blicken på det kära norden?

Hur skulle de ej gnugga ögonen

Som Erithiof förr vid svedda Eramnäs-stranden,

Af undran öfver att se vän vid vän,

Men ingen gnista mer af tvedrägtsbranden

Som sedan sekler söndrat nordens män?

Hur skulle de ej glädjas i sitt sinne At att se ett de folk, dem himlen gaf En fosterbygd, omkransad utaf haf, . Hvars djupa grafvar tryggt den sluta inne? Hur skulle de ej slå på sina svärd Till bifall åt att fjellens murar ramlat, Att vänskap gifves som försoningsgärd För allt det hat som seklers oro samlat, Och broder sitter gäst vid broders härd?(185)

Och vi, som taga del i tidens frågor,

Som ryckas med af dess upprörda våg,

Vi, som med undrande och häpen håg

Sett troner ramla, välden stå i lågor;

Vi, som se styrkan, hur sin bragd den klär

J rättens skrud, fast våldet skymtar under, —

Vi, som se grannen, hur han sorgdrägt bär,

Och hur han ensam stod i nödens stunder,

Må vi ej fröjdas åt den dag som är?

Jo, tacksam fröjd må jubla högt i norden

Uppå föreningens guldbrölloppsdag,

Ty fri och lycklig, värnad utaf lag,

Och rik på skördar står den kära jorden.

Väl sannt, vårt rykte mindre är, än då

Vi skrefvo lagar för en verld med svärden,

Men rikare på inre kraft vi stå,

Ty ingen grannfejd rasar nu kring härden

Och tvingar oss att taga brynja på. /

Och se vi femti år tillbaks i tiden,

Hvad var vårt Sverge, var ert Norge då?

Jo, Sverge såg man såradt, stympadt, gå

Med bruten klinga ur den hårda striden.

Och Norge, prydande sig åter i

Sin kungamantel ifrån tider flydda,

Stod hk en yngling som, nyss blifven fri,

Ej tål att någon nalkas får hans hydda,

Men ser, misstroget, ett forsat deri.

Kos gamla Sverge fanns det dock, trots såren

Ett rikligt mått af sparad lifskraft qvar,

Och Norges unga frihet för oss var

Som öfver vintrens fält en flägt af våren!

Så blefvo vi exempel för hvarann,

Jemngoda uti börd och forntidsminnen,

Och om småsinnet än att klandra fann,

På Ömse sidor dock, i ädla sinnen

En vänskap tändes som allt högre brann.

Yårt varma handslag derför, norske bröder, Till underpant på att i denna stund Vi hafva lärt att skatta vårt förbund, Att det är gördeln som vår styrka föder! Att, om från slagfälten i fordna dar, Emellan oss uppstigit tung en dimma Som gömde dragen; nu den sjunkit har För gyllne solljus uti dagens timma, Och lemnat frid och klarblå himmel qvar.

Att J er unga frihet viljen skydda Och sluten er kring den i enighet, Det är er rätt, er ära, — aldrig det Kan missförstås i svenske mannens hydda. Och om vi, stolta af vår forntids glans Af våra segrar uti flydda dagar, Trott någon gåang att deri ondt ej fanns, Om vi gemensamt lydde samma lagar, — Ej var det, bröder mellan, värdt en lans

Prån denna dag må alla moln försvinna,

Från denna dag vi känna må hvarann,

Så att oss ingen mera skilja kan,

Men bröst mot bröst oss tidens stormar hinna.

Då kunna trygga på sin gamla strand

De båda folken möta sina öden,

Och gå mot ljus och frihet hand i hand;

Och om det gäller, manligt gå i döden

För rätt och sanning, kung och fosterland.För Danmark,

den 4 November 1864.

Och brödrafolken fira fest tillsamman. Och vexla minnen nu på höjd, i dal; Derute brinner muntert glädjeflamman, Och innanför den tänds i festlig sal; Hvi störes då den glada festens gamman Af dyster hågkomst väl om strid och qval? Hvi skrämmes fröjdens sorl i ljusa stunder Af fallnas dödsskri, af kanoners dunder?

Skall andras nöd väl hindra oss att njuta

Halfsekelfestens stolta segerfröjd?

Ej döds- men festskott våra stycken skjuta,

Och jublet stormar emot himlens höjd;

Men nordens vaktskepp, nu en äntrad skuta,

Vid segrarns fötter ligger hon förtöjd,

Så stridbar nyss, nu nästan redlös vorden,

Och splitet rasar inom bräckta borden.

O, denna syn! hur den vår fest förgiftar Och lägger aska på vår glädjes brand; En öfvermodig ovän lagar stiftar I kungastaden invid Sundets strand; Den svarta örnen sina vingar hviftar Roflystet öfver Slesvigs danska land, Och Holger Danske ligger bunden under Den gråa borgen, söfd af list och funder!

Och sorgen gästar dina rika Öar, Och våldet dina mogna skördar skar, Och kring dig brottas ödets vreda sjöar, Du sköna land som nordens förpost är. Och innan ännu vintren kring dig snöar, Än mera djupt du dig i sorgdrägt klär, Ty friden, uppgjord utaf öfvermodet, Dig smärtar mer än allt det spillda blodet. ,

Men låt ej hoppet dö, det gudasända, Fäll icke modet under ödets slag, Låt våldet ej din frihets fana skända, Det finnes än en vedergällningslag! Ännu en gång kan motig vind sig vända, För Danmarks land kan det bli "atter dag!" Och när den dagen randas öfver jorden, I dubbelt mått det morgon blir i norden!

Så hoppas vi, så tro vi, och vi skicka Vårt hopp, vår tro till dig som brödrabud; Tröst må i sorgen af vår fröjd du dricka,(190)

Ty fast oss smyckar festens högtidsskrud, Vi glömma ej att hän till brödren blicka Och bedja brinnande till fädrens Gud Om kraft för dig i pröfhingar och strider, Och ljus och ära uti bättre tider!Prolog

vid Skarpskytte-sångföreningens första konsert, den 12 Mars 1865.

Hvarfor vi sjunga? — Så helt visst man frågar

Derute i den vänligt fyllda sal,

Vi som, om stridens fackla en gång lågar,

Vår vaktked skola slå kring berg och dal,

Vi som för fosterlandet vapen bära,

På lek ännu, som kanske mången tror,

Fast manligt allvar i den leken bor,

Ett allvar, slägt med Sverges gamla ära,

Och med den kärlek som i hjertat gror

För fosterlandets stora hjelteminnen

Som tala stolta ord till våra sinnen.

Hvarfor vi sjunga? Icke för att vinna Det konstens pris som hörer konstnärn till, Men för att några gyllne trådar spinna Omkring det framtidsmål vår skara vill. Ty se, det fordrar icke endast männer(192) Och kraft och kärlek uti fast förbund, Det fordrar för att få en säker grund Den starka häfkraft ock, som livar en känner: Den klingande metall så hal och rund, —-Ty hvar idé, i gyllene valutor Ju måste gifva verkligheten mutor.

Derför vi sjunga; men ej derför ensamt, Ty krass och lumpen vore då rår sång; Nej här idé och verklighet gemensamt Vi vilja ge sin rätt på samma gång. Ty går den ena sida om den andra, Så uppstår der en herrlig harmoni, Och konstens syften tjena äfven vi När oförskräckta på den väg vi vandra Der prosan adlas och blir

poesi, Der sången binder sina gyllne kransar Och harmonien ler och rythmen dansar.

Och sången anor har bland nordens söner:

Med sång drog vikingen till fjerran land; —

Bebådad utaf skrämda munkars böner,

Med lur klang steg han upp på yppig strand.

Och när han stormade framåt i striden

Och gick sin väldiga berserkagång,

Då rungade som thordonsbrak hans sång

Mot solblank kämpasköld, med guldrand vriden

Kring kopparskifvan, — tills af svärdshugg mång'

Ur hjertat tappades den friska bloden,

Och då gick sjungande han hem till Oden.(193)

Och när de gamle Vallhallsgudar böjde För hvite Krist de gråa hjessor ned, Med sång för korset kämpen vägen röjde Och drog med eld och svärd mot österled. I blod han döpte österns vilda skaror, Sjelf viking än i all pin kristendom, Och uti sången, blifven nu mer from, Låg dock en återklang af forntids faror; Fast mildrad, var den ej på styrka tom, Den hade qvar den gamla nordanklangen Från Gjallarhornet och från thordönsvagnen!

Och nu kom, rik på bragder, riddartiden Med all sin sydlänskt yppiga lyrik, Då riddaren drog väpnad ut i striden Med damens handske bredvid trons relik. Då jungfrun sömmade i borgens salar På gyllne duk hans bragder dagen lång Och söfde saknan med så ljuf en sång I hvars refräng en glöd till känslan talar Med jord och himmel slägt på samma gång; Och som, från borgen ned till kojan gången, Är perlan nu uti den svenska sången.

Och har vår sång ej ännu yngre anor, Fast herrliga och stora äfven de? Ljöd den ej frisk, när segerrika fanor På verldsbekanta slagfält böljade? Klang ej vid Liitzen fosterländska sången I ett: "Förfäras ej, du lilla hop?"

(194)

Och när den vilde moskovitens rop

Vid Narva ljödo, stärktes icke gången

Af ett "Marsch, bussar!" — höll det ej ihop

I "Herrans namn", de blå och gula leder

Så att en svensk slog tio ryssar neder?

Jo! så blef sången rätta hjelteamman Och blef ett uttryck af vårt högre lif, Den blef på fosterlandets altar flamman, Den blef i kojan hvilans tidsfördrif. Den flög med skalderna utöfver verlden Förvånande och älskad hvar den kom, Med sångarne den seglat hafven om — Ett kojans barn, styr den ånyo färden På dristigt vikingståg mot söder, som Ett nytt bevis uppå att svenska jorden Är bördig mark för andens skörd i norden.

Och derför vilja vi ock sången öfva, Den talar manande om forntids bragd; Vi vilja ej den gudastämma söfva Som gjorde nordens kämpe oförsagd. Vi vilja höja den i fridens stunder, Ett ljusets budskap från ett bättre land; Men vaknar stormen, tändes orons brand, Må stark den klinga uti nordens lunder Och skrämma våldet bort ifrån vår strand. Om ej, så komme stridens bistra Öden, Vi vilja äfven gå med sång i döden!(195)

Välvilligt derför tagen mot, J alle, Den fosterländska sång vi bjuda er, Om skäl J egen, edert bifall skalle, Ty det oss mod till fortsatt sträfvan ger. Men, fästen eder ej vid konstnärskapet Som vore det vår sträfvans högsta mål, Den ärelystnan bränna vi på bål! — Vårt högsta mål är: stärka brödraskapet, Och få i bröst och stämma lagdt det stål Som krafves uti den konsertsalongen Der fältkanonen håller bas till sången!Engelbrekt,

vid statyns aftäckning den 14 Oktober 1865.

i Sverges gamla häfder stå

Så många stora namn

Som omkring verlden gått, och gå

Ännu i jättehamn;

Men intet står der mera rent,

Med folkets hjerta mer förent,

Fast ej af kungaslägt,

Och intet har en sådan klang,

Fast utan prål af börd och rang,

Som namnet Engelbrekt!

Vid detta namn, hur väcks en här

Af skilda minnen opp;

Vårt land var kränkt, dess fall var när,

Dess söner utan hopp.

På tronen satt en utlänsk kung,

Och spiran i hans hand föll tung

På bondens hjessa ned,

Och fogden i sitt öfvermod(197) Sög landets merg och folkets blod, Och hånade dess sed.

I rök man hängde bonden opp,

När allt han ej fördrog,

Och spände qvinnans veka kropp

I ok för lass och plog.

Och landets store, rådets män

Och kyrkans furstar, skötte än

Sin sekelsgamla tvist,

Och ingen af dem ömkan bar

Med landet som förlamadt var,

Med folket som led brist.

Margrethas tanke: norden ett,

Ett land till sensta dar,

Knappt hade ännu dagen sett

Förrn den förfuskad var.

Ty spiran, som bars högt förut

Af qvinnans händer, föll till slut

Uti en dåres våld;

Och herrarne de tvistade,

Af munkarne kringlistade,

Och bonden, han var såld!

En rördes dock af landets nöd,

En hörde folkets röst,

Ty se, dess eget hjerta sjöd

Uti den mannens bröst.

Och denne man var Engelbrekt

Af landets djupa fara väckt(198)

Till handlingskraft och mod, Och snart i de förtrycktas namn Han i det stolta Köpenhamn För kungens öga stod.

Och manligt djerft han förde fram

De sinas klagomål,

Så enkel och så allvarsam

Midt bland all flärdens prål.

På ärlig dalakarla-sed

Han slungade hvar bruten ed

Djerft fram för tronens fot,

Och se, der satt den tyske kung

Af vrede blek, och blicken tung

På klagarn föll med hot.

"J morren alltid" — kungen sad' — "J djerfve svenske män! — "Men gif dig hemåt nu åstad "Och vänd ej mer igen!" — Men Engelbrekt han kom ändå, Han var ej mera rädd än så, Han lydde intet tvång, Och när han andra gången gick, Till kungen sade stolt hans blick: "Jag kommer än en gång!"

Och länge drog det icke om — Ty söl var ej hans sed — Förrän han tredje gången kom, Men — då var folket med!(199)

Då strömmade från höjd och dal

De dalamän till tusental

Emot hans fana ner;

Kring hvarje bygd stormklockan ljöd

Och hvarje barm af hämdlust sjöd

Och tyekan fanns ej mer!

Och borgen skalf, och modet brast

De fogdar sunnanfrån,

De packade sig bort med hast,

Vid fallna murars dån!

Och som en stormvåg, snabb som den,

Kring landet flög befrielsen,
På röda vingars par,
Och mången man af storan slägt
Nu gjorde ett med Engelbrekt —
Sen faran öfver var!
Här gällde akta eget skinn,
Ty bondens harm var tänd,
Och pilen stacks så lätt ej in
Ben bågen väl var spänd.
Så tänkte skrämda, rådets män,
Och kyrkans furstar kommo sen
Också med sina kraf;
Men Engelbrekt han tvang dem dock,
När intet annat halp, med pock,
Att sätta kungen af.
Och fritt var åter Sverges land, Och folkets boja sprängd; — Men aldrig blef på jordens strand
Slik glädje obemängd.
Hvad fick det folk, som köpt med mod
Sin hembygd fri för eget blod? —
Visst fick det något stort? —
Ja, det fick se sin räddersman
Tillbakasatt inför en ann —
Som hade intet gjort!
Men afund hann ej hjeltens själ!
Befriadt landet yar,
Då var han lönad äfven väl,
Och intet agg han bar! —
Och snart än mer fick folket se:
Fick se sin hjelte dignande,
Men verkande ändå
För land och folk, i strid och fred, —
Af mördaryxan huggen ned,
Och mördarn strafflös gå!
O tid af tvedrägt, tid af blygd,
O tid af bitter harm,
Då klagan ljöd från hvarje bygd,

Och sorg grep hvarje barm!

Fast under seklers aska lagd

Den glömmes ej din hemska bragd,

Den flammar långt ifrån,

Ett Kams-märke på din kind

Du brustna tid, som stötte, blind

Från dig, din störste son!

Men hvad den mörka forntid bröt, Vår tid försona må;(201)

Den eld som brann, den storm som

Ha slocknat båda två.

På afstånd ligger hjeltens tid

Med skugga mörk, med dager blid,

För våra blickar klar;

Nu se vi bäst hur utan flärd,

Hur herrlig, hur beundransvärd,

Hur jättestor han var!

Och Sverge gälda vill sin skuld Till Engelbrekt i dag: Ur bronsen le i solens guld Mot oss hans blida drag. Otacksamhetens fläck till slut Ur våra hafder plånats ut, Han uppstår ur sin graf, Och ser omkring sig frie män, Och ser det land okufvadt än, Som lif och blod han gaf!

Så stånde han vid Hjelmarns strand

Som vakt, befriaren,

Och blicke öfver sjö och land

Ned uppå nordens män!

Utur hans ädla blod rann opp

Den frihetsplanta som vårt hopp

Ser högt mot himlen sträckt;

Men hotas den med undergång,

Skall himlens Gud nog än en gång

Oss ge en Engelbrekt!Till Sverges riddersmän

den 4 December 1865.

Det tränger en röst ifrån folket opp

Till minnenas riddarhus, Den talar med allvar, med lifligt hopp

Om en framtid, herrlig och ljus; Den blåser från sköldarne seklers damm Och ropar med makt: "Nu framåt, fram,

Du tappra riddareskara,

Vårt fädernesland är i fara!" —

Hvar hotar då fienden? Östan från?

Eller kommer han sunnan hän? Är han lössläppt ånyo, steppens son,

Är Sundet germaniskt re'n ? Nej, riddare gode, derute är lugnt, Men innan hotar ett åskmoln tungt,

Eulladdadt sen långa tider,

Och ve, om sin blixt det sprider!

Det fördystrar den nordiska himlens glans, Det skiljer broder från bror,

Det kastar sin skugga på lagrens krans Som ur fredliga segrar gror.

Bet sprider mörker kring rike och stat Och mörkret det föder hämd och hat Och snart är den svenska jorden Lik en tistelströdd åker vorden.

På eder som dväljas i sköldesal, Har folket sin blick nu fäst,

J män med de lysande ättartal Som stå konungatronen näst.

J gingen ju alltid i främsta led

Kär för ära och ljus nationen stred, Ej viken J nu väl tillbaka, Fast fältropet heter: "försaka"!?

Nu är ju ej längre blott ädlingen tolk För nationens hyfsning och sans?

Nu har vid dess sida stått upp ett folk Hvars söner täfla med hans.

Nu framträder arbetets adliga att

Och kräfver sin aktning, fordrar sin rätt Att få taga del i striden För friheten, ljuset och friden!

Så stängen er ej inom slutet skal Lik musslan som perla bar,

Träden fram bland folket på höjd, i dal, Med ett ärligt, ridderligt svar!

Bevisen att svenska ädlingens mod

Ej endast förbytts uti öfvermod,

Och låten den adlige svennen Tystas ned af fosterlandsvännen!

Se! kämpen mot påfves och munkars magt,

Den gamle af Wasa-stam Som framför ert riddarehus står yakt,

Han blickar så allvarsam! Och sonsonen, fallen på Lützens slätt För samvetets frid och menniskans rätt,

Han låter ett åskmoln stanna

Af sorg, på sin breda panna.

De satte er båda högt som värn För landet i råd och strid,

Deras runor J forden med ord och jern Så verlden gaf genljud dervid!

Nu låten er röst, i vågskålen lagd,

Ej fördunkla värdet af forntidens bragd, Låten gyllene sköldarne glimma Utan fläckar i framtids timma!

J ären ej här som i månget land,

En segrande främlingskast Som bröt in med våld uppå fredlig strand

Och slog uti blod sig fast. Här ären J folkets barn liksom vi, Så ständen nu folket i striden bi,

Och visen att fädernejorden

J älsken i mera än orden!

Ty, gå vi tillbaka till hedenhös,

Hvar, riddersmän, ligger er rot?

Den går djupt i den jord som vinterfrös, Njugg och hård under bondens fot!

Det var utur odalmannens stam

Som jarlarnes trotsiga slägte gick fram,

Och fram gingo ur ringhets hydda

De ädlingar, sköldbeprydda.

Och skåda vi rättvist den stolta tid

Då J buren Sverges namn Kring häpnande verld, i frid och strid,

Hvem öppnades ärans famn? Jo, riddarn vann rykte och gyllene ked, Men blodiga sår blott de djupa led

Som bakom honom stridde glöm da,

Och segrade, oberömda!

Så ha vi betalat med ära och guld

I sekler, er stolta bragd, Betalen J också nu eder skuld,

Af konung och folk uppsagd! Betalen den skulden i ärligt mynt, Och tysten den skara som oförsynt

Vill ockra på flydda tider,

Och upptända blodiga strider!

Se! folket är lugnt, det bor ej hot

I dess öppna, spanande blick, Blott vaket och väntande ser det er mot,

Och vill läsa sitt ödes skick! Det vet att dess forntid skapats af er, Nu sträcker det ut sin hand och ber:

"Släck den eviga tvedrägtsflamman,

Låt oss skapa en framtid tillsamman!" —(206)

Och fatta den handen som räcks dig så, Du ädling i Syerges land.

Den är adlad af mödan, nog kan du få Lära trycka en sämre hand!

Låt utgå från minnenas riddarhus

En strålande framtid af ära och ljus, Af kraft och lycka för norden Och dess ädlaste son är du vorden!Den 7 December 1865.

Nu jublar hela Sverges land, Nu höjes ifrån strand till strand Ett rop af fröjd och lycka! Nu är det svenska folket ett, Nu har det manligt sig betett, Nu skall oss intet stycka, Ty fädrens Gud i himmelen Välsignat oss som frie man!

Nu bort med afund, split och agg, Nu fladdra stolt du gulblå flagg, Och bär vårt namn kring hafven! Den gamla svenska ärans krans Har återfått sin gyllne glans, Fast djupt i mull begrafven! Europa känner oss på nytt Sen sekler utaf glömska flytt!

Det gamla landet högt i nord Ger åter åt vår hela jord Ett lifvande exempel: En kung som utan tvekan går(208)

Framför sitt folk i ljusets spår Och ger sin tid dess stämpel; Som utan tvekan, utan tvång Ger frihet lif ännu en gång.

Hell konung Karl! den ädle man Som uti folkets kärlek fann Sin bästa vakt kring tronen! Hell honom intill sensta dag, Som bygger så sitt land med lag Och höjer så nationen! Som tänker om sitt folk mer stort Än kanske någon konung gjort!

Och hell de män uti hans råd Som främjat uti ord och dåd Hans konungsliga vilja! Som icke stridens vilda dån, Ej ondskans tadel eller hån Från verket kunnat skilja! Hell dem! en klar konstellation De lyse stads kring kungens tron!

Och adeln som i djupa led Eran ärfda rätters höjd gick ned Att sig med folket blanda, Som offrat hvad den kärast var För att oss ge för framtids dar Ett folk i kraft och anda, — Hell den! ty sann den ädling är Som så sig sjelf besegra lär!(209)

Hell folket som har härdat ut Sin pröfnings långa dag till slut Och väntat tyst och stilla! Som stängt sin oro i sitt bröst, Och låtit sig af ingen röst, Af intet hot för villa, Pastan det visste mer än nog, Att lott man om dess öde drog.

Se, Europa, synderskan, Hvart hjerteblod så ofta rann För frihetens problemer, Hon ser med undran upp till oss Som återtändt vår frihets bloss, Trots korsande systemer. Och alla dess förtryckta folk Se i vårt land det rättas tolk.

Ja, stor var segren, Herre Gud! Men du som klädt i styrkans skrud Vårt mod, vår arm, den svaga, Gif nu oss mannakraft också Att föra dina runor så Att det må dig behaga: Bevara oss för öfvermod Och låt vår gernings frukt bli god!

Gjut ädel håg i mannens barm Att han för landets ära varm, Sitt lif och blod må gifva! Gif qvinnan kärlek, tro och hopp(210) Att hon ett slägte fostrar opp Som landets värn kan blifva! Och låt oss uti enighet Gå raskt framåt med säkra fjät!

Då blir vår sträfvan fosterländsk, Då är det fröjd att vara svensk, Då går det väl för norden! Och ingen makt, hur stark den är Skall våga nalkas våra skär, Och hota fosterjorden: Ty fädrens Gud i himmelen Välsignat oss som frie män!Târ förste Monitor.

Välkommen hit, John Ericsson, Till Agnes gamla strand! Du medför helsning långt ifrån, En helsning kär från yärdig son Till sina fäders land! Välkommen hit, John Ericsson. Till Agnes gamla strand!

Du är den förste af en slägt,

Som här nog framtid får!

Din fogning är så lätt ej bräckt,

Ty utaf svenskt jern är din drägt,

Och seg så det förslår!

Du är den förste af en slägt

Som här nog framtid får!

Du ligger här på Strömmen vår, Så trygg att se uppå! Ett rop från folkets läppar går: "Se der vår förste monitor,(212)

Nu ryssen komma må!" —

Du ligger här på Strömmen vår,

Så trygg att se uppå!

Din pansarborg din utkik är,

Och ögon två den har,

Som blixtra när till strid det bär,

Och blicken från dem dödlig är,

Som basiliskens var!

Din pansarborg din utkik är,

Och ögon två den har!

Styr lyckosam din stolta ban Bland våra sund och skär; Hvad gör, om ej lik väldig svan Du plöja får en ocean? Din valplats den är här ! Styr tyckosam din stolta ban Bland våra sund och skär!

Och nalkas dig en Merrimac,

Gör som din äldste bror!

Ty att du skulle då slå back

Och vända snopen hem — nej tack!

Det ingen svensk man tror;

Nej, nalkas dig en Merrimac,

Nog gör du som din bror!

Hell derför dig, vår fröjd, vårt hopp,

Styr trygg på böljor blå,

Med välkänd flagga högt i topp,(213)

I många år ditt segerlopp

Som konung deruppå!

Hell dig, vår stolthet och vårt hopp

Styr trygg på böljor blå!

Yar om vår gamla ära mån, Att ingen fläck den får! Och tysta öfvermodets hån Med väldiga kanoners dån, Hvar än dess röst dig når. — Gud signe dig, John Ericsson, Vår förste monitor!

1865.liöftets bägare,

vid Nordiska festen den !3 Januari 18.66.

När löftets bägare vi dricka På akta gammalnordiskt sätt, Hvem vill med hopp och fröjd ej blicka Mot framtid ljus för Odens ätt? Hvem vill ej liksom fädren svära Att offra lif och blod och bragd För fosterlandets väl och ära, Och kämpa manligt oförsagd ?

Och fosterlandet, dermed mena Vi ej den jord blott som är vår, Ty ej vi kunna stå allena När stormen ryter, åskan slår! Det fosterland som vi besjunga Som är oss alla dyrt och kärt, Det når så långt Norräna-tunga En bragdstor forntid tolka lärt!

Må myran sig vid stacken fästa Och fogeln svärma nästet kring(215)

Som vore dessa tyå det bästa De ega uppå jordens ring. Men mannen måste vida skåda, Ej skydda blott sin egen härd, Nej! ock när grannens är i våda, Han bistå skall med råd och svärd!

Nu liknar norden trenne strömmar: I hvar sin bädd de simma fram, En hoppar yr i ungdomsdrömmar, En flyter mera allvarsam;.— En såg blodfärgad nyss sin bölja Och såg den stäckt af öfvermod, Och våldets damm den nekat skölja Den bygd der nordens vagga stod!

Men flyta strömmarne tillsamman

Så blifva de en väldig flod,

Som bryter väg lik himlaflamman,

Der förr det nakna fjellet stod!

En flod som vattnar fältens skördar,

Och sprider rika frukter ut,

Och som i sjelfva hafvet bördar

Sin egen kungsväg sig till slut!

Se! sådant må det gamla norden Uti en solljus framtid stå, En frihetens asyl på jorden, Der handlingsfriska männer gå. Ett litet land ibland de höga, De stolta välden jorden har,(216) Men rent och fritt som himlens öga Och enkelt, som dess forntid var!

Och låtom oss i denna timma

När juleljusen flämta allt,

Och före slocknandet uppglimma

Ännu en gång kring Frejers galt, —

Ja, låtom oss ett löfte bära

Att främja allt som binda kan

De trenne nordens land, de kära,

Med evig vänskap vid hvarann!

Då, hell den gamla, kära norden Och hell dess sträfvande, dess id! Då skall den dyra fosterjorden Få riklig skörd i strid och frid! På vunna lagrar lojt att sofva, Det var ej sed bland nordens män, Och derför som en man vi lofva Att norden skall bli ett igen!Till Nordens qvinnor,

vid Grundlagsfesten inom sällskapet N. N.,

den 27 Januari 1866.

J ädla qviimor allesamman,

Vår barndoms tröst, vår ungdoms dröm,

Vår mannaålders fröjd och gamman

Bland klipporna på lifvets ström.

J som ännu med milda händer

Bekransen gubbens sarkofag, —

En enkel sång jag eder sänder

Uppå vårt sällskaps högtidsdag.

Jag kommer ej att blommor, kransar Och smicker ut för eder strö, Min sång som fjäril icke dansar Omkring din vår, du nordens mö, Ack! rökverk tändts för er så många Att de er hotat qväfva tidt, Men jag er själ vill söka fånga Med allvar, från all grannlåt fritt.(218)

Det har mig tyckts att uti dikten Som helgats er, man ert behag, Er skönhet gaf den största vigten, Men glömde oftast hjertats drag. Man har er så i blommor lindat Som skulle aldrig lifVets tvång Nå detta barn som man förblindat Med högstämdt lof i dikt och sång!

Och dock hur ofta ur den drömmen

Er lifvets allvar väckte opp,

Hur flöt ej lyckan bort som strömmen,

Och huru svek ej vårens hopp?

Hur mången brud, i löje vunnen,

I tårar öfvergifven stod,

Sen lyckans timma var försvunnen,

En hägring lik på lifvets flod?

Och derför vill till er jag tala Om pligt som fyller saknans stund, Och som är mägtig att hugsvala Ett djupt förkrossadt hjertas grund. Om pligt som strafvar, fast förgäten, Och bygger upp med tålamod Ett tempel skönt för evigheten, Der flärdens offeraltar stod.

Och denna pligt, för qvinnan vorden Den bästa tröst i sorgens dag, Är att så kärlek ut på jorden, Med rörande och mildt behag.

Men ej den kärlek hvilken brinner Med en rakets snart släckta glöd, Nej, den som aldrig slockna hinner, Men segrar Öfver tid och död! —

Vi fira hoppets fest i qvällen För Sverges gamla, goda land, Det landet med de blåa fjellen, Det landet med den gröna strand! Vi hoppas varmt på sköna dagar, På rika frukter för vår nord, Utaf de nya samfundslagar Som skola värna Sverges jord.

Men för att dessa skola blomma

I herrlig fägring, och ej stå

Som löften, lysande men tomma —

Det qvinnan är vi lita på!

Hon är det som i hemmets gårdar

Vår framtid skönast värna kan,

När vid sitt modersbröst hon vårdar

Och fostrar barnet upp till man!

Hon är det, som då känslor brinna Som varmast i en ynglings barm, Kan, fastän ömsint älskarinna, Dock väpna utan gråt hans arm! Hon är det som med makans milda Men djupa välde, vet så blid Af fredlig man en hjelte bilda För stormarnes och orons tid.(220)

I hennes hjerta vill jag rista Den läran: gör din ande rik! Din yttre skönhet må du mista Blott själens fägring hlir sig lik! Lägg bort den lumpna Härdens glitter Som döljer prunkande, men arm, Den himlens gäst som fången sitter I djupet af hvar qvinnas barm!

Blif stor och enkel, nordens qvinna Som Signe och som Ingeborg, Och mannens bröst för dig skall brinna I längtan, lycka, fröjd och sorg! Och då skall du ett slägte amma Som värnar sina fäders land Och tänder evig endrägts flamma Från Vesterns haf till Bottnens strand!Vid Andra Skandinaviska Bokhandlarmötet.

i Stockholm, den 21 Juni 1866.

Stridsåskor mullra doft kring Europa

Och molnen skockas söderut,

Och dock i fredligt lugn vi samlats här tillhopa,

Att byta handslag, byta tankar ut.

Vi ej på strid och örlig grunda,

Och ej vi tända splitets brand,

Med hopp vi skåda mot de dar som stunda,

Ty se, vår lösen ljuder annorlunda,

Den heter: Frid och ljus utöfver nordens land!

Och mången stormakt ser med afund neder

På syskonländerna i nord,

Der fliten nu som bäst sin högtidsfest tillreder,

Och konsten gästar broderligt dess bord.

Der skiljda fränder råka samman

Vid mödans och vid tankens id,

Vid rådslags allvar och vid festers gamman,

Och der hon föds på nytt den kärleksflamman

Som släcktes utaf split i en förgången tid.(222)

Ja, väl oss, nordens män, som kunna trycka

Hvarandras händer varmt i dag,

Och läsa fridens, sjelfbeståndets lycka

I kära stamförvandters anletsdrag.

Väl oss att här till täflan alla

Vi mötts i Eirgers gamla stad,

Från Själlands kust, der Sundets vågor svalla,

Från Dovres fjell der forssens stridsrop skälla,

Från mo och furuskog vid Saimens spegelbad.

Vår gamla svenska jord, att er välkomna, J käre gäster, tagit festens skrud! Der diktas i dess skog, hon kan ej somna All natten om för trastens muntra ljud. Hon helsar er i lärkans qvitter, I blomman, väckt ur dvalans blund, I vindens susning och i böljans glitter, I allt det sommarlif som rörs och spritter Af rusig fröjd uti naturens brölloppsstund!

Och när en sådan helsning mot er ljuder

Hur matt är icke då den sång

Som här min stackars sångmö eder bjuder,

Så glad och så besvärad på en gång.

Glad åt att finna sig i kretsen

Af dem som sprida andens barn

Att bjuda dagens larm och klander spetsen,

Men — tyngd af minnets börda, också ledsen

Åt att på diktens våg hon endast var — ett flarn!(223)

Ack! den odödlighet som diktarn drömmer,

Ben ligger ofta gömd — hos er!

Och ingen vettets domstol bättre dömmer

Om värde finns i hvad han skrifver ner!

När ark på ark han äflas fylla

Med fostren af sin fantasi,

Och hoppas genom dem sin stig förgylla —

Så stanna ofta de på eder hylla,

Tills de i krämarns bod till slutet — strutar bli!

Men, må de blifva så, om blott det bästa

J skaffen goda läsare,

Och låten ömsesidigt oss få gästa

I dikt och sång de fyra länderne.

Må en och hvar förgäten blifva

Som ej kan fästa minnets brud,

Om blott J kunnen så vår sak bedrifva

Att hvad i nord man mäktar dugligt skrifva,

Blir kringspridt och förstått i egen tungas ljud!

Då utan frukter ej skall vara

Hvad man vid detta möte sått,

Och litet hvar af oss skall då säljbara

Och präktiga artiklar skrifva blott!

Kan man ett bättre löfte göra

Åt dem som kolportera ut

Hvad andens tjenare i skölden föra?

Nej! — och en lager skön skall er tillhöra,

Om J på alla lager kunnen göra slut!VID GRAFVEN.Johan Niclas Ahlström.

lystnat har sången. Amiions lyra Sjönk ur den matta, tröttade handen, Och på melodiska vingar mot skyn Anden sig höjde.

Mera ej flärd, ej afund och smärta Fylla med missljud domnade örat; Ty till de eviga tonernas land, Hinner ej bruset.

Af dissonanser, skärande, skarpa, Stores ej mera själsharmonien; Ty invid grafvens vidt öppnade port Bortdö de alla.

Och till det hem han längtande anat Frigjord sig anden svingar, och fröjdas Åt att vid "Ganges hesperiska strand" Vakna till lifvet.

Hängångne broder! mildt söfve mullen Hjerta som klappat alltid för vänskap,Alltid för glädjens bevingade makt, Alltid för nöden.

Hjerta som famnat eldigt det sköna, Älskat det sanna, velat det ratta; Hjessa som böjde sig endast för Gud, Icke för gudar.

Eelen du egde voro ej många; Ett var det största: Lifvets bekymmer, Äflan och strider föraktade du, Drömde dig

verlden.

Derför de föllo, druckna af hämdlust Ned öfver konstnärns flammande hjerta, Och så, din dröms, dina känslors martyr, Tärdes din lifstråd.

Hvila från striden! Älskande maka, Sörjande barn den evige skyddar, Utan hans vilja ej faller ett blad, Yissnar ej blomma.

Slumra i frid! Be vänner du vunnit Skiljas ej från ditt minne vid grafven; Nej, fastän borta, vi ega dig än, Ega dig alltid!

Ty i de verk du skapat, du lefver, Lefver uti de flödande toner, Lemnande så åt de sörjande barn Arf som ej skingras.(229)

Och fosterlandet som lät dig ensam Kämpa mot stormen, skall uti känslan Af sin så ofta förnyade skuld, Arfvet bevaka!

1857.Bengt Erland Fogelberg.

Ar det sannt? Har dödsbud kommit Till vårt hjerta, fjerran från? Har den mörka grafven skördat Konstens hjelte, nordens son?

Hann han ej sitt gamla Roma Der hans snille förde ut Skaldestycken uti marmor, Lefvande till tidens slut?

Nej! han föll för skördemannen Föll i sjelfva segrens stund, Och den sorgsna Svea gråter Träffad i sitt hjertas grund.

Gråter än mer vid den tanken Att han fallit fjerran från, Att ej hennes famn får gömma Stoftet af den ädle son

Således för sista gången Sågo vi de blida drag, Sågo vi den djupa blicken Full af snille och behag;(231)

Då tre stora, svenska minnen Du i bronzen återgaf, Minnen hvilka aldrig sjunka Uti glömskans djupa haf.

Du gaf lif åt allt hvad ädlast Allt hvad störst vår framtid haft, För din mejsel våra minnen Stodo upp i lif och kraft!

Vise Odin, fromme Balder,

Och den starke Aukathor,

Trollade du fram i marmor, —

Gudom uti dragen bor!

Nordens kungastad du skänkte Bilden af dess ädle far, Stiftaren af lag och samfund, Kraftfullt enkel, som han var.

Samvetsfridens fäste kämpe, Liitzens blodige martyr, Genom dig stod fram i dagen, Hög och mild, för minnet dyr.

Sonen af den varma söder Som en tron i Norden fann, Lefver i ditt verk med samma Blick som alltid hjertan vann.

Ja du lefver, fast du lemnat Denna jord så mörk och trång, Och ditt namn, som nordens stjerna, Vet ej af en nedergång.

Ty så länge än i norden Finnas män med mod och märg, Skall man minnas varmt den ädle Konstnärn, svensken Pogelberg.

1855.Axel Emanuel Holmberg,

Vid resandet af hans minnesvård,

"Bort dör din hjord, Bort dö dina fränder Och sjelf dör du äfven; Men ett vet jag Som aldrig dör: Dom öfver

dödan man." —

Så sjöng

I tidens morgon

Valfader redan

Uti sitt herrliga

Havamal.

Och runoskriften,

På hällen gömd

Af sekelsgammal mossa,

Har bragt den herrliga

Sångens ord

Till nutids slägten.

I denna sång

Af visdom ammad,(234)

Bor hemligheten Af fädrens styrka. Ja, deri flammar Högt i eldskrift Det djerfva mod, Det djupa dödsförakt, Som nordbon Under hednatiden Satte trotsigt upp Mot all lifvets smärta, Allt dödens hot.

Hvar kunna orden

De höga, djupa,

Med mera skäl

I minnet kallas,

Än här i hösteqvällen,

Invid den kulle

Som gömmer stoftet af

En redbar vän,

En ärlig kämpe

I ljusets strid?

En forntids ande

Stängd in i nutids

SnäfVa former,

Och derför ofta

Läggande i dagen

Titannaturens trots,

Som aldrig kunde

Af dagens vexlande nyck

I bojor smidas.(235)

Som bröt sig fram Lik vårflods bölja,. Mellan tusen hinder, Stark i sin eldiga, Sköna längtan Att i sanningens ljus

På famna Sitt eyiga ursprung?

Som gick fram i sin färd Liksom himlens thordön Öfver det ordnades Eeta skördar, Öfver småsinnets Qvalmiga hydda, Obekymrad

Om den med sin stormil Någon gång väckte De stilla i landena Ur deras ljufva sömn I spiselaskan!

Ty sådan var han Som slumrar nu Der nere i högen: En skroflig klippa Ej god att stöta Uppå ibland; Men full med rika, Gifvande ådror Af äkta malm,

För den som ville(236)

Trotsa den skarpa

Ytans kanter,

Och med ärlig vänskaps

Magnetiska kraft

Draga till sig det forntida

Sinnets stål.

Sådan var han: Djup och varm Uti sin beundran För isgrå forntid, Hvars bragder han läste I bautans runor, I högens skatter. Men aldrig kall Likväl i sin känsla För den nya' tidens Jättesteg i ljusets Och frihetens tjenst. Väl kunde hända Att, någon gång Hän från de höga Forntidsandarnes Manliga sällskap Hänryckt kommen, Han kunde skåda ned Med ömkan På det lilla i dagens Merglösa äflan, På det veka I mannens sinne,(237)

På vanslägtad sed I det forna Yikingahemmet; — Väl kunde som Thor Han hammaren fatta När dvergar och troll För näsvist svärmade Kring hans fot; — Men det var kärlek Till nordens land, Det var ömhet Om dess ära Som talade då I hans bj örnaskick ; Ty lika varm Hans kärlek glödde, Fast i en brumning Han tolkade den. —

Långt ifrån

Sin barndoms klippor,

De älskade,

Hvilar han nu

Sedan sommarns dagar

Under kullen här.

Och han som läste

Så mången fornskrift

På fädrens bautastenar,

Har fått af systerkärleks hand,

Sin egen bauta.

Glad skall den starke

I högen bära Den kära bördan, Och yngre slägten Skola här Vid Axels graf

Lära aktning

För fädrens minnen,

Lära styrka

I motgångens timma,

Lära kärlek

Till det åldriga

Fosterlandet.

På detta satt

Skola herrliga blommor

Spira upp utur

Hans förr så varma,

Nu så kyliga

Mannahjerta.

Och slingra sig

Till en yppig krans

Kring, vården,

Som för vänner skall

Förtälja hvar

Den bortgångne hvilar.

Och med fulla hjertan Gå vi hädan Från hans graf, Som i vår och höst I sommar och vinter

Skyddad skall stå Af vänliga alfer! Medan dagens sol Och nattens måne, På hans hvilostad Skola gjuta de rika Skatter af guld, Skatter af silfver, Som voro så långt Eran hans härd i lifvet.

Och faller en gång, För tidens mägtiga Allhärjarhand Den nu resta Vården i stoftet, Så har han en annan, En vida bättre, Som aldrig faller: Dom öfver dödan man!

1862.Pierre Josepli Deland.

"Ett tidehvarf som flyr!" — så skådespelet slutar

Vid gamle Gustavianens kalla stoft,

Ett tidehvarf så skönt att fast mot fall det lutar,"

Det omges luftigt af poetiskt doft!

Ett tidehvarf så stort att dess försoning

Gjort Rautakylä till en kungaboning.

"Ett tidehvarf som flyr" — så sägas kan kring kullen

Der konstnärs-bröstet, nu så tyst, så kallt,

Skall vigas inom kort till hvilan in i mullen,

Den helga hvila som försonar allt.

Ett tidehvarf som flyr — på dödens lista

Ett aktadt namn från förr — ett bland de sista!

Ty den blir gles allt mer, den fordom täta ringen

Af stora namn uti Thalias sal;

Den sköld som här lagts ned, den tages upp af ingen,

Och skämtet sörjer sina segrars tal!

Och sånggudinnan under suckar tunga

Ser modlalld ned uppå de slägten unga.

Man sagt att skådespelarens är blott minuten, Att stunden är hans hela efterverld; —Det är ej alltid så: Kring grafvens boning sluten Står här en väldig krets med saknans gärd. Och sent först glömmas skall i konstens gårdar Det namn som ristas här bland dödens vårdar

Ty detta namn skrefs in för långa tider sedan I konstens gyllne bok med mången bragd, Den nu är man, det hört uti sin barndom redan, Och den som först det såg, i graf är lagd. Och mången, frejdad nu i konstens salar, Adeptens tack åt minnet här betalar.

Ur Galliens sköna jord den gamla stam var skjuten

Som här i nord han växte upp utur,

Och utaf galliskt vett och finhet sammangjuten

Var derför hans konstnärliga natur,

I hvilken skämtets blomsterprydda vapen

Utgjorde främsta, största egenskapen!

Hvem minnes lifligt ej de många högtidsstunder

Af harmlös glädje och af smakfullt skratt,

I sommarqvällen bland de sköna Djurgårdslunder,

Der han sin konstnärstron bland spillror satt,

Uti det lutande Thalia-tempel

På hvilket snillet redan tryckt sin stämpel?

Hvem mins ej Drakenhjelm, den gamle Gustavianen;

Liksom sitt sekel, i sitt fall än stor?

Hvem mins ej Seigliere, rouén, voltairianen,

Som ut i hån mot nya seder för?

Och hvem Gaspard och Rosenmuller glömmer

Bland hundra skapelser som minnet gömmer?

Hedberg, Dikter. 1"(242)

Och än ett minne sig vid Djurgårdsscenen fäster

Mer än af konstnärn, utaf menniskan:

En sorgfri framtid gaf åt konstens trötta prester

Och åt dess åldrande prestinnor han.

Och denna gärd skall mannens namn bevara

I tacksamt minne hos en hulpen skara.

Till tredje Gustafs gamla sånggudinnetempel Sist konstnärn kallades en dag, men då En annans kallelse på pannan satt sin stämpel, Och gamle Drakenhjelm sågs bruten stå. Eran Gustafs scen tog konstnärsveteranen Sitt sista af sked — med Gustavianen.

Lätt hvile jorden på hans stoft, och anden hvile

Eran sina strider lugnt i dödens ro,

Och under dagens larm vår tanke stundom ile

Hän till hans tysta, undangömda bo;

Ty bort det flyr, det stora tidehvarfvet,

Och hvem är värdig att förvalta arfvet?

1862.Fredrik den sjunde.

Det kom ett bud från Slesvigs strand Från Glyksborgs åldriga slott:

"Kung Fredrik är död, er konungs vän, Den ädle, folkkäre drott!" —

Vi lyssnade häpna, vi trodde ej

Det olycksbringande bud; Han stod ju vid Dannevirke nyss,

I helsans och styrkans skrud.

Med mod och hopp i trofast blick

Han nordens värn beşåg. Han fann det starkt, och han gladde sig

I ärlig nordmannahåg.

Han visste det kunde tåla en dust

Af tyska kulor igen, Och visste, att om det föll, bakom

Stod en mur af modige män.

Och nu är han död från sitt ädla värf Och från sitt älskade land,

Och spiran i ödesdiger stund

Sjönk ur hans domnade hand.(244)

Och Danmark sörjer så djup en sorg,

Det fäller så bitter en tår, Det vet livad det egde i honom — men

Det vet ej hvad nu det får.

Ty roflystna örnar ren flaxa kring

Det arf han i döden gaf, Och sveket bryner ren sin dolk

Mot stenen på hans graf.

Och Tyskland jublar att bort han gick

Den nordens väktare god, Den siste och bäste ättlingen

Af Oldenburgarnes blod

Och rundt kring hans bår — en ovan syn, Ett folk står i sorg försänkt,

Ett folk som vet hvad han ädelt gjort, Hvad han velat än mer och tänkt.

Ett folk som, onödd, han frihet gaf

Och som betalt sin skuld Till den folklige kungen i lif och död

Med kärleks renaste guld!

Och lugnt kan han stiga i grafven ner

Att hvila på sin bragd, Ty med bättre minne blef ingen drott

Af sitt folk i grafven lagd.

Och viss kan han vara att ej hans namn Eörgår med hans kungamakt,(245)

Nej, det lefver i nordens trillingland,

Der det hviskas från trakt till trakt.

Och den danske mannens rättvisa sorg Delas djupt af norrman och svensk,

Ty en hvar för sig känner lika varmt Att förlusten är fosterländsk.

Så har det ej varit i nordens land

Sedan många, många år, Men att det så är, det känner enhvar

Som sin tid och dess kraf förstår.

Och hvem vet om ej mogen nu den är

Den tanke som forntid gaf, Och om den ej snart skall stiga upp

Som en blomma ur drottens graf ?

Hvem vet — dock! hvarför spörja mer? -Snart skall den flygande tid

Sitt utslag gifva i nordens sak

Till frid — eller ock till strid.

Hvad utslaget blir, en sak är viss

Och beror icke derutaf: För bättre kung bar ett folk ej sorg,

Gud signe hans stoft i sin graf!

1863.Wilhelm Kjellberg.

Din bår alltså? Nåväl, hvad är det mera? Ett tidens lån som är betalt igen! En sönderfallen stod af bräcklig lera, Ett struket namn i minnet hos en vän!

Ett kraftfullt vattendrag som tyst har hastat, Men dock fruktbärande, sin färd framåt, Som ej sitt silfVer i kaskader kastat, Men vattnat mödans skördar på sin stråt.

Ett ärligt mannahjerta, gömdt inunder En yta, sträf för fåvis spejarblick, Men varmt och öppet uti glädjens stunder, Och alltid lyckligt när det hjelpa fick.

Ett odladt sinne, känsligt för det sköna, Eiendtligt mot allt lågt och mot allt smått, Som, hvar det framstod, fick hans gissel röna, Den ingen fruktan band, men ömkan blott.

I träget värf för icke längesedan Han syntes ännu; men den unga vår Medförde uppbrottsbud, och allaredan Han ligger tyst och bleknad uppå bår.

Adept i konstens sal i unga dagar, Steg snart han blygsamt i dess förgård ner, Och mången, invigd i dess värf, beklagar Att förgårdsväktaren ej finnes mer.

Ty icke blott på höjden bor det stora, I djupet verkar mången kraft också, Och saknadslöst kan klippan ej förlora De rika malmstreck som på djupet gå.

Men, klockan kallar! — fordom i hans händer Den ljöd vid nu förgätna skådespel; Med malmfull tunga nu vid grafvens stränder Den bjuder plats till dödens sorgespel.

Och se, dess förlåt ren är lyftad vorden Och hjelten man på skådeplatsen ser, Och återgifven åt sin moder jorden Är regissören — när ridån går ner.

Frid med ditt stoft! ditt minne ljuder öfver De sångers klang som tona vid din graf, Ty redlig sträfvans frukt ej döden söfver, Fast trötte vandringsmannen slumrar af!

1864.Andreas Randel.

Snabba äro lifvets stunder!' — Så du sjöng på middagshöjden Af en bana, törnig nog. Sångens tjusningsrika under Bodde i din själ med fröjden Hos ett barn som sorglöst log.

Uti låga kojan buren

Fram af milda modershänder,

Till en stilla, blygsam lott,

Lärde du utaf naturen

Vid din hembygds rika stränder,

Toner som till hjertat gått!

Ty som barn du lyddes stilla Uppå strömkarins sång ur vågen, Uppå näktergalens slag; Sällsam längtan grep den lilla, Tyst han gömde nu i hågen Hvad han sen sjöng ut en dag.

Snart af Oscars milda händer Tingar fick hans unga längtan(2^9)

Och han flög till söderns jord; Men på Seinens rika stränder Sjöng han dock i hemsjuk trängtan, Längtande tillbaks till nord.

Hvarför likväl söka följa Steg för steg hans lefnads öden Uti hemmets kära land? Hvem kan måla af en bölja, Svällande i morgonglöden, Somnande vid qvällens strand?

Mellan dessa poler tvenne Stiger hon och faller, susar Än i frid, än våldsamt slår; Solen speglar sig i henne, Stormen öfver henne brusar, Seglarn öfver henne går!

Men ej hafvets jättelika

Våg, som stormar himlarunden,

Var han uti trotsigt mod!

Nej, långt förr vid stränder rika,

Böljan, sorlande på grunden

Af en blomsterkransad flod!

Sådan var han. Tyst han mötte Dagen med sin kärfva möda Med sitt buller och sitt larm, Träget sina värf han skötte Och lät sångens vågor flöda Bikt ur ofta sårad barm!(250)

Sångmön trifdes väl invid den, Med de kära, barn och maka — Plats fanns alltid vid hans härd; Bättre hjerta gick ur striden Aldrig till sin ro tillbaka: Menniskan var konstnärn värd.

Sof, som sångarsvanen under Qvällens bölja, slumrar stilla Vid den sista tonens glöd! "Snabba äro lifvets stunder", — Orörd utaf deras villa, Anden nås af ingen död!

1864.Johan Fredrik Höckert.

Så hastigt kom då dödens bud. Till dig uti sin mörka skrud, Så plötsligt brast ditt hjerta! Och nu, för jordens glädje kallt Liksom för jordens smärta, Det har fått uppenbaradt allt!

Och vi stå häpna, undrande,

Att icke mera få dig se,

Som förr i brödraringen!

Dess prydnad och dess fröjd du var,

Och se'n du flytt finns ingen

Som så kan bjuda glädjen qvar.

Men icke endast vår förlust Vi sörje vid din bår, der just En skepnad böjd vi skåda; Kring ljusa drag hon sorgdok bär, Och qval i blicken råda — Och det den svenska konsten är.

I hennes skära himlaskrud

Du tryckte henne varmt som brud(252)

Till eldigt hjerta tida; Du förde hennes runor så Att hennes namn gick vida, Och södern häpnande sågs stå.

Och derför nu invid din bår Hon ser mot höjden med en tår I blick så Öm och fager; — Och lägger ner vid grafvens rand En frisk och vårgrön lager, Som aldrig tärs af tidens tand.

Och så du lefver, fastän död;

Och endast vännen saknans glöd

Djupt i sitt hjerta gömmer, —

Ty fosterlandet har dig qvar

I dina verk, och glömmer

Först sent hvad för dess konst du var!

Och, broder, att få lefva så, Det är att utan saknad gå Ifrån ett lif som sviker! Det är att fly från stoft och grus Och från en dröm som viker, Till salighet och frid och ljus!

Det är att lefva evig tid,

Fast fri från oro, qval och strid

Att kärnan få för skalet!

Att få med andens skärpta blick

Se skönhets-idealet

Som här man dunkelt ana fick!

1866.EFTERBILDNINGAR.SÅNGER AF

HENRIK HEINE.

Lyriskt intermezzo. 1.

Får jag i dina ögon se Så flykta all min sorg och ve, Och när jag kyssa får din mund, Så blir jag frisk i samma stund.

När jag mig lutar mot ditt bröst, Emot mig ler en himmelsk tröst, Men säger du: jag älskar dig! Jag måste gråta öfver mig!

2.

Lägg din kind emot min kind Så flyta tårarne samman, Och emot mitt ditt hjerta tryck Så brinner tillhopa flamman.

Och när i den heta lågan gjuts Våra tårar utaf trängtan,

Och när min arm omkring dig sluts Dör jag af kärleks längtan,

3.

Orörliga i höjden Stå stjernor utan tal, Mång tusen år och skåda Hvarann med kärleks qval.

Ett tungomål de tala Så rikt och skönt också, Men filologerna aldrig Det språket lärt förstå.

Jag lärde likväl språket, Ack, jag förstod det bra, Ty kärestans Ijufva anlet Var min grammatika.

Så ängslig Lotusblomman I solens strålar står, Med nedböjdt hufvud bidar Hon drömmande, nattens spår.

Ty månen är dess älskling, Hon räcks af hans stråle svag, För honom hon afslöjar De fromma blomsterdrag.

Hon blomstrar, glöder, lyser, Ser stum mot himlens sal,(257)

Och doftar och gråter och bäfvar Af kärlek och kärleks qval.

De hafva dig mycket berättat Och mycken klagan bragt, Men hvad mitt hjerta plågat Det hafva de icke sagt.

De gjorde ett rysligt väsen Och hviskade hm! och hu! De kallade mig den onde Och du — du trodde dem, du! —

De visste dock ej det värsta, Det är ändå min tröst: Det dummaste och det sämsta Det gömde jag i mitt bröst!

6.

En stackars fur står ensam I norden på klippan kal, Han sofver; med snöhvitt täcke Kläder vintern berg och dal.

Han drömmer om ett palmträd Som, fjerran i österland, Ensamt och tigande sörjer På öknens brännande sand.

7.

Natt låg på mina ögon, Bly låg uppå min mund,

Hedberg, Dikter.(258)

Med kallt och stelnadt hjerta Låg jag i grafvens grund.

Hur länge sömnen varat, Det visste jag ej af, Jag vaknade och hörde Det klappa på min graf.

"Vill du ej uppstå, Henrik? Den stora dag är när, De döda redan vaknat Till fröjd bland englars här!"

Kär vän, jag kan ej uppstå, Jag är ju blind ännu, Af tårar mina ögon Utslocknat båda ju.

"Jag vill bortkyssa, Henrik, Fran ögat mörkrets magt, Och englar skall du skåda, Och himlens ljusa prakt."

Min vän! jag kan ej uppstå,, Än blöder ju det mord Du i mitt hjerta Öfvat Med ett försåtligt ord.

"Jag lägger sakta, Henrik, Min hand uppå ditt bröst, Så skall det mer ej blöda, Men läkas och få tröst."(259)

Min vän, jag kan ej uppstå, Mitt hufvud blöder också, Jag sköt ju dit en kula Sen du sågs från mig gå.

"Med mina lockar, Henrik, Jag täpper hjessans sår, Jag tvingar blodet åter, Att snart du helad står!"

Det bad så ömt, så kärligt Jag kunde ej emotstå, Jag ville upp mig resa Att till min käresta gå.

Men upp bröto åter såren Och sjudande rusade Mot bröst och hufvud blodet — Och se — jag vaknade.

8.

Du sköna fiskarflicka För din båt emot land, Kom till mig och sätt dig neder, Vi hviska hand i hand.

Lägg mot mitt bröst ditt hufvud Och räds ej i din håg, Förtror du dig ej sorglöst Hvar dag åt falskan våg?

Mitt hjerta liknar hafvet, Har storm och ebb och flod,(260)

Och uppå djupet hvilar Så mången perla god.

9.

Och hafvet glänste vidt omkring I sista aftonbranden; Vi suto vid ensligt fiskarhus Så stumma invid stranden.

Och dimman steg och vågen slog Och måsen flög upp och neder, Ur dina ögon kärleksfullt Föllo varma tårar neder.

Jag såg dem falla uppå din hand, Och sjönk på knä i sanden, Och drack de salta tårar upp Ifrån den hvita handen.

Från denna stund förtärs mitt lif Och längtan min ande sårar; — Mig har den olycksaliga mön Förgiftat med sina tårar!

10.

Hvad vill den ensamma tåren ? Min blick den grumlat har, Den stannat från flydda tider Uti mitt öga qvar.

Den hade så många systrar, Som fårat min bleka kind, Och som med sorger och fröjder Förrunno i nattens vind.(261)

Som dimmor också försvunno De blåa stjerneljus, Hvars blickar till mitt hjerta Fört glädjens och plågans rus.

Min varma kärlek också Försvann som nattens sky! — Du tår, du ensamma, gamla, Hvi dröjer du ock att fly?

11.

Det är så dåligt väder, Det snöar vid stormens tjut; Jag sitter vid fönstret och blickar I djupa mörkret ut.

Då skimrar en ensam lykta Som långsamt bort man bär; Det är en gammal moder Som går öfver gatan der.

Hon mjöl och ägg skall köpa Och smör, uti huset in, Att deraf en kaka laga Åt stora dottren sin.

Som ligger i länstoln hemma Och sömnig i ljuset ser, Medan gyllne lockarne svalla Kring mjella kinder ner.

Dina hvita liljenngrar, Pick jag än en gång dem kyssa, Trycka dem intill mitt bröst Och förgå i stilla tårar.

De violblå, klara ögon Sväfva för mig dag och natt, Och mitt qval är: hvad betyda Dessa ljufva, blåa gåtor?

13.

Du har diamanter och perlor, Har allt hvad oss sällhet ger, Och har de skönaste ögon — Hvad kan du väl önska mer?

Allt om dina sköna ögon Har jag min vän, väl fler Än tusende sånger diktat, — Hvad kan du väl önska mer?

Med dina sköna ögon, Du ständiga qval mig ger, Och har i grunden förstört mig, Hvad kan du väl önska mer?

14.

Är du verkligt så min ovän? Är du verkligt så förvandlad? Hela verlden vill jag klaga Hur af dig jag är behandlad!(263)

O! J otacksamma läppar, Hvarför med förtal belöna Den som, älskande som ingen, Kysste er i dagar sköna?

IS.

Sällan hafven J mig fattat Sällan ock jag er minsann — Blott när vi i dyn oss vältat Vi förstodo strax hvarann!

16.

Donna Clara.

1 den aftonskumma parken Vandrar skön Alcadens dotter; Pukors och trumpeters jubel Klingar neder ifrån slottet.

"Ledsnad väcker hos mig dansen Och de smickersöta fraser, Och de riddare som artigt Likna ständigt mig vid solen.

"Ledsnad allting hos mig väcker, Sedan jag vid månens strålar Såg den riddare, hvars luta Nattligt mig till fönstret lockat!

"När han stod der, smärt och fager, Och de klara ögon sköto(264)

Blixtar ur hans ädla anlet, Liknade han just S:t Georg!" —

Tänkte så skön donna Clara, Och såg neder emot marken; Som hon blickar upp, den sköne, Obekante riddarn står der.

Hand i hand, och kärleksdruckne Vandra de i månans strålar, Vestan smeker deras kinder Och profetiskt blommor hviska!

Och profetiskt blommor hviska, Glödande som kärlekstankar. —

— Men, o älskade, mig svara, Hvarför du så plötsligt rodnar?

"Myggor, älskade, mig stungo, Och de äro mig i sommarn Mer förhatliga, än om de Vore snåla juderåttor."

Lemna myggor nu och judar —

— Hviskar riddarn vänligt smeksam, — Ifrån mandelträden falla

Tusen hvita blomsterflockar.

Tusen hvita blomsterflockar Sprida mildt sitt doft i natten, — Men, o älskade, mig svara: Är ditt hjerta mig bevåget?(265

"Ja, jag älskar dig, min älskling! Vid vår frälsare jag svär det, Som de djupt fördömda judar Plågat och i ondska mördat!"

Lemna judarne och frälsarn! —

— Svarar riddarn, vänligt smeksam —

Se! i fjerran nicka drömlikt

Hvita liljor, ljusomflutna.

Hvita liljor, ljusomflutna

Blicka upp mot stjernehvalfVet. —

Men o älskade, mig svara:

Har du icke falskt mig svurit?

"Falskhet finns ej hos mig, älskling! Liksom i mitt bröst en droppa Ej af Mohrers blod, och icke Af det usla Judafolkets!" —

Lemna Mohrer nu och Judar — — Svarar riddarn, vänligt smeksam, Och till dunkla myrtenlöfsaln Förer han Alcadens dotter.

Med de veka kärleksnäten Har han hemligt henne fångat! Korta ord och långa kyssar; Öfverfulla, sälla hjertan.

Och en brudsång uti lågor Diktar hulda näktergalen.

Och som brölloppsfacklor stråla Lysmasksvärmar ibland blomstren.

Uti löfsaln tystnad råder Och man hör blott som förstulet Kloka myrtenbladens susning Och små blommors andehemtning.

Hastigt pukor och trumpeter Neder ifrån slottet skälla, Och uppvaknande, sig Clara Sliter utur riddarns armar.

"Hör, man ropar mig, min älskling! Dock, förrän vi skiljas, må du Nämna mig ditt namn, det kära Som så länge du mig dolde!"

Unge riddarn småler listigt, Kysser ömt sin donnas händer, Kysser läpparne och pannan, Svarande till slut de orden:

"Jag, sennora, eder älskling, Sonen är till vidtberömde, Store och skriftlärde Eabbin Israel i Saragoza!" — —

17.

De båda Grenadiererna.

Till Frankrike drogo soldater två Sen fångna i Eyssland de varit, Och när till Tyskland de kommit så, En sorglig sägn de erfarit.(267)

Ty båda de hörde från fjerran och när Att Frankrikes makt var förgången, Besegrad och slagen dess väldiga här, Och kejsaren, kejsaren fången!

Då gräto tillsammans de kämpar två Så bittert de månde det känna; — Den ene sad': "Jag lider så, Mitt sår börjar åter bränna!"

Den andre sad': "Slut visan är, Och död jag ville vara; Men hemma har jag maka kär Och barn som illa fara!" — —

"Hvad bry väl barn och maka mig? De kunna ju tigga som mången! — Mer stormigt häfver mitt hjerta sig, Ty kejsarn, ty kejsarn är fången!

"Min bön, o broder, icke svik:

När död jag snart är vorden,

Så tag då till Frankrike med mitt lik,

Begraf mig i fosterjorden!

"Mitt hederkors vid högrödt band På bröstet glans må sprida; Geväret gif mig i min hand, Lägg sabeln vid min sida.

"Så vill jag ligga och lyss långt från Som skyltvakt nere i mullen,C 268)

Till dess jag hörer kanonerna» dån Och hästhofvars tramp öfver kullen!

"Då rider väl kejsaren öfver min graf, Och svärdsklang jag hör i min hydda! Och väpnad jag reser mig upp ur min graf Att kejsaren, kejsaren skydda!"

Vallfarten till Kevlaar.

Och modren stod vid fönstret På bädden sonen låg: "Vill du ej uppstå, Wilhelm, Att se det granna tåg?" —

"Jag är så sjuk, o moder, Jag hör ej, kan ej se ! Jag tänker på döda Gretgen Och hjertat fylls af ve!" —

"Stig upp, vi skynda till Kevlaar, Tag bok och rosenkrans; Guds moder skall nog skänka Ditt hjerta frid och sans." —

Och kyrkofanor fladdra, Och stark höjs sångens ton, Och fram mot Köln vid Khenen Går långsamt procession.(269)

Och modren mängden följer Och för sin son med sig, Och båda sjunga med koren: "Maria! pris ske dig!" —

Guds moder uti Kevlaar I dag står i sin prakt, I dag komma många sjuka Att pröfva hennes magt.

De sjuka henne bringa Som helig offergärd, I vax den led utskuren Som är utaf plågan tärd.

Och den som en vaxhand offrar, För den lakes handens sår, Och den som en vaxfot offrar, Snart frisk på foten står.

Till Kevlaar gick mången på krycka Som nu dansar muntert kring, Och mången, hvars fingrar blödde, Nu spelar till polskans ring.

Och modren tog ett vaxljus Och gjorde ett hjerta så: "Gif detta åt Guds moder Och sorgen bot skall få!" —(270)

Med suck tog sonen hjertat Och gick till Guds moder hän, Ur ögat smög sig tåren, Han bad med böjda knän:

"Du högt beprisade, rena, Du drottning i himlens borg! Du obefläckade moder! Dig klagar jag min sorg!

"Jag bodde med min moder I Köln, vid flodens strand, Der flera hundrade kyrkor Mot skyn sträcka korsets brand.

"Bredvid oss bodde Gretgen, Nu ligger hon på bår — Ett hjerta af vax jag bringar, O hela mitt hjertesår!

"Ja, hela det sjuka hjerta Som blöder i bröstet på mig, Så vill jag med andakt bedja: Maria, pris ske dig!" —

3.

Den sjuke sonen och modren De sofvo om nattetid, Då kom den helga Guds moder Dit in i sakta frid.(271)

Hon böjde sig öfver den sjuke, Och på hans bröst som brann, Helt sakta hon handen lade Och smålog mildt och försvann.

Men modren såg allt i drömmen Och såg väl mer ändå; —-Hon vaknade upp ur slumren Ty hundarne skällde så.

Då låg på bädden utsträckt Hennes son, och han var död, Men på den bleka kinden Lekte morgonrodnans glöd.

Det var, hon visste ej huru, Men händren knäppte sig; Andägtigt, sjöng hon sakta: "Maria! pris ske dig!"Innehåll.

Sid.

Fosterländska bilder.

Ur naturen och lifvet.